

ПРЕДГОВОР

Зборник *Сатиричне приче* има три дела. У првом су делу („Из рукописа“) приче које се не налазе у објављеним ауторским књигама. Неке од њих су већ публиковане у часописима и новинама, штампаним и електронским, у зборницима, на друштвеним мрежама, блоговима и слично, док се друге појављују пред читаоцима први пут. Сваки аутор заступљен је с највише три странице. Изнимно број страница може бити и већи уколико је једна прича дужа од три странице.

У другом делу представљене су објављене књиге сатиричних прича. Свака књига представљена је на највише три странице. Изнимно број страница може бити и већи уколико је једна прича дужа од три странице.

У трећем делу су кратке биографије заступљених аутора.

I

ИЗ РУКОПИСА

ИТЕКАКО ИМА ВЕЗЕ

Сјајни месец је лагано клизио по мирној површини воде. Око њега су се расуле звезде, а лагани ветар је доносио пријатну свежину са реке. Вече је било прекрасно и Душан удахну дубоко. Осећао се одлично, уживао је идући ка модерно опремљеном, новом мотелу, саграђеном на самој обали речице. Све је било савршено, обећавало је леп провод.

Он, млад, леп, стасит младић, задовољан и самоуверен. Девојке су га „јуриле“, јер је био један од оних момака који су уливали сигурност и поверење, а да не помињемо то што је био леп, маркантан, атлетске грађе. Уз њега се свака девојка осећала као принцеза. Лаганим, усправним ходом, уживајући у лепој вечери, улазио је у мотел. Осећао је погледе на себи, али није много марио за њих. Знао је да ће му бити лепо, већ је ту било неколико његових другара, а увек се нађе и по нека девојка. Сталну девојку није имао већ две године, откако је раскинуо са Милицом. Од тада је имао пар краткотрајних веза, али га ништа није спречавало да флертује и у томе је уживао. Зато је сада, чим је сео за сто, наручио пиће, отпио два гутљаја, уживајући у хладној омамљујућој текућини, погледом „прошарао“ по сали. У једном моменту је угледао црнокосу, заносну девојку. Широко се осмехнуо и махнуо јој. Осмехнула се и она њему. Била је то његова другарица из основне и средње школе, Софија. Јако су се волели, али искључиво као пријатељи. Од почетка њиховог познанства, још из детињства, имали су присан, другарски однос. И када су израсли у прелепе младе људе, јер је он заиста био привлачан, а о њој да се и не говори, прелепа, згодна, атрактивна. Тако се и облачила. Мамила је уздахе и погледе многих младића, али ретко ко јој је смео прићи, деловала је помало охоло. Знао је то Душан (иначе није баш волео такве девојке), али ово је била Софија и то је било сасвим нешто друго. Знао је колико је заиста добра и како има добру душу. Ово је била само маска девојке која ужива у младости. Наравно, подразумевало се да јој приђе и поздраве је. Како су студирали у различитим градовима, ретко су се сретали. Зато је сада кренуо према њој. Спонтано је обгрливши око рамена, срдачно је поче љубити. Уживао је гледајући њене насмејане модре очи и слушајући звонки глас. Обоје су се смејали, без икаквог разлога, довољно је било што су се срели. Пожелео је да мало поприча са њом, те поздрави две девојке које су седеле за столом. „Да ли је слободно?“ питао је више из пристojности, него што је то заиста и мислио, већ извлачећи слободну столицу. Како је сала била пуна и столови готово „начичкани“ један поред другог, он запе ногом столице за младића који је пролазио. „Извини, момак“ рече и не гледајући у њега. „Шта извини“ чу груби одговор. „Коме ти извини, видиш да си ми загребао ногу.“ Душан упитно подиже обрву и погледа у ногу младића. Видео је како му вире прсти из кожне сандале, али није друго ништа приметио. „Извини, али шта сам ти урадио?“ приупита. „Шта ти мени ту извини, ударио си ме тим металом, видиш мајмуне.“ Душан зачуђено подиже поглед према момку. Био је то један од тројице власника мотела. Површно га је познавао, само као сувласника овог лепог објекта. Био је лепушкаст, набилдован и баш препотентан. „Хеј друшкане, пази како самном разговараш“ рече му бесно Душан, „ја не видим огреботину, а ако сам те нехотично повредио, извини“ и хтеде да седне. Али сувласник мотела повика „шта извини, а ја ћу сељачино са тобом разговарати како хоћу“ и примаче се ближе Душану. „Момак, рекао сам ти да припазиш на говор и не уноси ми се у лице“ наставља Душан, гурајући га једном руком од себе. „Охо, па ти би се тукао“ повика сувласник и удари Душана у стомак. Душана то разбесни и он га песницом снажно удари по сред лица. „Молим вас, молим, немојте“ чула се Софија. „Душане, молим те иди“ говорила је. Настаде гужва и кошкатање, али се убрзо све смири. Душана су два огромна момка вукла ка излазу. „Момци, нема потребе за овим“ рече, али му један одбруси „ћут“. Одједном се појави полицијски ауто, „Марица“ и неколико полицајаца зграбише Душана. Није ни био свестан шта се дешава, а већ је лежао на земљи са рукама на леђима. „Шта је ово људи, шта радите?“

повика. „Ћут“ рече један полицајац и удари га палицом по руци, а други га шутну ногом. „Водите га“ рече сувласник мотела који се одједном појави. „У реду је господине Бицићу“ одговорише. Одвели су га у полицијску станицу, испитивали. Тада је наишао један старији полицајац и рекао им да га оставе на миру и нека чека у једном собичку да јутра, док не стигне начелник. Настаде тишина. После отприлике два-три сата Душан зачу гласове. Један му се учинио познат. Чуо је „Начелниче Бицићу, јел вас боли, баш је отекло“, а овај „Ма у реду је, а овог пустите и обавезно га предајте судији за прекршаје.“ Душан није могао да поверује. „Па сувласник мотела је начелник“ тупо помисли, знајући шта следи. Изашао је повређен и бесан. Немоћно је ногом ударио о бетон. Касније је сазнао да је начелник заиста сувласник мотела и да је његова Софија са њим у вези. „Да, да, Софија је са њим у вези, додуше тајној, јер је ожењен, али тако је“ објашњавао му је Никола. „Због твоје Софије је све то. Ниси је смео ни погледати, а не, ти се тамо почео грлити и љубити, ха. Најбоље ти је да ћутиш, колико год ти судија зацрта“. Душан је добио позив да иде код судије за прекршаје. Затекао је хладну, охолу, млађу жену. Била је лепа и елегантна. Мада је била поприлично нижа од њега, гледала га је са висине. Испитивала га је, али је одмах видео да га не слуша. Знао је да му се не пише добро. Ипак је причао... Нисам хтео намерно, ја њега ни не знам, само сам пришао Софији, то ми је пријатељица од детињства, да је поздравим.“ Судиница упитно подиже обрву. „Како рече да ти се зове пријатељица?“ „Софија, али њу не дирајте, она нема никакве везе, она Вас не занима“ молио је Душан. „У реду је, у реду“ готово се насмеја судиница. „Можеш ићи кући“ рече, гужвајући папир на који је нешто откуцала. Он зачуђено стоји, а она ће: „Чујеш шта сам рекла, готово, иди кући и мирно спавај. „Док је затварао врата, зачу како она за себе „мрмља“ „Хм, ха, чуј њега, она нема никакве везе, ха, итекако има, итекако ме занима“.

Душан је отишао до шалтера да преузме личну карту, кад виде како једна службеница отвара врата код судинице и говори: „Госпођо Бицић, чекају Вас, кола су спремна“. Тад Душану постаде јасно, а у следећем моменту угледа судиницу како пролази поред њега. „А нека си га онако одаламио, свака ти част“ тихо рече и широко му се осмехну. Сада је видео. Била је то веома лепа жена.

ЗОРАН АНТОНИЈЕВИЋ

ПОКАЈНИК

Сматрао један човек да је јако грешан. Притискао га терет греха. Није имао мира ни дању ни ноћу. Савест га је мучила непрестано. Одлучи он, те оде у цркву да се исповеди. Уђе у храм и рече свештенику да је много у животу згрешио пред Богом и пред људима и да је одлучио да се покаје.

Свештеник га одведе пред икону Богомајке стави му епитрахил преко главе и рече: „Кажи, сине, шта имаш. Који су твоји греси”?

„Оче, кајем се што никог нисам убио, кајем се што нисам лопов, кајем се што сам бринуо о болеснима и хранио гладне и сиромашне, кајем се што нисам диловао хероин, кајем се што нисам сексуално општио са децом, кајем се што нисам мучио животиње. Кајем се, оче, за сва лоша дела која нисам починио и молим Бога и Богородицу да ми опросте”.

Након исповести свештеник прочита молитву за отпуст грехова и упита човека за име.

„Зовем се Михаило, оче”.

„Михаило сине, уздај се у Бога, он свима прашта па је и теби опростио. Иди сада и не греш више“, рече свештеник и испрати Михаила до излаза.

А Михаило озарен, лица оквашеног сузама покајања изађе одлучно са намером да живот свој у корену промени, попут сваког истинског покајника.

ВАШАРСКА БОМБА

Хајде, хајде. Пожури. Треба да поставимо тезгу на време. Што пре одемо брже ће почети да нам капљу паре.

– Сачекај човече да прочитам ово у новинама, види какав наслов: „Експлодирали јој силикони док је играла на вашару.”

Друго, ја заиста не знам како си мислио да све ове сликовнице и вреле лонце са пржењацима стрпаш у ову твоју кршину од аута.

– Ало, бре, бацај те глупе новине, одмах да си се латио посла! Зашто сам ја тебе звао? Да радиш или да ме зезаш? Трпај то све, наби га негде, снађи се, направи места! Лонац стави између ногу, ја ћу да ти га додам кад седнеш.

Милутин и Мата се једва спаковаше те кренуше пут Космајског вашаришта. Док је ауто трућкао, по који млаз вреле воде прскао је из лонца по Милутину.

Некако су успели да стигну до свог места, кад тамо где је требала да им буде тезга неко је већ монтирао свој штанд са слаткишима и лицитерским срцима.

– И, ша ћемо сад?

Упита Милутин опареног лица, са ситним пливовима на образу преко којих се сливао зној са чела.

– Ништа, филозофе. Сада ћеш ти лепо да упрегнеш колица.

Мата извуче колица из гепека и даде их Милутину.

– Стави на колица лонац са пржењацима па лепо крени кроз масу. Не враћај ми се док све не продаш. А кад продаш, онда дођи по нову туру. Ја ћу да распрострем ове сликовнице на шоферку и бићу ту.

Прође тако дан и док је ноћ полако падала атмосфера на вашару је бивала све усијанија.

Милутин и Мата су продали све пржењаке и сликовнице.

– Шефе, нисам веровао да ћемо овако брзо продати све.

– Ништа ти, Милутине, не знаш. Него хајде сад да се мало провеселимо. Имамо и ми душу. Идемо под шатор.

Седоше тако њих двојица под шатор. Унутра се орила музика, сви су играли а посебно су се истицале плесачице са позамашним облинама, које су оскудно одевене ишле од стола до стола и увијале се око мушких гостију.

Дође тако једна и код Милутина и Мате и поче да игра око њих, да се увија и тресе.

– Ау, човече, где си ме ово довео. Па зар да погинем. Какав си, бре, то, Мато, човек?

– А дај, не лупетај, Милутине. Зар је могуће да си толики слабић и да те је већ прво пиво ударило у тај твој мозак. Ако уопште имаш мозак. Каква, бре, погибија? Шта лупаш?

– Шта лупам, шта лупам? Сумњам ја да ће ово да изађе на добро. Него ми ниси дао да прочитам онај чланак па да знам тачно да ли је било мртвих. Мора да је било. Експлозија је то, иако су силикони по среди. Шта ти мислиш да сам ја стварно глуп. Погледај ову плесачицу колике груди има. Па сигурно се није родила таква него је ставила вештачке, од силикона.

Шта ако се деси да пукну и ми изгинемо? Како ћемо, бре, Богу на истину? Био је упоран Милутин.

– Шта ти је, бре?

Обрати му се Мата.

– И да се којим случајем у овом тренутку то деси, неће нас Бог покарати јер нисмо стигли да се омрсимо.

БОРИСЛАВ БАТИН

БАДЊЕ ВЕЧЕ

Некоме тешко пада пост, мени не, побогу, па хришћани смо, православци – можемо се толико уздржати и макар на бадње вече, поготово на велики петак поштовати традицију.

Рибу сам одувек обожавао да једем, а и суве смокве, шљиве, орахе, бадеме – не, заиста, мени лично пост не представља никакав проблем. На бадње вече треба се уздржавати и бити узоран хришћанин.

Ево, јутрос сам отишао на посао уздржавао сам се да се не посвађам са колегом који не држи до својих обичаја, већ је доручковао бурек с месом и јогурт, хришћански сам га опоменуо да је то мрсно, а он незахвалник ми се насмеја у лице и рече да је то глупост. Враћајући се кући, купих велики бадњак и у месари купих пола јагњета за печеницу. Ту и нека старија добро обучена госпођа у реду испред мене узме ми лепшу половину јагњета и плаћајући на каси, испаде јој петсто динара, мислим се да ли да јој кажем, али видим да има паре, добро ће ми доћи да обрадујем неке сиромаше у цркви – те нагазих ногом на новчаницу и неприметно је тутнем себи у џеп. Баш ме је добро кренуло, помислих те одох и у кладионицу да подигнем добитак на клађењу – јер кажу ваља се на Божић и мало коцкати. Дођох кући жена припремила пијаног шарана, те се мало поткрепих и кренух у цркву. Хришћански је да се на бадње вече помогне сиротињи, те ја за свако бадње вече понесем у цркву јела и ића за убоге сиромаше – од славе Светог Николе увек ми остане непоједено брдо хране и греота је бацити, те ја то све лепо замрзнем као и остатке од пића лепо одвојим у једну флашу, буде ту и ракије, вињака, коњака, пива и вина – што да се баци, а сиротиња воли и да попије.

Лепо пред црквом уделим ти ја свим сиромасима, који просе по неку пару и даднем им по мало јела и пића и задовољан одох кући на вечеру. Баш сам се показао као прави хришћанин, не огреших се данас, а и многе сам обрадовао.

Дођох кући. Жена и деца весело пијучу, палим бадњак, ма све како је Бог реко, жена скувала макароне са лигњама, па пржена риба, колачи све посно и онако како треба да буде.

Али не да ми неки ђаво мира, куд га и поменух – одем ти ја у кухињу и лепо видим кесицу од макарона, а ја ти волим да читам те проклете декларације на кесици и видим пише да у саставу има и јаја, само што нисам прснуо од беса. Зграбим ти ја ту кесу и код жене која се разбашкарила на каучу те је бесно упитах: – Јеси ли Ти ове макароне спремила? Па зар ниси видела да има јаја у њима?

Ту ми је већ пао мрак на очи – зар ја цели дан се уздржавах и због Тебе да се огрешим. Можда сам је и шутнуо ногом, нисам сигуран, па и заслужила је, па због ње се и деца расплакаше – упропасти ми овај дан у години када ми верници морамо бити узорни хришћани...

И, ето, ја се огреших – али како народ каже – нисам знао – грех на њену душу.

КАКО СЕ ПРАВИЛНО КИСЕЛИ ПРАВИ КУПУС

Узмеш ону исту дрвену кацу за купус, исту ону што ни прошле године ниси имао. Па је истружеш од прљавштине и буђи од које је иструлила још пре тридесет и кусур година. Одеш на пијацу да купиш футошки купус... ту не мо'ш погрешит, јер само так'и и продају, мада, најбоље да купус од футошког семена засадиш с пролећа на својој земљи коју си донео на ципелама из родног краја... ондак када већ то све ниси набавио, купиш тузланску со, коју сумњам да ћеш наћи, те издубиш купусу срца... и оставиш га да одстоји целу ноћ у ходнику и

ако га затекнеш зајутра пред вратима, значи да ниси имао среће, те саде сипаш ону тузланску у издубине срца купуса и набијаш једну по једну главицу у кацу... кад си дошо до вр'а бурета, сипаш воду, ал' меку, не ону из водовода тврду, јел'те.

Кад си налио воду да прекрије све главице... пођеш по камен... најбољи је камен с Проклетија... или с Динаре, може и са Дурмитора... па се одлучи који ћеш.

Е... кад све то ниси набавио, ондак завијаш сарме за најмање два месеца у свадбарски купус... ако ти је покојна баба открила како се то ради...

Пријатно...

ДЕСИЛО СЕ У ДОЊЕМ СЕЛУ ФАЛУСОВЦУ

Доње село Фалусовац има легенду о свом имену као и свако друго мало село. Давно, давно је тамо дошла једна угледна дама из велеграда и саградила кућу. Хтјела је бити сама и посједовати једно село. Шетајући по њиви, уживајући у свјежем сеоском зраку примијетила је голог мушкарца како води љубав за земљом. Онако свисока га је упитала зашто гура свој фалус у земљу. Одговорио јој је да покушава оплодити ово неплодно тло. Схватио је како је израз „Фалус“ очито нека снобовска ријеч за курац. Затим се дигао, завезао ју за стабло и од ње направио сељанку која је родила дванаестеро дјеце. Тако је настао Доњи Фалусовац. Тамо сада стају камионције како би се одморили, попили пиво и зајебавали конобарицу у боросанама. Само у Доњем Фалусовцу снаше још носе боросане док перу кухињске крпе на потоку. Краве слободно пасу, дрвосјече су по свуда, не возе се мерцедеси него трактори. Шума, само предивна шума и пашњаци докуд ти поглед сеже. Свјеж зрак. За нас градске људе превише кисика.

Даринка је била млада, жељна велеграда. Одселила се у оближњи већи град на факултет. Мислила је како ће наћи доброг момка из града, удати се и остварити сан цуре из малог села. Сан те цуре је био отићи у град и култивизирати се, наћи пут до високог друштва, елите, одлазити по културним догађањима и тиме стећи статус fine дјевојке. Никад није могла избјећи мотиве чипке на својим траперицама и златне ринчице на својим ушним ресицама. Никада није могла избјећи златни ланац који воли видјети код задњег градског јарана којег је нашла на шанку у клубу. Сељаштво ју је вукло. Али рекла је НЕ, ја ћу бити козмополитска дјевојка и наћи велеградског момка. Упознала је много људи из села сличних Фалусовцу и упорно их одбијала. Одбијала је сељаштво. Хтјела је постати градска цура у пуном јеку. Даринка је почела живјети градски сан дјевојке са села.

Те вечери је изашла са френдицама, како је она то вољела називати, јер тако се у граду зову новокомпоноване пријатељице. Френдице су биле градске цуре богатих родитеља којима је Даринка била пројект како из сељакуше направити спонзорушу. Градске цуре су пиле и блистале у дискотеци, дијамантни сатови богатих родитеља су се пресијавали на њиховим рукама. Нису биле препаметне нити образоване, само су имале срећу пошто им родитељи имају новаца. Нису знале што значе ријечи попут фалуса. Даринка се осјећала прихваћено и без дијамантног сата, без богатих родитеља. Уживала је у чарима градског алкохола, плесала је на неку чудну музику и уживала у моћи коју у Фалусовцу никада није доживјела. Хтјела је секс.

Свакакви момци су јој прилазили и захтијевали њезину пажњу. Френдице су рекле да их одбије, јер такви сељаци нису достојни њиховог друштва. Оне ће јој рећи када наиђе прави за њу. Одбијала је момке по њиховој сугестији. Тада јој је пришао Милан, онако чисто сељачки – Де с', мала? И Даринка је пала. Не можеш избит село из себе нити Фалусовац из крви. Рекла је френдицама – ово нема смисла, зашто одбијат момке, Милан је прави момак. И оне су одустале. Милан је био један од оних што са села дође у град и отвори фирму за бауштелу или пријевоз стоке и мисли да ће успјети. Такав никада не нађе дјевојку из града. Такав има сензор за сељанке попут Даринке.

Даринка је била дјевица.

Милан је имао лијепо возило, нови BMW. У Фалусовцу је BMW ствар статуса. И у граду неке дјевојке падају на BMW, али већ су почеле пуцат на више јер гледају ТВ. На ТВ-у све неки Ферарији и Поршеи. BMW је постао статус земљака, дрвосјеча са села.

Даринка је сјела у BMW.

BMW ју је одвео натраг преко брда, у њено село.

Даринка је само чула за секс, није знала како се то ради. Била је свјесна да мушки сполни орган иде тамо доље и да жене урличу у екстази продирања споловила у ону њихову рупу која је до сада Даринки служила само за уринирање. Била је спремна раздјевичити уринарни канал.

Када су стигли у Доњи Фалусовац, нешто јој се стегло око срца и осјетила је топлину дома. Вратила се кући. Није хтјела видјети мајку или оца, браћа или сестре, само је хтјела раширити свој уринарни тракт, проширити ту рупу о којој сви причају. Било јој је топло око рупе тамо доље.

Милан је био добар момак који је волио настране ствари. Дуге године самоће и прелиставања а ХХамстера у бесаним ноћима отворило му је поглед у неки други свијет. Није му била довољна само рупа него је хтио своју женку завезати за дрво као коња пред кафаном на путу до куће и понижавати ју. Открио је БДСМ свијет иако није знао што та четири слова значе. Милан је волио БДСМ.

Даринка није знала што је БДСМ јер то су неки изрази којима се служе момци из града, момци из високог друштва којима није дала прилику на сугестију својих градских френдица.

Милан ју је завезао за стабло.

Милан ју је јебао.

Милан је пенетрирао.

Милан је урликао.

Шума у близини Фалусовца је одзвањала Милановим урлицима.

Даринка је плакала.

Даринкина рупа је доживјела горски ураган.

Даринкина здјелична кост је гребала по кори старе врбе док је Милан пенетрирао.

Милану је то био БДСМ.

Милан је имао превелики пенис за невину Даринкину рупу.

Даринка је је била завезана за стабло нечијим туђим доњим гаћама.

Те гаће су биле од неке претходне претиле жене.

Камион би се паркирао у те гаће.

Даринка је била носталгична за градским дечкима док је свезана за природу искушавала исконски секс.

Горска неман је излијечила своје фрустрације на младој сељанчици жељној градске културе.

Даринка је плакала. Даринка је писала дневник. Странице у дневнику биле су мокре и слијепљене од њезиних суза. Даринка је патила. Њезине градске френдице су суосјећале с њом, пуне емпатије. Све су мрзиле Милана. Даринка је хтјела само секс, хтјела је само љубав, а пала је у раље брдске немани. Није знала да ли је силована или само раздјевичена. Мислила је да је трудна. Пишала је на штапић и схватила да није трудна. Онда је почела мислити да је јалова. Јадна Даринка је тако дане проводила у тузи и збуњености.

Рачуни за школовање су били све већи и Даринка више није могла наставити опхођење изабраног факултета. Није се хтјела вратити у Доњи Фалусовац. Навирала су јој сјећања како је као мало дијете морала шверцати сјеме крumpира преко границе, у својим бијелим, доњим гаћама. Сама помисао на то ју је тјерала што даље од свог сеоског живота, што даље од њезине вукојевине. Одлучила је направити све како би остала у граду. Дала је оглас у новине. „Даринка, пружа услуге масаже у свом стану. Шифра: Широко горје.“ Поруче су почеле стицати и Даринка је морала почети радити. Знала је масирати и видјевши све те огласе како дјевојке масирају у својим становима, навело ју је на покретање свог бизниса ради зараде. Договорила се са мушкарцем да дође код ње у стан. Припремила је стол, етерична уља, растегла се мало и била спремна на масажу. Висок, ћелав мушкарац се скинуо и легао под Даринкине руке. Масирала га је пола сата, а тада је видјела његов набубрен пенис испод плахте. Узнемирила се, није знала што ће, било јој је неугодно. „Хајде што чекаш, заврши га!“, рекао је наги мушкарац. Јадна Даринка је вриснула у паници и почела га тјерати ван из стана. Грдосија се дигла, плахта је пала с њега, а набубрена батина окренула се према Даринки као мач према

непријатељу. Кренуо је према њој и завезао ју својом краватом за греду која се налазила на сред простора. Даринка је још једном била јебана. Сквичала је и јецала, присјећала се букве у Доњем Фалусовцу. Бацио јој је сто еура, закопчао шлиц и рекао да ће доћи опет.

Схватила је да су људи свугдје исти, увијек ће те неки мушкарац завезати за дрво или било какав ступ како би ти гурнуо споловило у уринарни тракт. Овај пут је Даринка затрудњела. Штапић је показивао ружичасто. Морала се вратити у Доњи Фалусовац, јебана, трудна, без завршеног факултета, без оца свог дјетета. Тјешила се чињеницом да није јалова.

Родитељима није хтјела рећи што се догодило. Дани су пролазили а трбух је растао. Знала је да се мора повјерити некоме. Забринута како ју нитко не жели тако дебелу, одлучила се повјерити свом стрику Гојку. Било је таман вријеме колиња и прасад је нервозно сквичала по оближњим стајама. Ушла је у шталу стрике Гојка и видјела га како траншира објешено прасе. Окренуо се према њој и обрисао зној са чела руком у којој је горјела цигарета. Спустио је цигарету и обрисао кржаве руке у бијелу канотјерицу која је скривала мали дио његових бујних длака. Сјели су на кашете пива и Гојко ју је помно слушао док је испијао ракију коју је претходно испекао. Његов жути брк се задовољно смјешкао и успаљено костријешио на спомен Даринкине ситуације. Облизивао је задње капи ракије с брка гледајући у Даринкине бујне груди. Имао је визију тако гојазне Даринке објешене за куку, као прасе које је нетом прије заклао. Када је завршила са плакањем и повјеравањем своје највеће тајне, Гојко јој је рекао да је глупа и да није ни требала отићи у град. Град није за цуре из Доњег села Фалусовца. Испричао јој је причу о њеној прабаки која је из града дошла на село и тада је Даринка схватила да је Доњи Фалусовац одувијек био њезин дом и да никада није требала отићи. Тада јој је услиједио шамар и отисци дебелих ћевапа су још дуго пулсирали на њеном лицу. Завезао јој је руке и објесио ју на куку са које је претходно скинуо прасе. Растргао јој је бијеле доње гаће и извадио свој фалус, као некада њезин прадјед који је градску дјевојку претворио у краљицу села Доњи Фалусовац.

Даринка се напокон осјећала вољеном, правом градском дјевојком попут своје прабаке. Даринка је прихватила своје наслеђе и постала краљица Доњег села Фалусовац са сазнањем да су јој коријени ипак из велеграда.

ЖЕЉКА БАШАНОВИЋ

МОЈ БРАТ ПО ОЦУ

Устани! – каже док и сам устаје од стола.

Морамо да пожуримо неће нас чекати...

Упекло је подне и баш ми се не устаје, волим ту сеоску врелину, док све пече од јаког сунца и јаке ракије а муве неуморно зује, вуче ме да одремам.

Упркос свом хедонизму устајем и крећем јер не бих желео сад расправу са Јованом.

Он је старији брат по оцу, али одгајани смо као да нас је иста мајка родила.

Јутрос је сазнао да му је мајка умрла и жели да пођем са њим.

У дубини душе осећам љубомору јер моја мајка је умрла давно.

Опирем се том пориву, али, ево сад осећам потребу да га теби признам. На сахрани ће бити много људи и сви ће бити тужни углавном због Јована јер је угледан господин, једино ћу се ја у својој потаји радовати и смиривати своју болесну љубомору овим данашњим спроводом.

Јованова жена даће ми знак ако буде прилике да се „доватимо“ у неком буцаку док је он скрхан болом.

И данас ћу му завидети иако ћу користити све његово као да је моје.

Стајаћу мали, мали, малецки и нећу имати шансу да ме ико потапше по рамену, бар.

Јован ће стајати уздигнуте главе и опет неће видети ништа од своје величине.

С ОНЕ СТРАНЕ

Затворен сам у соби са хрпом кључева свуда око мене.

Има их на хиљаде... велики, мали, средњи, метални, бронзани, али не знам који отвара моја врата.

Нисам сигуран одакле сам се овде затекао а не знам треба ли и да одлазим.

Тишина је свуда... Да ми је бар да видим неку бубу било би ми лакше.

Овако нигде никог... .

Почињем да замишљам куда ова врата воде, а можда воде неког другог ко треба да ме нађе.

Не осећам ништа.

Ни глад, ни страх, ни топлоту...

Не умем да опишем себе, не знам ни ко сам ни како изгледам.

На ком ја то језику мислим, како звучи кад се смејем?!

Схватам да немам глас.

Али зато имам крила...

Излетео сам кроз кључаоницу право у фабрику врећица лаванде против мољаца...

И док сам умирао као мољац, будио сам се као човек. Срећан што сам човек.

Човек који много дугује, и банци, и куму и бившој жени и садашњем животу.

Кад би ме неко сад питао да ли би био мољац или човек?

Ко зна шта би му одговорио, нисам паметан, крила ми мог!

ДУХ ПРАБАБЕ ГИНЕ

Многи људи верују у духове.

Можда неће признати када их питате, али у мраку, некој празној кући ноћу, на гробљу или у близини где је покојник, сви осете некакву језу и веру да је дух са њима.

Моја прабаба је умрла од старости у сто петој години, у својој кући, свом кревету уз нас све присутне, јер смо то и очекивали.

У последњем тренутку није хтела никако свећу да узме у руке а моја бака, њена ћерка Радинка, упорно јој је гурала држећи своју шаку преко њене.

Код православаца је обичај такав, да се душа лакше испусти.

Њој се њена изгледа није испуштала.

Умрла је те ноћи и сви су ћутке веровали да ће њен дух лебдети ту још четрдесет дана док се не смири.

Када су је облачили за сахрану испустила је некакав ваздух из себе и тело се скроз протресло.

Буквално им је испала из руку, од страха. У таквим ситуацијама духова се сви плаше колико год образовани или атеисти били.

Једино је комшија Миле рекао умирујуће...

„Не бојте се, мртви не прде!“

Ми живи усрали смо се од страха.

ТОДЕ РИСТО БЛАЖЕВСКИ

НИКО НИКОМЕ НЕ ВЕРУЈЕ

Досадило ми оно: Нико никоме не верује, па реших да помогнем људима. И тако, када бих ступио у контакт с неким, одмах сам настојао да будем што искренији с њим. У томе сам био најдоследнији када се радило о малој користи – што ће рећи и о малом ризику – мислим, штети. Међутим, управо тада моја су разочарења била највећа. Људи су и тада били неповерљиви и нису ми веровали то што сам им говорио. Мислио сам: Када ми не верују за тако ситне ствари, како да ми верују за велике, рецимо за неки велики ризик који ће морати да преузму, и то само тако: на реч.

Запиткивао сам их:

– Зашто сте такви? Зашто ми не верујете? Па све ово што ја вам говорим, можете проверити тамо и тамо, или: тако и тако.

А они су остајали исти, мислим, такви – неповерљиви. И тек тада, када сам био упорнији у тражењу одговора на питање: Зашто нико никоме не верује, они сви – сваки појединачно и независно један од другог, одговарали су ми:

– Па када свако сваког лаже, и то без разлога, зашто треба и теби да верујемо да је све то што говориш истина, и да и ти нас не лажеш као сви остали?

МИЛАН БОЈАНИЋ

ОД „ЈЕЖА“ ДО „ЗВОНА“

Славољуб се прво накашљао, да прочисти грло, па се протеглио, да постигне еластичност, а на крају је закопчао крагну – да би деловао озбиљније. Кад је све било како треба, пажљиво и одмерено је закуцао на врата...

– Ако сад може, ја бих да изнесем ону идеју – рекао је, провиривши.

– Уђи, Слободане – рекао је Газда, заваљен у фотељи. Понашао се као газда, био је газда, а и звали су га Газда.

– Славољуб, Газда.

– Ах, да. Још си нов, никако да те запамтим... Колико ти већ радиш?

– Пола године.

– Да, да... Откако је Јованка на трудничком... Ти нећеш на трудничко?

– Не разумем...

– Па, време је да разумеш, Славољубе, да радиш за хумористичке новине. Овде није оловка главни алат – него шала. Зато ја тако с тобом разговарам... Не само с тобом...

Славољуб се насмешио, али је мало и поцрвенео, схвативши да је „промашио“ прву Газдину шалу.

„Следећа ми неће промаћи!“ – зарекао се истог тренутка. Није с тим рачунао, па није осмислио како да се смеје, али снаћи ће се већ некако... „Ваљда нећу претерати!“

– И ја баш радим на неким шалама – стидљиво је рекао.

– Напиши, па дај уреднику – знаш поступак – рекао је Газда, заваливши се још више. А онда је мало накривио главу па упитао: – За коју рубрику?

– За све рубрике! То јест – за цео лист!

– Једна шала за више рубрика? За цео лист? Па, јел' бар доста „слана“?

– Не, баш напротив – врло је „неслана“. А изменила би опште мишљење о нашем листу...

– На боље или на горе?

– А потпуно је у складу са нашим намерама...

– Је ли? Па ти си то тако проучио, као да си цео век овде, а тек си дошао!

– Знаш... Мало ми је непријатно да се мешам у уређивачку политику...

– Ја сам читао оне твоје „пијачарске лакрдије“ и „вашарске згоде“...

– „Вашарске незгоде“ – изустрио је Славољуб, с ужасом помисливши да је управо исправио главног Газдаа.

– Ах, да... Онај што је купио шепавог коња, па онај што је продавао матору краву као јуницу... То су баш незгоде, добро кажеш! То ти није било лоше... Добро, није баш да се неко зацени од смеха, али може да прође... Да не буде све о скупштини... А шта си сад смислио са шалама? Да пређеш на политику? До сада ниси био нешто сатиричан... Да ниси, можда, спремио нешто „оштро“?

– Да, и то тако оштро, да оштрије не може бити! – испалио је Славољуб.

Газда се исправио, налактио и подигао наочаре. То је могло да значи: повишица или отказ!

– Је ли тако? А ко ће да се „чеше“?

– Сви! Баш сви... који купе нашег „Јежа“.

– А шта си им то спремио?

– Оно што јеж мора да има! Бодље! – загрмео је Славољуб, или му се тако учинило. То је био његов најснажнији наступ, до сад.

– А у чему се те „бодље“ састоје?

– Па, то још нисам решио – хтео сам с Вама да се консултујем... Да ли би морале да буду од правог јежа, због назива листа, или, можда, врхови чачкалица, или да наберем ситног трња...

– Чекај, чекај, чекај! И... шта с тим? – прекинуо га је Газда.

– То да се замеси с целулозом, то јест – убади на крају, да не омекша...

– И онда? – подстицао га је Газда да настави, сад већ питајући се да ли пред собом има правог лудака.

– И онда се убоде свако ко узме новине! А ко лизне прст, да окрене страницу – тај убоде и језик! – финиширао је Славољуб и самоуверено се насмешио... срећан што је истерао ствар до краја.

– И шта после тога? – питао је Газда, очекујући да ту мора бити још неких идеја.

– После одмах одштампано ванредно издање, које не боде, а зове се „Ошишани јеж“.

– Слободане, сине... почео је Газда очински.

– Славољуб – исправио га је Славољуб, с осмехом, за који се и сам питао откуд му у овом тренутку, док чека похвалу или отказ.

– Славољубе, ти си Слободан.

– Не, Слободан је портир, а ја сам Славољуб.

– Не, сине, ти си слободан! Узми радну књижицу, добићеш плату за пола месеца...

Славољуб је зинуо, али се брзо прибрао, јер је имао спремну реплику и за тај сценарио...

– Ах, то је била шала, Газда! Хтео сам да Вам покажем предлог за нову рубрику...

– Не, Славољубе, то није за тебе! То је за тебе ситно... Теби треба цео лист! Најбоље да одеш у друге новине!

– Па, за то се баш нисам спремао! – признао је Славољуб. То је била прва његова неувежбана реченица.

– Да се ми лепо поздравимо, и разиђемо...

– Мирно и достојанствено и без инцидената... – наставио је Славољуб механички.

– Не, напротив – исправио га је Газда. – Него да идеш на пијацу, и на вашар, и где год хоћеш, и да причаш шта си смислио и зашто си добио ногу у дупе!

– Па, онда би неко помислио да сам луд!

– Е, то није добро... Неко да помисли, а неко не... Најбоље би било да носиш звоно око врата, као што носе јагањци, или деца за Врбицу, па да звецкаш и говориш „ја сам добар и безопасан, само ми фали нека даска у глави“! Ха, ха, ха!

Славољуб је знао да би сад свакако морао да смеје, јер кад се Газда смеје својој шали, сви се смеју – али није могао. Уместо тога је прогутао „кнедлу“ и прошапутао:

– А у које новине бих, можда, могао да одем?

– Јеси ли чуо за „Звоно“? Е, то би ти баш одговарало! Ха, ха, ха! Е, ово ми је најбоља, данас, ову ћу да запишем!

ВАЖНО ЈЕ ИМАТИ ПРИЈАТЕЉА

Зазвонио је телефон. Био је то мој пријатељ Б. Т. којег нисам видио годинама. За разлику од мене, он је постао цијењени и уважени члан нашег друштва, јер је завршио медицину и никад није бјежао од политичких активности. Увијек сам се дивио тим докторима који могу лијечити људе, али и болесни народ који ни сам не зна од чега болује. У разговору смо, између осталог, установили да дуго нисам био на љекарској контроли, да се осјећам добро и да сам хипотетички здрав.

– Ипак би било добро направити рутински преглед – рекао је – јер сваку хипотезу треба доказати.

Нисам могао пустити човјека да се толико брине за моје здравље па сам одмах сутрадан отишао у његову приватну амбуланту. Извадили су ми крв, мокраћу сам им сам дао, те је пријатељ приступио испитивању и испипавању по цијелом тијелу. Након што сам му открио све појединости из своје свакодневице (које никог не би занимале, осим тако доброг пријатеља), замислио се гледајући у мој картон. Забринуто је руком трљао браду и онда ми рекао да идем кући, те да ће ме назвати кад добије резултате налаза. Нисам баш вичан у тумачењу докторског понашања, као ни рукописа, па сам незабринут отишао кући. Дан касније, Б. Т., мој стари пријатељ, назвао ме с лошим вијестима. Хитно сам отишао њему, а он ме послао неком свом колеги на снимање бубрега.

– Операцију треба направити одмах. Мањи камен је зачепио бубрежни канал и треба га одстранити. То неће штетити твојим бубрезима, не брине се. – рекао је.

– Свакако. – одговорио сам – Зар смо толико година ишли заједно у разред и дружили се, да би сад сумњали један у другог?

– Све би ово требало мало подмазати, знаш, да ствар протекне како треба. – предложио ми је Б. Т. – Знаш каква нам је држава... новца нема па нема, а кад нема новца нема ни средстава... а и мој колега... видио си, преко реда те узео... а плата му касни сваки мјесец... има двоје дјеце на факултету.

Иако се жена томе противила, отишао сам на банку и подигао сву уштеђевину. Подмазао сам средства и колегу да не би случај гдје запео. Нисам се плашио, јер сам био у рукама пријатеља. Мирно сам се предао и за два дана сачекао га спреман на столу. Како је све протекло – не знам, знам само да сам се пробудио ошамућен, исцрпљен и као раскомадан од месарског ножа, те да сам био спроводник од инфузије до катетера. Опоравак је трајао неких шест мјесеци. Б. Т. је био задовољан исходом, а ја сам био поносан што имам таквог пријатеља.

Годину након операције, Б. Т. је опет почео забринуто трљати браду, гледајући моје задње налазе.

– Није добро – рекао је.

Опет ми је његов колега направио нека снимања.

– Сад имамо мало више времена за припрему. На снимку постоји нешто близу јетре, видиш – показивао ми је УЗ снимак, а ја нисам видио ни јетру међу свим тим мрљама.

– Требамо то одстранити, не брине, јетру нећемо дирати – то је заиста звучало утјешно.

Наравно да сам послушао доктора и пријатеља, те за љубав своје јетре поново легао под скалпел. Прије тога сам продао очеву кућу на селу (ионако смо живјели у стану као подстари) и опет све добро подмазао. Кад сам се пробудио, све је било исто као и прошли пут; и бол, и ошамућеност, и немоћ, само је нови био осјећај *deja vu*. Брзо сам се опоравио овај пут, али Б. Т. ме савјетовао да се још одмарам и чувам. Био сам му дубоко захвалан што је из мене извукао све те болешћуре на видјело и ријешио их се.

Налази послије тог захвата су били изванредни, све док није опет прошла година дана. Ваљда се организам навикао на једну операцију годишње па је сам почео производити здравствене проблеме. Опет ме доктор послао колеги, а овај ме одвео да снимим срце.

– Жао ми је, – рекао је Б. Т. – али постоји још један проблем у срчаној комори који требамо отклонити. Надам се да ће то бити и последњи.

Дао ми је упуте да се припремим за операцију за десет дана. Нисам се бринуо. Ако је досад све пролазило без проблема, зашто не би и сад? Једино ме је забрињавало; шта ћу овај пут користити као средство за подмазивање, јер сам сад био тотални кокуз.

Управо у то вријеме, жени ми настрада брат у Њемачкој те ме молила да пођем са њом и тамо обавим операцију. Она је у тој непријатељској земљи имала доста родбине и веза, па је и то било изведиво. Ја сам, ипак, вјеровао само свом пријатељу, у чијим сам рукама био сигурнији него у својим. А Швабо је Швабо. Сигуран сам да им нико не вјерује још од Хитлера, а не усуди им се то рећи. Жена се ипак толико наметала својим приједлогом да сам на крају попустио. Јако ми је било неугодно због старог пријатеља Б. Т.-а; нисам му ни јавио да одлазим, а толико ми је човјек ваљао и бринуо се о мом здрављу боље него родитељ. Покупио сам свој безобразлук у највећи кофер и отпутовао за Њемачку. Тамо су ме смјестили на неку клинику те почели претурати по мојим налазима и дијагнози. На упутници је писало: *Хитно!* па су ме хитно и отворили. Вјероватно су, због хитности случаја, заборавили затражити „подмазивање“ па сам се и ја хињски ушутио. Кад су ме пробудили, болова као да није ни било. Сестре су се љубазно бринуле о мени, доносиле ону посуду за каку и смјешкале се док су ме прале. Ваљда је код њих, у Европи, и тај осмијех у опису посла медицинског особља. Размишљао сам како је добро доћи код њих на операцију, да се човјек мало одмори од жене, шефа и свакодневних проблема. А онда је, након два-три дана, стигао доктор који ме оперисао. Желио је разговарати са мном.

– Господине, ова дијагноза, коју сте донијели, није тачна. Ми смо вас без икаквог разлога отворили. Ваше срце је потпуно здраво и јако.

Био сам запањен. Како је мој стари пријатељ Б. Т. могао погријешити такво нешто? Наравно да ћу му опростити, сваком се може десити. Али, зар њему да се деси погрешка? Немогуће! Не... не...

– Гледајте, – наставио је доктор који никад није био мој пријатељ – срце вам је здраво, али открили смо нешто друго.

Нисам желио више да га слушам, а он је ипак непријатељски наставио.

– Господине, имате проблем. Недостаје вам један бубрег и добар дио јетре. Као да су ишчупани из тијела.

ГОРДАНА ВЛАЈИЋ

ДАНАС

Извини, хоћеш ли ми додати једну чашу? Ту пластичну, да. Е, хвала. Јуче је објављено у „Данасу” да је данас шест месеци. Ууу, чисто лудило! Оно што „Данас” објављује, ако „Данас” купим јуче, читам сутра. Морам. Да не склизнем у никад.

Мене музика узима и обузима. То сам рекао и госпођи која ми је прошле недеље дала чашу, није била оваква, била она тврђа, квалитетнија пластика и она ме питала: „Каква музика?”

Сирота жена. Има пара, а нема слуха. Слушај... сунце. Залази. Али ти увек замисли да излази. И зажмури. Замисли да је грануло и чућеш како је гракнуло. И ето ти музика. Хоћу свећу да упалим. Што палимо свеће? Да ли постоји Бог? Колико питања, а! Ми смо људи толико безначајни да не постоји тако малецко слово којим се то може написати, не постоји толико огроман тајац којим би се то оћутало. А усуђујемо се да сумњамо громогласно. Недопустиво за часне људе. Ако ни због чега другог, онда зато што нисмо заслужили да сумњамо. Наравно да постоји Бог. Није Сведенборг блесав кад каже да нам је религија неопходна за обуздавање. Док си жив, најважније је да ти не побегне јутро. Да не пропустиш да се пробудиш. И чим се пробудиш, да верујеш.

Хвала за чашу, млада дамо. И ако вам је потребно, узмите „Данас”. Мени, најискреније, служи само за подметање. Сутра ми „Данас” није потребан.

НЕИЗГОВОР

– Јеси ли ти некада покушао да ослушнеш „Борбу петлова” или „Крик”? Толико сад имам времена да најчешће то радим. Открила сам да је човек кога је Мунк овековечио у ствари нем. Само се тако, како да ти објасним, разјацио се. Кад ослушнеш „Крик”, чује се птица и чује се вода. Разрешила сам тајну Ђокондиног осмеха. Задовољна је: – Леонардо! Распустићу мисли, а скупићу косу.

То и ја треба да урадим. Крајње је време.

– Не, љубави моја, косом си ме завела. Бићеш ти мени добро.

– Што лажеш? Нећу бити добро. Била сам у Копорину, ти и не знаш. Док сам држала шаку на ђивоту, схватила сам да све може да се ослушкује. И ципеле. И слике. И крпа за судове. Али да би умео да ослушкује, човек треба да научи да ћути. Слушај ме. Професор Живановић, то ти је некадашњи предавач на Лондонском универзитету, он је открио да деспот Стефан уопште није сахрањен у Манасији, него у Копорину. То сам нашла на сајту, каже: „Испитивања су се уклопила у постојеће историјске податке о биографији деспота Стефана, а налази до којих је професор Живановић дошао објављени су у његовој књизи „Болест древних људи”. Утврдио је да је реч о скелету особе мушког пола, чији шавови лобање указују да је умро као педесетогодишњак, а деспот Стефан је умро у 51. години, 1427. На костима су пронађени и остаци светог мира, уљаног раствора природних смола и етеричних материја које су се користиле за тела епископа и крунисаних глава. Скелет је припадао особи високој 174 сантиметра, а познато је да су деспота описивали као наочитог, плавооког, риђоког, високог човека. Зна се да је деспот Стефан, као војсковођа, много ратовао и био рањен у десницу, а на копоринским моштима је пронађен траг хируршке интервенције длетом.” Е, то сам прочитала. А кад сам стала поред моштију, чула сам га. И осетила сам мирис живота. Шапнуо ми је да не смем никада да изговорим. Ако изговорим, дозвољу. И онда си ме ти... ти си ме натерао... Ти си ме... убио... стално си запиткивао, њушкао... „Од чега си болесна, желим да помогнем!” „Умукни, Коста”, лепо сам ти рекла.

– Ниси изговорила. То је најважније.

– Записала сам! А ђаво је данас писмен, он има и фејс, улази у мобилне... ниси смео да ме питаш. Нећу да умрем од рака. Хоћу да умрем што ја хоћу. Умукни! Зачепи више! Јеботе, сваки нормалан човек би ућутао.

– Нисам смео да ућутим! Кад год бих ућутао, чуо бих твоје тело. Чуо бих га како запомаже. Шта ти мислиш, да само ти умеш да послушкунеш!?

– Е, сереш, Коста! Ето зашто жени не треба паметан мушкарац. Одмах ми се измигољиш, као кад транжирам пиле, као карабатак ми се измигољиш. И као ниси крив. Никада више нећу бити с паметним мушкарцем.

БРАНКА ВОЈИНОВИЋ ЈЕГДИЋ

ПОГРЕШНА ИНВЕСТИЦИЈА

Останем ја без посла као и армија осталих. Пробам да нађем посао, али не де. Са својих педесетак и кусур година нико неће ни да чује за мене, њима нису потребни матори, истрошени радници. Сви траже млађе, још увијек наивне а ми старији, одавно разочарани браћемо бостан прије лета.

Наљутим се ја и за двадесет четири лична дохотка направи шталу, купим краву, двоје прасади и неколико младих кокица да ми одмах почну носити јаја. Посадим ја и поврће а воћа сам имао нешто мало у башти. Запнем ја и радим од јутра до мрака. Уз мјесечно примање са Бироа рада могу купити брашна, таман да преживим овај потоп. Моја окућница ми изгледа као барка. Жена пази неку старицу па то што заради дамо држави да и она преживи. И ја бих пазио старца али ме нико неће да прими, немам одговарајући профил.

Узнем једну ливаду за мале паре и покосим, али стрпах сијено некако близу улице. А сунце уждило па земља гори.

Једне ноћи пита ме жена:

– Побогу, човјече, шта то радиш?

– Ништа, ништа само ти спавај.

– Како ништа? Прошла су три сата. Гдје си ишао?

– Пробудим се и чујем неке гласове. Провирим кроз прозор, кад видим неки се момци враћају из провода. Помислих: Шта ако пуше па баце опушак? Морао сам да обиђем сијено, јер би на овом огњу одмах плануло.

– О чему ти мислиш ноћу – чуди се жена.

– Ја то радим сваку ноћ, за сваки случај – промрмљах у браду.

– Е, ово први пут чујем у животу – рече она вртећи главом.

Знао сам да у себи мисли како сам се развишао с памети што гледано њеним очима и није далеко од истине.

Ближио се и крај лета. Полако сам могао да одахнем јер су ноћи бивале дуже и свјежије иако су дани још увијек врелином пржили. Узнем неки кукуруз да самелем за свиње. Прикључим га на струју код штале а утикач некако лабав па неће да се покрене. Обрни – окрени, отуд – одвуд, неће па неће. Мало га љутито дрмнух и он проради. Мељем ја и кад стигох на половину ријешим да се одморим. Одем у кућу и попијем кафу. Кад се вратих он поново неће. Кајем се што прекидах и попих кафу јер ће ми изаћи на нос. Дрмам али не помаже па видно изнервиран почех и да псујем. Одлазим у кућу љутито кунући:

– Огњем плануло да се више данас не мучим.

Задржах се ја у кући дуже и док ручах мене срџба прође. Кренем да пробам поново у нади да ћу успјети али кад изађох остах скамењен. Сијено гори ли, гори. Упалио га огањ.

– Ето ти, што си тражио, то си и добио, па сад гаси – мислим у себи, али ћутим. Дотрчаше комшије и спасисмо кућу и краву а штала и сијено сагореше. Одоше за трен моја двадесет четири лична дохотка.

Сачувах га од других, али не и од себе.

НЕРАВНОПРАВНОСТ

Данима већ размишљам једно те исто. Изгледа да ћу морати проклињати Клару, Емили и остале. Шта им је требало да се боре за равноправност? Могле су без тога. А и 8. март ми није потребан. Даћу га мужу, њему је сваки дан празник па нека слави и тај.

Да мало појасним. Ево на пример: Ујутро, ја и он идемо заједно на посао. Кад се вратимо ја засучем рукаве и постављам ручак. Он исто засуче рукаве, али пред ТВ-ом са пивом. После ручка ја се бацам на обављање кућних послова, а он се баци на кауч и пронађе пренос скупштине. Док ја настављам са уобичајеним пословима он спава, а посланици расправљају. Кад се наспава онда гледа утакмицу, а ја помажем дјечи око школе. Зачујем како видно изнервиран помиње ширу фамилију омиљеном играчу, а ја плачем сјецкајући лук.

Поноћ прошла ја преморена идем у кревет. Како заспати од његовог хркања?

Поново размишљам о борцима за равноправност. Више нећу ни да гласам. Ионако су посланици већином мушкарци. Не сјећам се кад сам прочитала неку књигу. Ни ТВ не пратим, мада морам признати не би било лоше пријавити се за – Мењам жену.

Ипак нећу, могу и тамо за баксуз бити равноправна.

Ујутру објављујем: Одричем се равноправности.

МУРО

Навали се Америка и остали западни свијет да по сваку цијену узму Црну Гору под своје, да се не би не дај боже ту усјекали Руси.

Не престају да долазе различите делегације и представници, високи и пониски, ометају о јаду полицију да их чува и обезбјеђује пут, и крстаре с краја на крај земље, односно од трпезе до трпезе на којима се највише косијером фета иста она пршута за коју веле да не може у Европу јер – пошто је сушена на дим од нашијех дрва – изазива рак. И наливају се вином које исто тако не може тамо јер је прејако, има превише танина и ко зна уз још какве замјерке. И ракијом те прејака и, забрани боже, од непрсканог воћа, али ови домаћи казани једва постизаху да напеку колико ју они могаху попит'. А колико све то кошта јадну Црну Гору – за то је њих понајмање брига.

И тако једнога дана дође и највиши представник, нечесови Мур, са задатком да нас убједи да је једино рјешење за све наше проблеме улазак у НАТО. А имаде се шта виђет од њега; за разлику од онога прије те нам је дуго солио памет и не бијеше овијема нашијема ни до рамена, ови могаху ш њима једанак на чело строја.

Окупише домаће власти народ на велику пољану ђе ће им се тај обратит' и објаснит' шта то значи за ову малу земљу. Скупи се богами подоста душа, иако неки примијетише да нема ниједнога из једне етничке групе од многијех које чине Црну Гору, нити онија што грају испред Скупштине и узимају плате а да не улазе у њу.

И поче он:

„Господо, када постанете члан НАТО, бићете заштићени и много безбједнији...”

Згледају се Црногорци – чини се да им није сасвим јасно шта то значи, односно од кога или чега ће бит' заштићени кад скоро сваке неђеље се чују или читају извештаји да је Црна Гора безбиједна држава. Но, ипак то поздраве аплаузом, уз узвике „Муро, муро!”

Ономе се то одобравање допадне, па наставља с мало више жара.

„Кад вас ми поклопимо, почеће навелико да пристижу инвестиције...”

Згледају се Црногорци – мало-мало чују и читају да у ову земљу инвестирају навелико Кинези, Руси, Арапи, Азербејџанци и многи други и без НАТО-а. Али лијепо им то звучи па мало јаче ударе длановима, и још већи број њих ускликне „Муро, муро!”

Онај већ видно усхићен, наставља:

„Отвориће се пуно нових радних мјеста...”

Згледају се Црногорци – не дај боже да ћемо морат да радимо, али ваља се овој нашој ђеци дофатит' какве плате, па још јаче запљескају и скоро сви узвикну „Муро, муро!”

Онај већ скоро пада у транс:

„Ми ћемо вас чувати од тероризма...”

Згледају се Црногорци – окле тероризам ође!? А како себе не заштитише, но им мало-мало бомбе носе и животе и зграде и аутобусе и жељезнице. Но, опет, ударе у најјачи аплауз уз громогласне узвике „Муро, муро!”

Кад је још пофалио Црногорце на досадашњем учешћу у Афганистану и рекао да ће посад да иду у прве борбене редове, помислише они да ће им се синови почет' врћат' у оне црне вреће, али даће бог да се и ми нечега дофатимо и да се бар поштено испуцамо, кад ође не дају. А кад један из масе викну „Биће медаља!”, од плеска и узвика „муро, муро!” није се мога' чут' ни они највећи авион те иде за Америку.

Онај већ ван себе од задовољства заврши на некаквоме нашкоме језику: „Уала уам!”

Надлежни органи државе, пошто су му претходно показали све могућности за базе и смјештај тих бјелосвјетских снага реда и безбиједности, поведу га да још види „дивљу љепоту”. А имало се шта и показат': дивља градња, запошљавање, таксисти, економија... И онда

га смјесте у дрвени стан на једноме катуу високо у планину где нема воде и струје, претходно успјевши да га очисте од бува и миша (стан!). И поставише перјанике околу да га чувају.

Неђе око поноћи, како се најео качамака и јардума, а прије тога добрано налио шљивицом, диже се онај порад себе крај једне клеке. Перјаници осмотрише добро кад извади ону раду, згледнуше се, али камена лица и очи упртих у врхове на другу страну долине, сачекаше да се врати у постељу. Па ће послије Драшко Јоку:

„Ада, виђе ли богати, оно? Онолика маљуга а онако му мали *муро!*”

Живко Вујић

**РАСХЛАЂИВАЊЕ НА КЛАЦКАЛИЦИ ВЛАСТИ
И ОПОЗИЦИЈЕ
КЛАЦКАЊЕ ПОД ВРЕЛИМ УГЛОМ ОД ЧЕТРДЕСЕТ СТЕПЕНИ (ЦЕЛЗИЈУСА У
ХЛАДУ)**

Хоћу да некоме кажем оно што сви знају – да власт не воли опозицију зато што опозиција воли власт, јер жарко жели да дође на власт. Власт не мрзе само они који су на власти. Опозицију не воле ти који су на власти. Власт не напада власт!

Говорио сам некима да су гладни само ако њихова партија (а њихова партија је њихова власт) каже да су гладни. Иначе, они и не знају да су свега сити. Они не знају да сам и ја свега сит. Како и не бих био кад имам радно искуство од неколико година одбијеница за какав пристојан посао. Како и не бих био сит кад сам по годинама старости близу прве пензије, а по годинама радног стажа – далеко од прве пензије.

Само то хоћу некоме да кажем под врелим углом од четрдесет степени у хладу.

Власт је старија од опозиције. Да није неко измислио власт, неко други не би измислио опозицију. Од тада, власт и опозиција не могу једно без другог. Као водовод и канализација! Нисам толико ознојен под врелим углом од четрдесет степени у хладу, па да не видим како они на власти неће да схвате да су гласачи њихови, само зато што нису сасвим своји.

То хоћу некоме да кажем.

Никада као сада се нисмо дијелили на власт и опозицију. Дијелили смо се на вриједне и лијене, на лијепе и ружне, на поштене и лопове, на паметне и глупе. Дијелили смо се на оне који покорно слушају власт, и оне друге који презиру полтроне и улизице. На богате и сиромашне, нисмо се дијелили. Сад се дијелимо на болесне и здраве. На болесне пацијенте који бирају породичног љекара, и болесне љекаре који бирају странку у којој ће да се лијече.

Питам вас под искошеним углом у хладу од четрдесет степени, када је неки забринути министар добровољно напустио Владу? Никада, јер тамо су сви збринути на угодних двадесет два-три степена у кабинету и два-три, више или мање, у аутомобилу. Кад је ријеч о кабинетима, нека се зна да су се некада криминалци школовали по казаматима, а данас по кабинетима.

Питам вас зашто се крупни лопови појављују у штампи и на телевизији, а ситни у судници и у затвору? И могао бих свашта још да питам, али на моја питања не дају одговор ни власт ни опозиција. Од њих и не тражим одговор, јер они на све имају одговор под добро искошеним углом, који је вјешт изговор за многе промашаје који погађају народ.

Само толико хоћу некоме да кажем.

Али, посвађао бих се сам са собом, ако вам и ово не бих рекао. Био сам у мају на прослави четрдесет година матуре на којој је утврђено да су најбољи ученици из нашег разреда постали пензионери, а најгори – угледне личности привредног и политичког живота. Тада смо констатовали да је у наше вријеме било најљепше ђачко доба, а данас доба мандата. Схватиш да су те преварили тек кад им прође мандат. Неки од нас су радили четрдесет (опет четрдесет) година за плату, а данас живе од очеве пензије зарађене на раду у иностранству. Тројици мојих некадашњих школских другара, родитељи су, срећом, још живи, па благо њима, имају од чега да жив(отар)е.

Али, нешто вас молим да признате – да нема опозиције, не би се могла формирати власт. Ако би се формирала, сви би рекли да је недемократска. Када власт брзо напредује, народ још брже заостаје. Чиме се они на власти поносе, тиме се поштен народ стиди. Како и не би, кад се народни посланици све чешће служе вр(е)ло сложеним цифрама и вр(е)ло простим реченицама.

Да се разумијемо – власт и мене не воли. Не стидим се и није ме срамота што је то тако. Нисам крив што је неко измислио власт, али сам крив што је трпим, па макар то било, у хладу, на четрдесет врелих. Нисам крив што је неко измислио опозицију, али сам крив што је трпим, па макар то било, у осунчаној завјетрини, на четрдесет хладних.

Само сам желио да свима кажем – не знам да ли да се смијем или да плачем.

И још нешто. Власт се преноси са власти на власт. Требало би да се власт преноси и на опозицију, зато што опозиција (не)нормално воли власт. За једне не видим излаз, а за друге видим. Излаз Другима је улаз. У власт. Излаз Првима је, такође, улаз. У опозицију.

И једне и друге чека Улаз – Друге у власт, Прве у опозицију.

Клац-клац, клацкалица!

И тако, клацка, клацка коалиција, на којој се забављају власт и опозиција. И незапослене народне масе под врелим углом од четрдесет степени Целзијуса у хладовини.

Само толико сам хтио неке да кажем, па нек коначно захлади бар онолико колико су хладни односи између наше власти и наше опозиције. Нећемо се ваљда посмрзавати? Али, ко зна!

ВЕСНА ДЕНЧИЋ

НИВО

Након успешног дана добротинитељ се погледао у огледалу, поправио немирни прамен и задовољан осмех упутио ка распричаном телевизору. Тамо је изгледао још лепше и успешније.

СЛЕДБЕНИК

Прошетао је алејом великана, вођен жељом да једног дана ту осване и његово име.

Прави човек на правом месту, рече клинац угаслог погледа и, као да чита мисли, једним хицем човеку услиши жељу.

УМЕТНОСТ ЗАВОЂЕЊА

Када је коначно завршио свој портфолио, све је изгледало потпуно савршено. Штавише, само је свевишњи могао имати бољу референцу.

ТРЕНД

Слушај куме, синоћ сам продао веру за вечеру, тачније продао сам твој бренд, јавиће ти се ортак за који дан да извршите пренос... Ама, шта скачеш одмах, знам да је то ваш бизнис, али лик има кинту да две породичне традиције откупиш... Како то мислиш не занима те, зар мислиш да је неког брига шта тебе занима?!

ИЗБОР

Господару, како сте данас расположени? Са чијом главом желите да се играте?

КОРАК

Када је грађанин Петровић пожелео да пружи корак, није размишљао о миљама, напротив! Размишљао је само о тих неколико метара који су га делили од огњишта. Пре него што је закорачио, председничкој колони је показао средњи прст и већ следећег тренутка нашао се у топлој просторији.

ДЕВИЈАЦИЈЕ

Професора су извукли из постеље, прочитали његова права и одвели у непознатом правцу.

Узалуд су студенти чекали почетак часа, њихови сатови показивали су друго време.

ДОБРОТВОР

- Тата, јел' смем да те питам нешто?
- Наравно, питај, сине, зашто не би смео?!
- Када ћеш већ једном недељом да будеш код куће?
- Радим, сине, одговоран је то посао.
- Моји другари кажу да то није нормално.
- И моји другари кажу да превише радим, али мора се завршити започето.
- Кажу да продајеш земљу?!
- Лажу, сине! Поклањам!

ОПРЕМЉЕНИ

- Господару, народ се све више буни, радници у неким фирмама почели су и да штрајкују?!
- Нема разлога да штрајкују, не само да сам им обезбедио радна места, пристојну плату, него и пелене!

ДОЗА

- Господару, јесте ли попили лек?
- Јесам. Пре три дана.
- Али, доктор је рекао да морате сваки дан...
- Ни мој народ не једе сваки дан, па шта му фали?

ИНТЕРАКЦИЈА

- Господару, народ се у последње време веома спрда на Ваш рачун, да ли треба да предузмемо неке кораке?
- Нема потребе! И ја се одавно спрдам са народом!

ЦРВЕНКАПА

У поткровљу високе зграде, на телефонској секретарици чуо се бакин глас:

– Драга Црвенкапа, молим те да одмах дођеш код мене у посету, твоја бака. Колико времена је прошло од бакиног позива, питала се Црвенкапа. Таман је почела да спрема корпу с намирницама, када су на радију јавили о рестрикцији струје. И баш у тај час је нестала струја. Лифт није радио. Црвенкапа обасјава пут батеријском лампом. Добро се уморила, силазећи низ степенице и мрачни лавиринт ходника. Пред улазом зграде чекао ју је црвени спортски BMW. Дала је гас. На излазу из града покупила је вука, који је стопирао. И није неки вук, помислила је. Носи фармерице и Левис јакну. Пуши Марлборо.

– Куда? – упитала је Црвенкапа вука.

– У шуму – одговори вук.

Шума је била доста удаљена, лишће у њој је пропало од киселих киша, а дрвеће се скоро осушило.

– Вуче, зашто више не живиш у шуми – питала је Црвенкапа.

Вук је у граду изгубио длаку, пропио се и почео да слуша техно музику. Није то више био онај стари вук из прича о Црвенкапи, и као да није више важила пословица „Вук длаку мења, али не и ћуд“. Док су ћаскали, стиглоше они тако колима у шуму у којој је живела бака. Бакина кућа је била велика, у њој су живеле и друге баке и деке. Заправо био је то старачки дом. Управник дома је био ловац. Када је угледао вука, понудио му је да га запосли. Вук је пристао, био је бескућник, а и намеравао је да се лечи од алкохолизма. У дому није било рестрикције струје, било је воде, имаће и своју собицу, и добиће вокмен у трајно власништво. Бака је позвала Црвенкапу и вука у шетњу.

– Зашто ова шума нема лишћа – питао је вук.

– Зато што падају киселе кише – одговорила је бака.

Вук је ставио слушалице на уши и пустио музику. Црвенкапа и бака су прво дуго причале, а потом су само седеле на клупи и ћутале. Када је прошло време посете, Црвенкапа пољуби баку и уђе у кола. Бака и вук су јој на крају ове приче махали, а њен црвени BMW бивао је све мањи и мањи, све док на крају није постао тачка.

ПРЕЛОМ МОЗГА

Нико поуздано није утврдио када и како су Срби доживели прелом мозга. За Црногорце се зна да је тамо неки Машан добио новчани прилог за неплаћене рачуне за струју, како би паметно преломио мозак на референдуму за сувереност Црне Горе. Постоји глупо веровање да су Срби народ најстарији. Данас у просеку имају преко шездесет. Жеља им је од памтивека била да живе ни на небу ни на земљи. Део српског рода се залагао за небеско царство, а део за земаљско. Тако је и настала подела на два српска народа. На оне којима је силазак с дрвета тешко пао, и на оне који су пали с дрвета. У превеликој жељи да прескоче камено доба и забораве на вековна огњишта, укључили су се у савремене токове и заборавили своје корене. Неки археолошки налази у колевци цивилизације, Африци, говоре у прилог тој чињеници. Пронађена је лобања стара пет милиона година. Мозак је добио прелом услед пада с дрвета. Неки зловни научник из Енглеске тврди да до дана данашњег није успео да се развије. Част ретким изузецима. Према неписменим изворима, први становник планете Земље био је Србин. Да би дошао до хране и преживео ничим изазване санкције, те да би доказао да му лењост није урођена особина, морао је да ради као црнац. То му се није допало, па је решио да се сели (Црњански је описао део тих мука у Сеобама). Од рада је побелео, пожутео, поцр-

венео, тако да данас имамо Србе свих боја на глобалном нивоу. У потрази за земљом дембелијом Срби су освојили свет. Небески део народа виноу се у истраживање космоса, тако да умишљене границе српских земаља сежу до краја свемира, и шире. Онај земаљски део, који није прихватио да се прво шаљу кучићи у свемир, присилно се населио под земљом. Чести ратови су утицали да Срби расту као кромпири под земљом. Постоји тупаво веровање да су Срби открили Америку пре Колумба и добили име Индијанци. С тим осећањем расле су генерације. Пет векова под османлијском влашћу, пет деценија под комунистима, и ових неколико година у транспарентном сивилу демократије. Откриће да се земља дембелија налази у Србији утицала је на многе Србе да се у домовину врате само као туристи. Не помаже ни тврдња сатиричара да је Гаврило убио Фердинанда из принципа, нити пророчки афоризам Илије Марковића да су нам Црногорци највернији, да ће нас последњи напустити. Из свега овога произилази да све што је било зацртано, десило се. Докле год је прелом мозга акутан, глупости нема краја.

ДУШАН ДОЈЧИНОВИЋ

СОТИР ТОМИЋ, ПА У ЛЕСКОВАЦ ГРАД (САТИРИЧНО-ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА)

– Сотир Томић мајко, Сотир, па у Лесковац!!! С големи брци, лептир машну, белу кошуљу. Голем сако: микадо. Цокуле, црне, с кремкасто уоквирене, смешка се.

– Тражиш ли посао!? А!?

– Тражим! – викам му од зорт.

– Па, нађе ли га, а!?

– Јок! Неће ме запослив. Имам неку забрану, меморандум, такој! Ти откуд се створи!? – питујем некадашњег градоначелника на град Лесковац.

– Еве, отвори, се временски чеп, намрштише се облаци, изнад општину, поче да сева па да грми, и ја се с теј муње спусти овденак, да ме ти проведеш, кроз Широку Чаршију!?!?

– Важи, гос'н градоначелнице! Ће ме водиш код Тонкићеву Палату,

– Ћу те водим! – викам му.

– А код Гаретову Палату!?

– И туј!

– Чек', ја да наручим чезе, шпедитер, да не одвезе до там'!!!?

– Тој нема!!! – викам му ласно.

– Како! – зачуђен Сотир Томић.

– Како!?

– Па тако, еве га такси, жути!!!

– Такој се возив с'г Лесковчани. Аааа!?! – зева...

Онако шокиран.

Улазимо обоје у такси, а гос'н Сотир Томић, један од градоначелника, поче да штавка, брци, големи и да ми се подсмевује, под брк.

– Дуленце, Дуленце. Такој те викав!?

– Откуд знаш!?

– У бе', ми све знамо, тамо горе и строги смо, као овија доле на положај, са ауторитет.

Поготово ја, као градоначелник.

– Али Ви нисте више градоначелник града Лесковца!! То је некад било, у Златно доба, Славујево, како се вика, кад сте имали и тај грађански и индустријски процват. Да неје било бомбардовање 6. септембра, 1944. године, од Савезници, Енглези, бија би Лесковац б'ш, ко Мали Манчесзтер.

– Бија би! – потврђује и Сотир Томић.

– Него причај ми, какво ти занимање треба.

– Па да метем с метлу по неку школу

– С грабову ли метлу!?

– Нема више тој, гос'н Сотире, с'г, са зогер, и бриска с'м се намишћа гузица, на там', на вам', ко лађа, и ч'с, се пребрише ходник.

– Тој женско занимање! – ко те неје срамота, тој од мене да искаш!?

– А жене што возив, такси, оне су са женска занимања!?

– Де, де, доброо!!! Не се љути, дођи у понедељак, да те упишем у тефтер, да те зовнев на раду, у Јосиф Костић.

– Јосиф Костић, се реновира.

– Како па тој!?! – Тој најстарија, школа, Јосиф је бија офицер. Кое причаш!?! Дуленце, с'г ме изнервира. Хааа! Кое направише од Тонкићеву Палату!?! А бе, бутик, овеј, градске друсле, с'г, се туј, пирлитају... депилирају длачке, био је некад, и хотел Дубочица. А, еве гу Гаретова

Палата... Њу су гу малко промашили боју, на фасаду, ал', нова. К'ва је била скршена, после бомардовање, с'г је арно!

– Арно, арно, гос'н Сотире – и кад већ продужисмо даље, њему се слоши и рече

– Ја не могу даље, ја не могу даље! Ја не могу даље. Хаааа! Кое наприше с мој Лесковац, кам га стари, врћајте ми стари Лесковац! Врћајте ми стари Лесковац! – и такој се издужи, с главу на сувозачево седиште.

– Таксиста стаде, и ја се успаничи, поче да викам: „зовите хитну, зовите хитну“.

Разборави се, задремаја сам на тросед, испред свечану салу, у општину, док сам чекао концерт, виолинисткиња... Загледан тако у црно белу слику господина Сотира Томића, једног од градоначеника града Лесковца.

НАСТАВНИЧКО ВЕЋЕ

Прво, тачније друго наставничко веће (прво је било 31. августа), у новој школској години, директор је заказао баш 2. септембра.

На самом почетку, директор је прочитао имена наставника који су најавили одсуство, јер имају важније обавезе које су неодложиве и не могу да чекају. Након тога, прочитао је дневни ред за који наравно није ни питао да ли су сви сагласни са прочитаним дневним редом, да ли има неко против, има ли уздржаних и има ли неко можда неку допуну дневног реда.

Дневни ред био је следећи:

1. Уређење званичне фејсбук странице школе;
2. Када доћи на наставничко веће?
3. Како седети на наставничком већу?
4. Разно

Директор је темељно објаснио да је добро то што школа у којој они раде коначно има фејсбук страницу, јер су сви они у обавези да прате савремене токове комуникације. Питао је да ли неко жели да да предлог како да УРЕДЕ СТРАНИЦУ, како би добили што више лајкова. После дуге тишине, јавила се једна од колегиница, наставница биологије.

– Директоре, извините, али ја бих нешто у вези ове тачке са УРЕЂЕЊЕМ.

– Изволите...

– Доња улазна врата наше школе, где се налазе кабинети су поломљена! Стакло које узима 7/8 врата је поломљено, зашиљено и стрепим свакога дана да ће неко дете пререзати вене. Учините нешто, молим вас!

– Колегинице, то није тачка дневног реда. О томе можемо под тачком „разно“. И молим вас да се држимо тачке дневног реда! Шта сам оно хтео да кажем?! А да! Долазили су очеви VI-1, VII-2 и VIII-3 и жалили се како наставници природних наука на свим сликама које су окачене на страници наше уважене школе наздрављају и то са алкохолним пићима. Ја у то наравно, нисам поверовао, јер знам да од наведених колега нико не воли ништа осим наше домаће шљиве, која је, како и сви знамо, народни лек. Тако да су родитељи били изненађени како сам им то лепо објаснио. И сам сам себе задивио! Рекао сам да је то што су видели могло да буде само на Светог Саву или поводом Дана школе... Али, и то смо средили. Даље, кажу родитељи, учитељице се у купаћим костимима сликају на плажи и то каче на нашу страницу! Ја знам да су наше плате мале и да нико не иде на летовање, а камоли да има новца да купи нови купаћи костим. Нисам поверовао у то! Али, када ми је председник савета родитеља показао слике које су окачене и то на нашој страници, умало се нисам онесвестио. Пазите шта објављујете!

– А шта је требало, да се голе сликамо, рече једна од учитељица. Па на плажи смо, забога, директоре!

Учитељице са слика само савише главе и ништа не рекоше.

– Добро, то смо решили. Људи моји, скоро сам посетио страницу иако код куће немам рачунар, користим школски, и видео овакву објаву: „ОПЕТ СУБОТА И ТО РАДНА. ПА ДОКЛЕ ВИШЕ, АМАН! А ПРОШЛЕ НЕДЕЉЕ САМ У НЕДЕЉУ ДЕЖУРАЛА НА ОКРУЖНОМ ТАКМИЧЕЊУ ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ. ЗА САМО ПЕТ ЂАКА, ГУБИЛА САМ ДАН У ШКОЛИ. ЗАШТО БАШ ЈА?“

– Па зар није тако, огласи се млада колегиница, иначе историчарка која је ове године почела своју радну каријеру и није у току са дешавањима у школи.

– Препознала сам се у овом статусу, тако је. Па зар нисам дежурала у недељу? – рече српкиња.

Директор настави.

– Молио бих вас да не прихватате захтеве за пријатељство од ваших ученика. То није добро. И не шаљите им више разне смајлиће и срцуленца. Оно што имате, кажите им усмено!

– Да ли ви то на мене алудирате? – јавила се наставница физике.

– Шта има лоше у томе ако мом омиљеном ученику који је пажљив на часовима, редовно доноси прибор за рад, као награду пошаљем пољубац или срцуленце?

У међувремену се зачуло комешање колега. Директор је узео кључеве и њима почео да лупа по столу како би дао знак да је са причом готово.

– Гори сте од деце, престаните већ једном са причом или ћу напустити ово распуштено наставничко веће. Мир кад кажем! Ово да се више не понови! Убудуће без алкохола на сликама, без купаћих костима и не избацујте статусе у којима се види да нерадо идете на посао СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ.

– Идемо даље. Друга тачка дневног реда је: Када доћи на наставничко веће?

– Овој тачки посветићу довољно пажње јер је веома важна. Треба доћи обавезно, под условом да нисте спречени и то пола сата раније како бисте заузели места и психички се припремили за слушање и седење у месту.

– Трећа тачка: Како седети на наставничком већу?

– И ово је веома важно. Треба седети право, исправити се, руке ставити иза леђа, искључити телефоне и не разговарати са колегом до себе. Да ли ћете ноге крстити или не, то зависи од пола. Надам се да сам био јасан.

Изненада је директору школе зазвонио телефон, имао је, као и сви директори хитан позив из „Школске управе“. Звао га је директор из оближње школе да дође на кафу код њега, касније се сазнало...

– Колеге, мораћу да вам се извиним, јер морам да идем, тачку,, разно“ ћемо оставити за следећи пут.

– Директоре, шта ће бити с улазним вратима и поломљеним стаклом кроз који улази хладан ваздух? Прехладиће се деца и дежурни наставници. Већ сам причала о томе.

– Поломљено стакло? Да ли је и њега неко сликао за фејсбук-страницу? Није, одговори сам за себе. Ако није усликано и постављено на фејсбук, онда као и да не постоји, рече директор и напусти журно зборницу.

ДРЖАВНИ ПОС'О

Прошло је већ неколико дана од како сам сакупио и предао сва потребна документа за конкурс који је изашао за државну службу. Завршио сам веома јак државни факултет и сматрао сам да неће бити никаквих потешкоћа нити проблема око мог пријема. Најбољи студент у генерацији, добитник златне факултетске дипломе, плакете универзитета са просјечном оцјеном 9,98. Дипломирао сам право, најтежи факултет у нашој правној држави. Иако има веома велики број дипломираних правника, па чак и магистара из ове области, ја се нисам бринуо. Био сам један од многих, али једини хваљен, увијек у врху. Предвиђали су му кристалну будућност. „Твоја будућност ће бити као кап воде“ – говорили су ми!

Освануо је понедељак. Устао сам као и обично веома рано, око шест часова и обавио хигијенске потребе. Позив за интервју сам добио још у петак. Треба само да будем тачан и тамо сам, коначно у државној служби. Место савјетника је чекало само мене. Обукао сам најбоље одијело које сам имао, кошуља, кравата, хлаче на пеглу. Све мора да буде савршено за овај дан. Чекам га још од завршетка студија. Кажу да се у нашој држави све ради преко штеле, тако се прима на посао, тако се отпушта. Никада нисам вјеровао у те тричарије и глупости. Па забога ја сам интелигенција овог града, зар треба да вјерујем причама неписмених људи? Све те приче сам одавно већ сварио. Па ево сан ми се остварује, гледајте и дивите се. Сви ви који сматрате да је ова држава трула. Изашао сам из куће и поносно кренуо низ улицу.

- Куда то идеш, комшија, тако сав нацифран? – упита ме комшија Стево.
- Идем на посао, на интервју, само ми је то остало. Већ сутра сам запослен човјек.
- Ааа, значи тата погурао добро. Свака част, сине. Добро се подмазало.

Много ме изнервирао овај гест љубоморног комшије. Шта он зна о раду и високо образованим људима.

- Од данас причам само са факултетски образованим људима, комшија. Хахахах.
- Прошао сам на конкурс за посао, и они су ме звали. То је готова ствар.
- Е мој сине. – чуло се иза мојих леђа.

Дошао сам пред канцеларију у којој се требао обавити интервју десет минута прије самог почетка. Зачудо никога није било сем мене. Гдје су сви остали људи, питао сам се? Мислио сам да у овој земљи само возови касне. Чекао сам, нестрпљиво. Погледао сам на часовник, откуцао је 10:00. Вријеме је. Покуцао сам на врата и ушао у лијепо опремљену канцеларију. Све је одисало савршенством сем малог, проћелавог човјека који је сједио за огромним столом.

- Изволите? – окретао се у својој фотели.
- Дошао сам због конкурса за посао државног службеника.
- Знате завршио сам право на државном факултету, најбољи, просјечна оцјена 9,98. Све ти пише у мојим документима.
- Хмм... Дечко, конкурс је поништен.
- Молим??? Како? – у моменту небо је пало на мене.
- Лијепо, влада донијела одлуку да се више у држави не запошљава преко конкурса, поготово у државним институцијама.
- Сва запошљавања се раде по принципу „ДРЖАВНОГ НАМЈЕШТЕНИКА“, као и до сада. Хахахахахахахаха.
- Ви сте... – љутито сам рекао – звијери. Како вам није жао.
- А како се ти презиваш, сине? Аааа.
- Максимовић.
- Ааа, па што одмах не кажеш. Шта ти дође наш министар?

– Онај министар? – Фујј, прошло је мојим мислима – Ништа.

– Па није то мјесто ни било за тебе, то је за неке тамо, без везе. Ти си лијеп, наочит човјек. Дођи овамо са мном.

Пошао сам за човјеком. Изашли смо из канцеларије и кренули дугим ходником. Дошли смо до врата на којим је писало „Министар образовања“. Ништа ми није било јасно.

– Ово је твоја канцеларија. Па ми те чекамо одавно, господине министре.

– Али...

– Изволите сједите – човјечуљак ми је намјестио столицу. Јесте ли за кафу?

– Ја овај... Па може.

– Одмах ћу позвати да донесу. И сутра не морате долазити овако рано на посао.

Ништа ми није било јасно. Запрепаштен сам сједио у кожној фотели, Бог зна чијој. Канцеларија је била величанствена. Помислих „благо држави у којој се људи на посао примају без конкурса. Та држава мора да успије“. Сада сам министар образовања и строго сам наредио да се сви моји људи примају без конкурса да буду „ДРЖАВНИ НАМЈЕШТЕНИЦИ“ и посла ће бити за све.

Узгред да објасним тај појам „ДРЖАВНИ НАМЈЕШТЕНИЦИ“ – њима је посао „намјештен“ по принципи презимена, па им је смјештено да раде прљаве канцеларијске послове од којих сви бјеже. Моје презиме је уобичајено, као код многих. Међутим и даље глумим рођака тог Максимовића, иако се не познајемо. Али ко зна колико њих ради због мене!

ДРАГИША ЕРАКОВИЋ

ПО НАШКИ

- Ћеш?
- Ћу.
- Куде?
- На там.
- А на овам?
- Нее.
- А што?
- Врћем се там.
- Там?
- Yes.
- ОК.

ЗБОГОМ ГЕНЕРАЛЕ

У малом месту све се зна. Свако о свакоме прича и брине. Понекад су туђи проблеми већи и значајнији него лични, а радост су делили сви заједно. Тако је било и када је Радомир, или Раде, Раца, Цвеле, како су га већ звали, завршио војну академију. Сви су се томе радовали, а посебно његови родитељи. Постао је понос целог места и сви су му предвиђали сјајну војничку будућност. Радовали су се и његовој женидби, са девојком из оближњег градића. Све је текло како су они предвиђали, и сви су се са њиме поносили

Животни догађаји су се ређали како су и морали да се догађају. Напредовање је ишло редовно, а њега је то чинило већим него што јесте. Како му се повећавао број звездица на раменима и што га је више војника и потчињених поздрављало, то су његови апетити више растли. Пријало му је да чује свој чин, који је носио, уместо имена и презимена. Временом је заборавио и како се зове, као и много другог. Његов свет је постала зграда у којој су га ослобавали са Господине пуковнице. Највећи део дана је ту проводио. Ту му је био кревет, телевизор и тишина у којој је мога на миру да машта и планира стратегију за своју будућност.

Када би отишао кући, затицао је жену која је већ спавала, не желећи да слуша његове јадиковке о томе, како има много посла и како су сви око њега неспособни. Деца као деца, била су са својим друштвом. Тада би он полако отварао орман и уживајући облачио генералску униформу. Тако обучен стао би пред огледалом и уживао у погледу. По ко зна који пут је контролисао да ли је свако дугме добро ушивено, да ли се ширити довољно сјаје и да се случајно није угојио. Све је било ту и на свом месту. И нове ципеле је припремио за ту предстојећу прилику, коју је толико дуго желео и планирао. Мало би их носио, а онда поново намазао и изгланцао. Онда би се прекрстио и помолио Богу, заборављајући на време када је тврдио да нема Бога, јер тако је речено. У то време га је он прогонио, а када су рекли да га има, он га је славио свакога дана и крстио се и када треба и када не треба. Био је већи верник и од патријарха. Све је било добро, само још да постане генерал.

И поред свег труда, до сада му то није успело. То његово удварање, страхопоштовање које је завео у својој војничкој околини, није помогло да му се остваре снови неговани годинама. Ишло је то толико далеко да се војска постројавала и поздрављала чак и возача претпостављеног старешине, који му је долазио у контролу. Ручкови са војничког казана били су пуни шницли, вешалица, кобасица, плескавица и обавезно пасуљ, као декоративни део на тањиру. Колико да се зна да је најбољи војнички пасуљ.

Једног дана би позван од претпостављених. Отишао је дотеран, утегнут, убеђен и спреман да прими то толико очекивано обавештење да ће бити унапређен у чин генерала. Нестрпљиво је дочекао овај дан, када стаде мирно и поздрави свог претпостављеног.

– Господине генерале, јављам се по вашем наређењу – рече он одсечно, а већ је рачунао када ће овај отићи у пензију и како би он могао да буде на његовом месту.

– Добро, Цветковићу. Добро дошао – рече му претпостављени и руковаше се. – Видим да добро изгледаш и да се врло добро држиш.

– Осећам се одлично!

– Тако и треба, Цвеле. То ме посебно радује. Драго ми је да ја могу први да ти честитам и пожелим срећне и здраве пензионерске дане.

Он остаде укочен. Занемело је гледао претпостављеног. Све је могао да верује, али да се ово њему догађа, то никако. Толико година чекања, надања, планирања, полтронисања и ништа. А шта ће му тек рећи његова жена, Цобика? Како све то њој објаснити и рећи да неће бити генералица? Па она је већ све обавестила, а његову генералску униформу је поново препеглала и ставила на видном месту у ходнику стана. Како?

– Разумеш ли ти, Цвеле, шта ти кажем?

– Да.

Први пут није рекао разумем, а до сада је увек све разумео.

КАНТА ЗА СМЕЋЕ

Тога дана је у школи све било свечано. Директорка је обукла нови комплет и ударила фризуру. Њени најближи сарадници, ушећерени, свеже офарбани, испеглани и свечаног држања, стајали су у реду код улазних врата. Није мала ствар отворити данас КАНТУ ЗА СМЕЋЕ. Пазите, није то обична канта, то је канта у боји која нам је стигла из канцеларије ЕУ.

Наше министарство за просвету и туризам је, коначно, поред бројних потешкоћа, успело да се избори за равноправно место у систему европских земаља за бољу просвету. Слушајте, сада нису битни планови и програми, то припада неком прошлом систему. Овај нови систем потпуно отуђује, односно осамостаљује ученике. Дакле, деца могу сама да уче код куће уз помоћ нових технологија. Јасно је да је наш задатак, први и основни, да деца буду безбедна у школи, да добију информацију о томе где да нађу одређене податке, да обаве консултације са својим наставницима. Па, чекајте, јесмо ли ми желели савремену школу?! Јесмо! Па шта ту није јасно! Замисао европских промена је да у школама постоје шалтери и да наставници кроз рупицу на стаклу ученицима само дају смернице у виду – сајт тај и тај, блог тај и тај, твитер тај и тај... Затим, ученици уђу у кабинет да се виде са својим друштвом, да направе неки селфи, да лајкују једни другима сличице на инстаграму, да слушају музику, да добију кондومه за дан борбе против сиде како би се заштитили од опасног вируса, да доручкују у кабинету, размене неке трачеве, ћорну нечију јакну или патике из школских ормарића и то је то. Зато нас је сада збунила ова реформа. Она је нешто најреволуционарније што се десило! Зато сви идемо на убрзани семинар, мало жива реч, мало онлајн, мало литературе, битно је да се што пре савлада техника. Назив семинара је Едукација за едукацију! О чему се ради? На семинару се едукују наставници како би они едуковали ученике. Та велика промена у школству нас је зближила зато што је наш циљ један једини – добра школа за 21. век! Срећа је да је наша школа већ ушла у реформу и да смо међу првима који су прихватили школски модел европских земаља. На семинару учимо технику обраћања ученицима како би они прихватили да у низу поступака изврше свој задатак – одношење смећа у канту. То је заиста тешко и не сналазимо се најбоље. Али су у министарству за просвету и туризам мислили на све. Тим за едукацију наставника чине изузетни стручњаци – психолози и педагози, који нам указују да је нежност којом приступамо ученику предуслов да не развијемо код њега срцбу. Када приступимо нежно и са осмехом, то је први корак, ми смо скинули окове са његовог срца и задобили смо његово поверење. Следећи корак је у правилном наглашавању речи са паузама које не смеју да буду предуге. Ако су паузе дуге, у детету можемо да активирамо потиснуту агресију из времена раног детињства. Зато је овај други корак изузетно важан. Када ученик погледа у нас и погледом покаже да је регистровао наше присуство и наше речи, можемо да му се обратимо и са захтевом. Најпре ћемо ученика замолити да смеће не ставља у клупе. По реакцији ученика ћемо видети како треба даље да поступамо у овом трећем кораку. Дакле, ако је добре воље, прелазимо на б), односно – кажемо му да своје смеће лагано спусти у канту за смеће наше ЕУ. Ако је ученик лоше воље, враћамо се на први корак. Већ знамо: нежан приступ и са осмехом... Свакодневно добијамо упутства преко школског портала о томе како да савладамо овај програм. Заиста, толико сам поносна на своје колеге који тимским радом даноноћно раде на нашој едукацији.

Мислим да ове старије генерације уопште не разумеју у ком је проблему данашња просвета. Они кажу да је природно да неко ко поједе смоки, на пример, кесицу баци у канту. Узалуд сам покушала да објасним старијима да је бацање кесе у канту тако споредан чин у односу на све чиме су наша деца оптерећења да не могу сада и тиме да се баве. Тамо где једу, а то је сада дозвољено по учионицама и кабинетима, само спусте или ставе у клупу, поред клупе, на под, било где, своје смеће – флашице, лименке, папирнате марамнице, папирнате

или пластичне кесе, папире... Свашта се ту може наћи. После завршеног часа, односно дружења, јер се више ни часови не завршавају звоном (то је већ одавно превазиђено!), професори часком покупе смеће по клупама и са подова и баце у канте. Не могу тај посао да раде помоћни радници. Они имају друга задужења – да скувају кафу и да послуже наставнике, да почисте куће директорки и њеним најближим сарадницима, да окопају цвеће или очисте снег у директоркиној викендици (зависи од годишњег доба), да воде аброве по спратовима, да часком исконтролишу ко је кад дошао, каснио, ко је с ким отишао и куда. Много је то посла, не може се све стићи! Другим речима – шта фали једном просветном раднику који ионако ништа не ради, само седи и нешто пише, да мало продрма своју кичму, да се спусти, подигне, поскида паучину, залије цвеће, побрише катедру, однесе и смеће од школских клупа до канте! То је, наравно, за његово здравље! Како су психолози и педагози на све мислили! Заправо, ја сам њима толико захвална јер сам схватила да ове научене технике помажу и у другим случајевима, не само у школству. Рецимо, ја се сада непрестано смешим и нежним гласом саопштавам медицинској сестри на шалтеру да желим код докторке. И, верујте, ја не знам шта она помисли, али картон стигне одмах и ја улазим одмах. Исто је тако и кад се плаћају рачуни, када сам у пошти, банци, апотеци, на станици, ма свуда... Завршавам посао, нежно и са осмехом, речима са пристојним паузама између изговарања, да не би деловало иритирајуће за саговорнике, а опет да мало делује неприродно, зато што то привлачи пажњу на местима где су велике гужве и где су сви нервозни и бучни. Верујте, сви погледи су упрти у вас када нежно и са осмехом причате. Такво понашање је данас равно чуду! Потребно је само да драмски нагласите и нежност у тону и осмех на лицу. Ето, човек толико корисног научи на семинарима.

Пошто смо успешно завршили семинар и добили по два бода, ми смо сада бескрајно срећни. Наша радост је потпунија када посматрамо како наши ученици прилазе канти у холу и лагано спуштају своје смеће. После провере деловања семинара и провере употребе канте у боји, дошао је тај тренутак великог и свечаног отварања. Камере су већ заузеле своја најбоља места, директорка и њени поданици, односно сарадници су ту, ученици са смећем, како би демонстрирали своје знање, стоје спремни, ми са семинара – насмејани, односно са наглашеним осмехом, недостаје још градоначелник и локални министар за просвету и туризам. По протоколу, они у нашу школу стижу чим отворе један пешачки прелаз и један wc у истој месној заједници на периферији града. Па добро, разуме просвета, сачекаће, када је толике године чекала...

Ево, после непуног сата, дођоше дуго очекивани битни људи. Обави се свечано отварање нове канте у боји за смеће са налепницом ЕУ. Свима беше лакше када директорка одржа слово и похвали цело градско и републичко руководство за овакву донацију вредну дивљења. Дирљиве речи на крају говора свим присутним су измамиле сузе: „Заиста, са правом могу рећи да смо ми једна успешна школа која је, захваљујући вашим снагама, постала поуздан партнер на путу за европске промене у школству, што је ова канта у боји за смеће то и показала. Најсрдачније захваљујемо на поверењу да сте од толико школа изабрали баш нашу као једну од најбољих која може примити ову величанствену канту у боји за смеће и што сте омогућили нашим колегама да похађају семинар Едукација за едукацију, уз повољне услове плаћања по европским стандардима. Ми вам обећавамо да ће ова ваша, сада наша, канта у боји за смеће, имати почасно место у нашем холу и да ће велики број наших најбољих наставника, првенствено оних који имају мањка часова, добити шансу да допуне свој фонд часова бринући о канти за смеће. Верујем да ће они наставници, а то је част и привилегија, који буду одабрани, часно и поштено обављати свој посао, дајући пример својим колегама, али и ученицима које припремају за будућност!“

После говора је уследило ситно послужење. Нека чудна тишина овлада је нашим школским холлом. Ми који смо се едуковали да едукујемо, и даље се смешимо, иако нам се плаче... Баш.

ХАРИС ИБРАХИМОВИЋ

ПУХАЛО

На тргу Гази Иса-бег мршави продавац балона увијек пред Нову годину дијели хелијумске животиње дјечи. Међутим, један од тих балона није био као остали. Никако се није дао напумпат, пунио га он хелијумом, ваздухом али ништа, балон и даље спљоштен ко крпа. Балон у облику насмијаног магарца, црвене боје, за којег се свако дијете прво залети, али ништа кад неће да лети.

Продавац, већ у проблему, а ухар му да прода макар један балон па то било и сљедеће године пожали се спицару. Овај га посаветова, да пошаље балон да упише неке школе, да заврши неки факултет, дако га то напуха. Можда добије и неку функцију, то мора да ће упалит. Продавац га послуша, уписа га на Државном универзитету у Новом Пазару, смјер политиче науке. Балон даде све испите у року. Показа се као изузетно талентован студент, заврши то, учлани се у неку странку и види чуда, балон полачко, поста велик к'о песница, затим ко осредња тиква, па ко бостан и на крају надмаши све остале балоне по величини и пречнику. Тада се облик магарца баш лијепо показао, надошле уши, избочила се њушка, извирели зуби, а Богами и реп постао некако пунији и већи.

Сада је прави румени наобразовани магарац, сви га фале, он држи неке говоре и још више расте. А највише би нарастао кад је у друштву других балона. Говорио би им како познаје градоначелника, који је исто румен као и он, како је уништио у расправи неког адвоката, како се намрштио полицији када га је зауставила, и она његова чувена прича о томе како га министар тапнуо по рамену када му је указао на изузетне користи које народ има од његовог самог постојања.

Продавац балона га више није могао држати за узицу, јер балон се толико напумпао да је пријетио да га дигне горе међу облаке гдје стално пријете олуја, сњегови и риједак ваздух. Тада се балон посвађао са продавцем, објасни му да би се он свакако снашао и да га овај није уписао у школе. Рече му да му је доста тог једног те истог трга и да нема о чему више разговарат са другим балонима. Запријети му тужбом и оде. Свакако имат ће их у виду уколико им некад нешто затреба.

Због свог доброг односа према министру и уске повезаности са културом они га именоваше за директора Културног центра. Ту се он тек право напумпа, схватио је сликарство, усавршио познавање музике, а тек књижевност, па писао је и неке критике. Сада није више био надувани магарац, већ директор! Толико се напумпао да се данас веже дебелим ланцем за фотељу Господин пухало, прави директор данашњице, пун празнине.

СЛОБОДАН ЈАНКОВИЋ

МАЛИ ОГЛАСИ

Седам дана газдарица отвара врата моје, два са два, собе и сваки пут пита када ћу платити кирију. Седам дана јој одговарам: „Платићу чим будем имао новаца“. Осми дан сам на врата налијепио цедуљицу с поруком: „Платићу чим будем имао новаца“. Девети дан она покуца на врата и ухвати за штеку мога собичка, а онда, ваљда, прочитавши поруку брже-боље се врати и снажно залупи својим вратима да и ја чујем. И тако све док се не догоди, прво то с вратима, а онда с огласима.

Око врата је попуцао малтер и нису се могла затварати. Позвала је мајстора и рекла да ћу ја платити рачун. Сада ми и мајстор и газдарица куцају на врата и питају када ћу им платити. Срећом, газдарица бацила око на мајстора, па код мене покуцају више због комшилука, а дуго испијају кафе и шапућу, сигурни да им нећу сметати. Од када је мајстор смотао газдарицу она, и кад би ми ушла да пита за кирију, носила би осмијех на лицу, па као да је друга жена. Куд се врата раније не покварише, жалим ја

А то са огласима, било је овако. Преда мном на столу поцијепана страница старих новина с малим огласима. Издају се станови, траже партнери и парови, продају се и мијењају кућни љубимци, шармантан младић желио да упозна себи сличног. Онда, мијењам стан... преправљам старе кауче... продајем музну керушу... кољем по кућама. Зауоставих се на издавању станова разних величина и на разним локацијама. Не знам шта ми би да окренем број телефона власника двособног новог стана. С ону страну жице се одмах, као да је видио кад сам почео да окрећем први број, јави мушки глас.

– Хвала ти боже, зар се и ово једном догодило... боже молићу ти се док сам жив...

Хтједох да прекинем везу, јер сам вјероватно грешком добио неку вјерску кућу којих има на сваком кораку.

– Ви сте први у задње двије године, ви сте срећник и дођите одмах, улица Мајке Добротворке, преко пута кафане „Три руже миришљаве“ – чује се из слушалице. – Али, ја сам само онако звао, ја немам новаца, ја сам самац и го као црквени миш... – правдам се.

– Годину дана вам не тражим ни паре. Ни једне једине паре, разумијете ли! Долазите, чекам вас. Имам десет станова и лакше сам их купио него да их издам.

– Ја немам ни за намјештај...
– Ја немам ни за намјештај...

– Стан је нов и потпуно је намјештен.

– Али, треба шерпица за кување, треба тањир, виљушка...

– Све ћу да купим, само долазите!
– Све ћу да купим, само долазите!

Рука ми задрхта и ријечи пресакнуше. Човјек виче: „Ало, ало, шта би?“

– Али, ја дугујем газдарици за кирију и немам ни за храну, а гладан се не може бити ни у новом стану... – хоћу да га се отарасим.

– Док ти стигнеш до стана, ја ћу да купим и брашно и маст, и уље и рижу, и кромпир и лук, и макароне и супе... Купићу и два кила мяса за почетак, а онда ћемо видјети.

Расплакао сам се од среће. Ридам наглас, а врата се отварају. Улази газдарица и кад видје да плачем, загрли ме и рече:

– Немој ти плакати, унука ми је из Швајцарске послала новаца, опраштам ти све и ништа ми не дугујеш. Тада сам још јаче почео да грцам. Криво ми, оволики мазгов, а нисам знао да је за срећу довољно тако мало. Само окренути број телефона из малих огласа.

Када сам се добро исплакао и заспао, сањао сам како ме полиција истјерује из стана. Пријавила газдарица да дугујем за кирију и хоће да ме се ријеша. Пробудих се, нема никога. Дограбим телефон и позовем доброг човјека који ме чека у празном стану. Захвалих му и измислих нешто да никако не могу да дођем. Човјек се расплака. Жао ми га, али му не могу по-

моћи. Таман што спустих слушалицу, газдарица тихо покуца на врата и уђе на прстима. Дошапну ми:

– Од сутра плаћаш унапријед... или...

Јаукнуо сам тако јако и страшно да се газдарица препала и побјегла из собе. Поново сам звао доброг човјека, али он јадник од плача није чуо звоњење телефона. Може бити да ни ја, због плача, нисам јасно изговарао ријечи. Стегне се човјеку грло, па се ријечи заглаве у њему. Не вјерујем да је и телефон плакао, али, ко ће знати...

РЕТКО ДОБАР ВОЗАЧ

Шта би по Вама требало да буде јаче, родитељски ауторитет или Божија реч? Код већине би јача била Божија реч. Али пошто су моји родитељи атеисти, а при том још просветни радници, њихов ауторитет је по њима одувек био најјачи. Они и дан данас, без обзира што су око двадесет година у пензији, још увек седе за катедром и оцењују сваког, осим себе. Никад није било никакве дилеме да су они одувек најбоље знали, шта је најбоље за мене.

Без питања и без моје сагласности одлучили су да после завршене матуре, а пре факултета, полажем возачки испит. Био је то прави моменат. Испред мене је био најдужи распуст у животу. Наравно, ићи ћу са њима и са седам година млађим братом и на море, али сама у Венецију ни под којим условом. Деветнаест година је заиста рано за било какву самосталност. За разлику од мене они су били изузетно самостални у мојим годинама. Била су то ипак друга времена и сасвим другачијих, неупоредиво зрелијих деветнаест година.

Прилично безвољно сам кренула на једну од обука за савремену, а самим тим и самосталну жену, којој је возачка дозвола неопходна. Замислите само, жену електроинжењера, а без возачке дозволе. Мислим да је једино горе од тога, жена електроинжењер са возачком дозволом, која јој служи као украс у новчанику, већ скоро тридесет пет година. По мом скромном мишљењу мислим да спадам у савремене жене које могу да уживају и кад их неко други вози.

Пажљиво су предузете све мере да се мој возачки испит што успешније реализује. Брат од тетке је инструктор вожње и он ће ме подучавати. Други брат од тетке има везе у милицији, па ће већ погурати своје везе да што пре положим и тај испит. Нису једино рачунали, да ће ме брат подучавати не у вожњи по граду, већ на релацији Нови Сад – Ченеј. На Ченеј смо сваки пут одлазили по налогу моје снаје код њених родитеља и то увек због нечег веома важног.

Нико није ни очекивао да као прави штребер из прве не положим усмени део испита. У успех другог дела су сви сумњали, а највише ја. Возачки сам полагаала у фићи. Кад сам угледала три громаде од милицајаца који су представљали комисију, следила сам се. Укрцавање прва два члана комисије на задња седишта је једва прошло без превртања. Главни члан је сео на сувозачево место и без икаквог устезања је заузео и део мог простора.

Након успешног вакумирања чланова комисије, испит је могао да почне. Недостајала ми је само храброст. Требала сам уназад да кренем, али предуслов је био да нешто и видим. Таман скупим храброст да кренем, бацим поглед уназад, али уместо пута у ретровизору могу да видим само два полузгњечена, зајапурена и знојава лица, све са капама. Коначно су схватили да ми је прегледност можда недовољна, па су ми кавалерски изашли у сусрет и скинули капе. Видљивост се минимално поправила. Покушала сам полако да кренем у рикверц на слепо, а да не испаднем слепица. Заукала сам, да не видим ништа. Поново су ми изашли у сусрет. Сад су сагнули главе. Обезбедили су ми, по њима, идеалне услове. Док ми је милицајац иза леђа директно дувао у врат, главни члан комисије је са пуно ауторитета саветовао да храбро кренем. Први покушај се завршио гашењем мотора. „Ма мала, само храбро. Дај тај гас мало жешће.“ – сад су ме већ бодрила сва тројица.

Мала их је коначно послушала. Убацила је у брзину, али погрешну и нагазила жешће на гас. Фића је кренуо пуном брзином на кућу испред, а она као да није била свесна шта јој прети, није се померила ни за педаљ. Срећом, ручну кочницу је брзо повукао милицајац до мене. Зауоставили смо се тик на пола метра од куће и то без последица. Остало ми је још једино да им се захвалим на стрпљењу и храбрости, и да се што пре докопам слободе и ваздуха.

Следећи пут сам, наравно, положила. Други брат је погурао своје везе и при том ми је пренео наређење да више самоиницијативно не напуштам кола, уколико хоћу да положим испит. Дошла сам у посед возачке дозволе, крочила на пут савремене жене, једино што нисам научила да возим.

У животу сам возила неколико различитих кола. За мене је то био велики проблем, али сам зато возила ретко, скоро па никад. Не можете ни да замислите, колико је било стварних и измишљених разлога због чега нисам возила током свих ових година.

Моја прва самостална вожња била је под строгим надзором мог тате, који ми је саветовао да увек пажљиво испланирам руту којом ћу возити. Једино је заборавио да ме упита који ми је план вожње. Тако сам доспела у Змај Јовину улицу тј. главну улицу у Новом Саду. Нисам могла да се начудим зашто су само аутобуси око мене, кад је овај пут до центра најкраћи. Изненадила сам се, благо речено, кад ми се зачуђено обратио један од милицајаца. Срећом била сам млада, а био је млад и он. Наравно да ме није казнио. Само се пун разумевања смешкао, слушајући моју тужну причу о томе како случајно нисам видела знак од узбуђења због своје прве, самосталне вожње. Замолила сам га да ми одвезе кола само до следеће улице, ако баш не може до куће. Једино што му ипак нисам рекла, да сам у моменту и оно мало што сам знала о вожњи, заборавила. Одвезао је један део пута и љубазно се извинио што не може даље.

Следећи пут сам изненадила маму, сачекавши је испред њене школе. Нажалост, изненађење је било непријатно. Ушла сам овог пута у једносмерну улицу. Након пар оваквих вожњи моји су се бранили несташницом бензина од сваког мог самосталног наступа у саобраћају.

Казну нисам никад платила у току моје подуже возачке авантуре, мада сам скоро сваки други или трећи пут због нечега била заустављена. Шта ћу кад сам била толико привлачна, па сам просто магнетски привлачила чак и полицајце.

Ни удајом, кад је вожња у питању, нисам постигла бољи резултат. Супруг пре свега не воли да га ико вози, а посебно ја којој није падало напамет да га слушам. Увек је драмио у току вожње, пребацивао ми да не разликујем десно од левог, гас од кочнице, да гледам около, да волим да се тркам на раскрсницама и ко зна шта још. Признајем једино, да сам волела да се тркам. Зато ми се једном и десило, да ми је у жару расправе са њим, остао мењач у руци. Након тога више ми није био доступан Рено 4.

Опет је наступила пауза, све док нисам била приморана да ћерку возам на њене активности. Једном ми је чак успело, да супруга трком довучем из кафане. Седео је у оближњој кафани баш у моменту мог жустрог скретања у нашу улицу. Долетео је као фурија кући. Није могао да верује да ми је успело да активирам већину аларма на паркираним колима. Тад заиста нисам била крива. Отпао ми је ауспух на буби, али не скроз. Вукао се по путу и при том изазивао скоро неподношљиву буку посебно при бржој вожњи. Са задовољством сам констатовала да ћу од сада увек тако возити.

Бубу сам једино волела да возим, чак кад јој је била и гума пробушена. Том приликом сам се прилично намучила да волан држим под контролом, али сам је ипак успешно довезла испред посла. Нажалост, сведок моје тешко добијене борбе са пробушеном гумом била је супругова колегиница, која му је одмах све детаље пренела. Била је мала и више него згодна за паркирање, чак и кад нестане горива. Једном сам је због недостатка бензина оставила на сред булевара међу расцветаним перуникама. Онако жута баш се лепо уклопила. Нажалост и бубу сам кратко возила. Почело је бомбардовање и супруг ју је продао првом који је наишао.

Последње што сам возила је био цип. Мрзела сам га. Имала сам утисак да возим оклопно возило. Сваки пут ми је дошло да се убијем кад је требало да га паркирам и то још уназад. И са њим сам успела да уђем у једносмерну улицу, али срећом у близини болнице. Наравно да су ме опет зауставили. На питање како нисам видела знак, одговорила сам да сам јако уморна јер идем са ноћног дежурства из болнице. Полицајац мог годишта се упецао на бачену удицу. Била сам више него свесна његових година у којима најчешће почињу проблеми са простатом. Није одолео да ме не упита на ком одељењу радим. Тужно и уморно сам му одго-

ворила да радим на урологији и да ме слободно потражи ако му икада, не дај Боже, затребам. Па није луд да казни уролога и то још жену.

Сада више не возим ни једна кола, па ни не представљам елементарну непогоду на путу. Нисам више привлачна чак ни полицији. Оно што се није променило, да моји родитељи, који су хвала Богу још живи и даље знају шта је за мене најбоље. И даље се сви редом спрдају на мој рачун кад је возња у питању и кажу да сам ретко добар возач.

У последње време ми дође да побацам или макар затурим своје кључеве разумевања и за моје родитеље и за мог супруга, па да на својој кожи осете како то изгледа, кад си закључан у неразумевању. Тужно ми је, кад помислим да са оволико година још увек нисам била ни у Венецији. Тешим се да за њу бар још није касно, тек ми је педесет и пет година. Ово бар једном месечно приговорим мом драгом супругу, али је он постао прилично резистентан на моје приговоре. О возњи више и не размишљам. Можда сам само мало депресивна, али сам зато сигурно у климаксу, а то кажу да код многих жена иде у пакету.

Скоро да заборавим – и ћерка ми има положен возачки, али ни она не вози.

СЛАВИЦА ЈОВАНОВИЋ

УЛИЧАР

Од свих уличних заната, највише се исплати бити – уличар. Не продајеш кокице, ниси улични фотограф, не нудиш лицидерска срца ни шећерну вуну, не продајеш цвеће, ниси чистач улица, ни босоноги чистач ципела.

Ниси просјак са испруженим дланом и вештачком ногом препуном метала, тежој и од њега самог, ни лажно осакаћено дете Ромкиње што лежи на картону близу железничке. Испекао си занат, а ниси пекар. Стекао си животну диплому, уличарске школе. Ниси ни типер, ни наркодилер, ни почасна стража у кући сувог цвећа, а ниси ни нека цвећка. Учитељица живота даде ти диплому, купљену испод жита, испод нечије тезге .... Ниси ни јефтина уличарка – клозетара, ни хостеса са силиконским уснама, што црвеним кармином боји долине црвених фењера у неком јефтином хотелу. А ниси ни обијач киоска, а чини ти се да имаш калауз за сваку браву. Од кад си петљао са учитељицом живота, живот ти је стално делио лекције, а буквицу делише они што су једва срицали азбуку.

Зато сам одлучио да се преселим у куплерај, у ствари, то је јавна кућа, нико јој наглас не изговара име, али се тамо највише цењка. Колико те грло носи. Тамо има уличара са свих меридијана, хоће да те надгрлате и нагузе. Ја сам то на време искусио, зато и имам два заната, две дипломе, оне се у овој јавној кући највише траже, а то су управо ова два златна заната: бравар и проститутка. Једно уз друго пасује. Ноћу смо у ноћном проводу, обијамо народне сефове док наш не ухвате. А већих курви од наш нема. Ето што сам одлучио да поштено зарађујем своје парче хлеба, али не као свирач на улици, већ као скупа дроља у куплерају. За доларе, евре .... Све док једном не пропевам и не засвирам на клавиру. Додуше и то је мој претходник „бравар“ умео. Верујем да знате којим се занатом бавим. А занат је одувек био златан, још ако петљаш са златним полугама. А то што они кажу да је политика курва, не значи да смо ми курвини синови... Ми нисмо чистачи контејнера, ми смо уличари...

Доларске проститутке са јахти... Е, зато се ми уличари, женимо само са уличаркама, чак ако носе и дугин дрес. То су нови закони школовања нас – уличара.

КЛОВН НАД КЛОВНОВИМА

Баци на њега Молотовљев коктел и постаће Гутач пламена.

Стави га под вешала и постаће ходач по жици.

Гађај га дрвљем и камењем, постаће жонглер.

Нахушкај на њега псе и постаће дресер паса.

Пошаљи му гориле на врата, направиће банана државу.

Доведи му мечку пред врата, научиће је да се пење уз бандеру.

Дај му кожу камелеона и постаће клоун.

Пусти га кроз шпалир топлог зеца, извући ће зеца из шешира.

Пуцај на њега са пригушивачем, одјекнуће на сва звона.

Стави га као улог за картарошким столом, извући ће кеца из рукава.

Исеци му грану на којој седи и изнићи ће као младица из пања.

И док ви мислите да је он клоун над клоуновима, схватите да сте само овца, а он ован предводник...

Док циркус остаје циркус и смењују се само артисти, он ће за позоришне представе наплаћивати представе, у којима ће само други бити клонови.

Он ће у својој представи увек бити краљ, а ви дворске луде...

ПЕРИЦА ЈОКИЋ

УГАО ПОСМАТРАЊА

Све што сам прочитао о овом граду, тачно је. И оно што сам од других чуо, потврдило се. Овдје је, заиста, предивно. Чисто, миришљаво, пространо, опуштајуће, дискретно. Прави рај. Одмах сам пожелио да ту вјечно останем.

Шта би тек било да сам се нашао негдје друго, а не у њиховом WC-у?!

КЊИГА К`О КЊИГА

Заборавио писац о чему ће да пише, па кренуо изокола да се не примијети. И писао он тако страницу, двије, три... Ништа! Посумњавши у то да се неће ускоро сјетити шта је хтио да каже, он наставља са околишењем, али сада још ширим.

Када му се и самом досадило од даљег писања – а књига већ штампана на триста страна – одустао је.

Не знајући за пишчев проблем, читаоци су књигу читали као и све остале.

ЈЕЛОВНИК И КАЛЕНДАР

Један ресторан са тоталним еко програмом и супер етно храном (директно пред гостом припреманом), показао се спорим и гломазним, због чега се очекује његово скоро затварање. Још само да се удовољи посљедњем госту који је поручио јело прије три године. Наиме, толико је уобичајено чекање на јунећи стек на кајмаку.

Припрема јела почиње напасањем краве, одвођењем исте бику за приплод, затим је ту период гравидности код домаћег говечета, онда се крава отели... А свему присуствује гост ресторана, односно поручилац јела. Када теле израсте у јуне, позива се касарин и гост ускоро добија поручени стек.

Пошто је, у међувремену, крава помужена и од млијека добијен кајмак, све је спремно за сервирање.

Гост је задовољан ручком, али неће имати времена за вечеру. Не само због тога што је поручио воћну салату усред зиме (када воћке још нијесу ни цвјетале), а ни због вина од овогодишње бербе, али десет година старог, већ због тога што би закаснио на доручак који улази у пуни пансион, а предвиђен му је за свега пет година.

Тако би се десило да иза ручка дође доручак, па вечера. А ресторан, колико год да је профи, нема начина да контролише поруџбине и тако онемогући вријеме да тече с брда с дола.

ОЛОВКА

Гледа син како пишем приче к`о од шале и са великим успјехом, гледа, мјерка и – трк до прве књижаре. Пошто нађе оловку као моју, одмах се баци на писање.

Било ми је забавно да га пратим у тој игри, не вјерујући да је толико наиван да помисли да је све у оловци.

Кад ми је прочитао причу коју је из прве написао, запрепастио сам се. Била је добра као и све моје.

У намјери да испитам случај, лагано, да не примијети, узимам неку другу оловку. Кад, да видиш, ни макац од првог слова.

Поново се хватам своје оловке – прича готова за трен.

Ово ме веома интересује и почнем се бавити истраживачким радом на тему оловке. И знате ли шта сам пронашао? Исту оловку, као што је имам, користили су и Хемингвеј, и Андрић, и Шекспир, и... Заправо, сви писци!

Најзад замолим свог пријатеља, који ради у књижари, да добро пази коме продаје такве оловке. Јер, ако с њима сви постају писци, нека бира оне који бивају познати.

ЦРВЕНИ КОФЕР СА ЖУТОМ МРЉОМ

Авион из Колумбије слетио је на вријеме и ја сам чекао на покретној траци да преузmem кофер. Само знам да је црвене боје са јасно видљивом жутом мрљом по средини. Чим се такав појавио, зграбио сам га и зачас напустио гардеробу.

Они који су остали пар тренутака дуже, могли су да виде још један исти такав кофер који ће, највјероватније, узети неко ко такође чека црвени кофер са жутом мрљом. Али, пошто сам отишао нешто прије, само сам мирно наставио да носим кофер.

На другом крају, тип који је дошао по свој кофер – а који је запазио и мој – није био баш сасвим миран, сумњајући да смо их побркали. У његовом коферу је било два и по кила дроге, а у мојем шта је било, појма није имао.

На царини сам прошао потпуно неопажено. А он је, кажу, исциједио лавор зноја док је прилазио царинику и још два лавора када је чуо команду „Отварај кофер!“

Какав глупан, не зна да је за преношење дроге, и других сличних деликатеса, најважније да нијеси сумњив. И никад неће сазнати да ли су га ухватили с мојим или његовим кофером, јер су садржаји оба били потпуно исти.

АХ, ГРАХ

Пита ме зет што сам се забуљила у телевизор као да ће тај грах дијелити и кроз екран. Некако ме обузела туга док гледам ту прославу Празника рада, те силне људе који у редовима чекају да им неки уважени политичар удијели порцију граха. Напомињем да он само дијели оно што су нечије вриједне руке претходно скухале.

„Ал' сте ви, пунице, чудна“, говори ми зет, „па знате да ти наши политичари цијеле године кухају, соли и папире и не треба од њих тражити да и за Први мај кухају. Доста су они тога скухали. Што један од њих скуха, може нација кусати цијеле године. А да воле дијелити по принципу; *Бог је прво себи браду створио*, на то смо се већ навикнули.“

Невољко дајем мом зету за право, а онда га питам види ли он у тој маси људи раднике. Ја их уз најбољу вољу не видим. Чини ми се да су ту само умировљеници које инвентивна репортерка једне телевизијске куће испитује какав је грах и важно нас обавјештава колико је порција те намирнице подијељено пучанству. Видим како зет помно проматра телевизијски екран, не би ли пронашао неког тко наликује радно способној особи, кад стиже протестна поворка синдикалиста. И њихова је сценографија већ позната; бубњање, звиждање, дијељење жутих и црвених картона, транспаренти... По говорима синдикалних челника закључујем да су коначно схватили да су опљачкани и преварени, да смо у игри стољетне пљачке избили на прво мјесто. *Велика пљачка влака*, проглашена злочином стољећа, тек је дјечја игра према нашим мајсторима. И сада то спочитавају влади, као да се пљачка догодила изненада. Као да не траје годинама. Наликују превареном брачном другу који се жести због нечега што је цијело мјесто знало и већ заборавило, а он тек сада схватио. Оно што нису рекли је пут којим ваља ићи да се положај хранидбеног ланца промијени. Што ће конкретно учинити?

„Зар ови људи мисле да је икога тко сједи на врху хранидбеног ланца државног казана (а има ту рекета сваке врсте) брига што они овдје пригодно вичу?“ питам зета, а он слијеже раменима и говори да у том кухању граха има неке симболике. У његовом учинку. Дobar је за народ, јер ако неће говорити гласом, хоће гасом...

ДАЈ ИМ ПРСТ, А ОНИ

Причам са зетом како се на крају у једном друштву сваки проблем сам од себе ријешити. Сјећате ли се како је прије неколико година незапосленост била велик проблем и како су супротстављене политичке странке једна другој спочитавале да га не знају ријешити? Онда је проблему досадило бити проблем и сам је себе ријешити. Врло једноставно и учинковито. Отишао је из Лијепе Наше и ријешити проблем незапослености.

Кажем зету да се то морало догодити, јер су млади људи нестрпљиви па не желе чекати којих десетак година док политика научи радити свој посао, док се богати још мало намире, док се свјетоназори почну међусобно толерирати... Једноставно оду и однесу собом своје знање, енергију, своју садашњу и будућу дјецу.

„Најбоље да овдје дочекају своју јадну старост“, упада ми неразуман зет злобно у ријеч. Игнорирам његову упадицу па настављам: „Добро им је рекао онај тип на нашој телевизији да су дезертери, а када се то каже с тако уваженог мјеста, а не тамо с неких ирелевантних друштвених мрежа, онда је то, ваљда, тако. Он је сигурно с њима имао другачије планове, а они утекли. Но, добро је на крају испало.“

„Пунице, ви сте или потпуно скренули или сте се уписали у неку странку па сте почели паламудити. Како је добро да су толики млади људи отишли?“

„Како није добро? Ријешили смо незапосленост. Нема незапослених. Сад их чак увозимо. Додуше, све је то углавном неквалифицирано, али тко је крив нашој младежи што након завршених средњих школа и факултета не жели радити понуђене послове? Кажем ти, зете, незахвалници. Није им доста што их је држава школовала, дала им занат и звање, а сада би хтјели да их и запосли у њиховој струци! Даш им прст, а они траже цијелу руку...

„Да“, уздахне мој зет, „дали су им прст. Онај средњи“.

ЈЕЛЕНА КУЈУЊИЋ

НАША БАЈКА

Био једном један краљ. Какав краљ? Чудан краљ! Тај је краљице мењао као рукавице. Питате ме шта је јео? Тај је јео ког је хтео. И носио шешир бео. А толико је био страствен пушач, да је и лулу мира испушио до краја. Руку на срце, испушио је тај све што се могло, па су сви после њега морали да пуше нешто друго.

Имао је шест кћери, због којих су многи изгубили главе! И решио је да их за свог живота не удаје. А после, како им драго. Мислим, принцезама и њиховим удварачима.

Истини за вољу, краљ је био толико вољен и то јавно, да је поверовао како је вечан. И не само он, веровали су то и поданици. И он, и они су се прилично за... забезекнули кад му је дошао судњи час: краљ зато што је уз помоћ штапа ипак морао да оде, а поданици зато што су тек тад схватили да ништа није онако како изгледа да јесте.

Питате се шта су радиле принцезе?

Неке су одмах вешто и грациозно заиграле како су други засвирали, неке су правиле грешке у корацима или чак играле за свој грош, а најстарија је следила унутрашњи ритам и заиграла по старом.

После силних маскенбала у балским дворанама диљем краљевине, после многобројних саопштења за јавност и фотографија типа *образ уз образ*, свака је одлучила по свом. Најмлађа се најпре осамосталила бирајући улогу скутоноше старој дами, она што је одувек волела *шах* такође је брзо озваничила свој избор, док се средња дуго мучила између два кавалера, а после пала у руке потпуног странца. Изгледало је да ће најстарија најмудрије одабрати, али на крају...

– Шта је било на крају? – пита малишан сањиво трљајући очи.

– Е, мој сине, крај није ни близу.

УЛТИМАТУМ

– Она или ја – сикћем стиснутих песница стрељајући отровним погледом. – она или ја!

– Шта ти је, жено, та обе сте ми важне, не могу ни без тебе, ни без ње.

– Могао не могао, мораћеш. Одлучи се већ једном.

– Тебе волим, децу си ми родила. А без ње не могу, под кожу ми се увукла, како да одлучим?

– Не знам како, ал' некако ћеш морати.

– Шта си запела, мораш па мораш! Стави се мало и у мој положај.

– Таман посла! Сита сам ја и свог положаја, само ми још твој фали. А и ње сам, вала, сита и пресита. Довољно је она мени зла нанела. Мало јој што се шепури на насловним странама, на ТВ, на улици, на радном месту, па ми се и у кревет увукла... Годинама сви само о њој причају. Са њом лежемо, са њом се будимо, а ни у сну нам не да мира. Е, нећемо више тако, стара фрајло, белосветска, највећа на свету...

– Дај, смири се, молим те, шлогираћеш! Ево, дајем часну реч, нећемо више... нећемо о политици.

ГАЗДА

Још као дете чезнуо сам да имам своје стадо, па сам купио неколико овнова предводника. Рачун'о сам: овце ће за њима. А тако је и било. За цену ме не питајте! Колико су зинули (а зинули су охо-хо!) толико сам платио. Ал' не жалим, јер од тад' уста не затварају. Толико ме нахвалише да и мене самог убедише како је моја једина жеља да на земљи више не буде гладних.

Али, проблем данашњице није само глад, већ и територија. Зато сам одлучио да цело стадо утерам у један обор. Уосталом, крајње је време да се зна ко музе, а ко само блеји. Оне који брину да ли ћу у потпуности успети да измузем све овце подсећам да је у данашње време систем за мужу доведен до савршенства. А ја сам свестрана личност па користим сваки вид муже и то даје резултате: млекари су пуни, амбари се пресипају, на све стране кипи и прелива и у мој цеп се слива. (А и где би, с обзиром да су сви други остали и без гаћа, а камоли цепова?). Зато сам ја данас у могућности да сиротињи делим и шаком и капом. Финансирам народне кухиње, оснивам фондације (за ратну сирочад), а градим и задужбине (и то не само за своју децу, него и за пра-пра-праунуке).

А што се чежње тиче (оне чежње са почетка приче) признајем: више нисам мали и више не чезнем. Додуше, немам ни за чим, јер данас сам ја газда селу. Питате се у ком селу? Па у глобалном, наравно.

МОКАР СЕ НЕ ПЛАШИ КИШЕ

У једној срећној земљи пуној свега и свачега, благостања и неограничене личне слободе, у граду који је био на води одржавала се је чудна церемонија: мерење дужине носева.

Народ је стајао у гомилама околу града, с широко отвореним очима, али не и превише зачуђено. Посматрали су ту церемонију некако мирно, рекло би се чак и мало незаинтересирано. Био је то сав покисао народ што је и разумљиво, јер рекли смо већ град је био на води.

Церемонију је преносила државна ТВ уживо а било је ту присутно и много домаћих и страних извештача.

Била је то крајње регуларна и слободна церемонија на којој су се могли пријавити сви који су уз дужину носа морали имати и неки упечатљиви слоган који би покренуо народ, и који би у том случају овацијама показао да је победник ту. А титула за победника била је и више него привлачна. Победник ће постати доживотни владар те земље.

Први носоња је поносно ставио свој нос на аршин и гласно узвикну: „Имам ту моћ да ову земљу претворим у рај. Засадићемо сваку бразду и неће више бити гладних. Хранићемо читав свет.“

Нос је био заиста подугачак, али је народ равнодушно гледао не трепнувши.

Други носати стави мало пакосно свој велики нос на аршин и рече: „Имам ту моћ да ако ја постанем владар у овој земљи неће бити више незапослених. Отворићу најмодерније фабрике аутомобила и бродова и електронике. Бићемо најбогатији на свету.“

Народ чак и не промени ногу на којој је стајао, мирно је све гледао.

Одједном се створише однекуд црни облаци из којих почне да пада јака киша. Али церемонија се наставила као да се ништа није догађало. Народ се није ни померио, јер признаћете и сами, зашто би се мокар народ плашио кише.

Све очи биле су упрте на тргу где се церемонија одржавала.

Тамо се појави некакав човек чија је глава била у готово у облацима а носом је могао да убоде скоро сваког посматрача, толико му је био велик.

Поштен мерач носева се је за главу хватао, ту ни аршин није могао бити прецизан, кад човек викну гласно од чега му нос порасте још за отприлике за пола аршина.

„Имам ту моћ да набавим специјалне ТВ апарате за сваког од вас. Седећи гладни у својим димовима, моћи ћете да гледате како други једу хрскава печења и колаче, нећете имати шта да обучете, али ће и они на ТВ бити голи, неће бити посла осим на ТВ, моћи ћете сви тамо да се запослите само ако будете довољно талентовани, некултурни, вулгарни, лопови, неписмени и неморални. Сви ћете бити познати и популарни!“

Народ у истом часу се заталаса и подигну своје руке високо уз крик:

– Бравоооо! Живео владар!

Све је то било очекивано и ништа необично. Победио је још један носати који је највише обећавао, један у низу истих таквих носатих.

Знао је и народ то добро. Реалити је поново победио реалност.

А ономе коме је баш до стварности, може отићи у западну Европу. Немачку или Аустрију. Једино што мора научити немачки. И знам ја шта ћете сада ви помислити. Срам вас било!

Ма ко овде не зна немачки?

А лак је то језик, само смо ми неки тешки, завидни људи.

ЈАКА УЛИЦА

Остао сам без посла. Транзиционо. Газдински. Шта ћеш, демократија, Европа, свет...

Остао сам без жене, експресно. Неће супруга да издржава нерадника, а и стан је њен.

Деца, дабоме, остадоше код ње. Две слатке девојчице, шећери мали. Али, ја не бих имао ни за њихове уџбенике и свеске, а камоли за одећу и обућу; о храни да и не говорим.

Пријатељи окренуше леђа (рођаци су то одавно учинили), бар да се код њих привремено сместим. Али, кад немаш пара, немаш ни пријатеља.

Рођени кум ме се одрекао. Шта ћете горе! Кад сам му објаснио ситуацију, извуче из шупе секиру. Куму нисам ни видео.

Кад не радиш, кажу да ниси ни за шта. А није твојом кривицом. Не вредиш ни пишљива боба. Више је на цени нека баба, може бар да чува унукe.

А на улици, људи моји, шта је народа! Као да су сви остали без посла. Или нико не ради, иако су запослени.

Поред једног новог контејнера (комуналне службе раде одлично свој посао), окупила се нека господа. Ја им приђем, јер где ће бескућник, него поред контејнера?

Господин у годинама и похабаном оделу, држао је „банку“.

Ко сте ви, млади господине?– упитао ме је прекидајући излагање.

Ја сам Петровић. Јован Петровић и остао сам без посла, без...

Знам, знам како то иде. Но, шта сте по струци?

Дипломирани инжењер пољопривреде.

Одлично!– поскочи чичица. – Таквог овде немамо. Ви ћете бринути о храни и то оној, здравој.

„Која здрава храна из контејнера!“, помислио сам, али нисам хтео то да кажем да погоршавам ситуацију у којој се налазим, да останем и без овог друштва. Чичица настави као да није приметио моју збуњеност.

Да се представим: ја сам Петар Јовић, доктор економије; ово је господин Перић, доктор за маркетинг; доктор Савић, задужен за правне ствари...

Упознао сам се и с осталим научницима који су се окупили овде, како ми је објаснио др Јовић, да направе програм о томе да се светска економска криза може избећи, а нарочито у нашој земљи.

Програм је скоро завршен и ускоро би требало да се публикује. Зарада која се очекује од овог пројекта, а, која, сасвим је извесно, неће бити мала, поделиће се на равне части свим члановима овог експертског тима који ће моћи од тога сасвим солидно да живе и неће осетити ни светску ни домаћу кризу. „Свако ће добити свој део колача“, закључи др Јовић, а ја помислих: „Где овај сад спомиње колаче, кад од јутрос нисам ништа јео!“

Упитао сам зашто су се они нашли на улици и поред контејнера с таквим знањем и с таквим програмом?

Ех, млади господине, тамо где смо радили, нису разумели наше идеје! – одговори др Јовић и подели нам по флашу пива. – Ово је од нашег спонзора из СТР „БИЋЕ БОЉЕ“.

ТЕОРЕТСКИ

Теоретски, КиМ је у Србији. Шта ту има да се прича, нагађа и погађа!

Теоретски, Србија је лидер у региону. Додуше, не каже се тачно у чему то. Каже се, такође, да је и кључна држава. Вероватно зато што у њој стално нешто кључа!

Теоретски, Србија је на добром путу за Европску унију. То што нико не види тај пут, који се само назире, вероватно је због много рупа на њему, а и тунела.

Теоретски, надаље, тај пут о коме говоримо (и сањамо), нема алтернативу, а ни перспективу.

Теоретски, Коридор 10 је завршен. Само још мало да се доради и да се смире брда да не клизе (ка Европи!).

Теоретски, наш председник државе највише се бори за мир и стабилност у региону. Али, има и оних који то не желе, подмећу клипове у точкове напретка мира и не базирају се на теорије.

Теоретски, ситуација је тешка.

А и стварно.

ВРХОВНИУМ

– Да ли смо сви ту? Јесмо. Конференција за штампу и остале медије може да почне, и молим да ово званично саопштење након образложења буде пласирано у свим средствима информисања, сваког сата у наредна три дана. С обзиром да се пренос ове конференције одвија уживо, сматраће се да је тиме озваничен и тренутак активирања ванредног стања у држави, о чијем је покретању одлука донета на затвореној седници врховног савета. Господине Врховниум, изволите.

– Хвала. Како је већ наведено, изјава коју ћу дати, третираће се као почетак акције чије ће трајање бити условљено успешношћу одазива грађанства. Оно што нас очекује вероватно неће наићи на потпуно разумевање нити ће се одвијати глатко, али је то по процени кризног штаба и тима састављеног од врхунских стручњака за решавање текућег проблема, сада једини и најбољи начин да се ситуација претње националној безбедности превазиђе. Пре излагања главне тачке дневног реда, направих мали увод којим би требало разјаснити разлог покретања свеобухватне акције на целокупној територији царства.

Као што је познато, у протеклих месец дана имали смо изоловане инциденте експлозија на различитим подручјима, које су осим људских жртава нанеле и знатну материјалну штету, али је инцидентност прерасла у масовнија оштећења. Њихов узрок је до пре 48 сати био непознат, но доза извесне сумње је детаљним испитивањем потврђена, и то је условило хитно окупљање кризне групе. Како су истоврсни случајеви са извесним шематским одступањима на нивоу статистичке грешке забележени и у суседним царствима, а неупоредиво више и у покрајинама НВЦ-а, или прецизније – Независног Великог Царства које је поприлично неуспешно и поред најсавременијих средстава превенције и постакције, уз сву могућу техничку и финансијску подршку пробало да спречи даље ширење ове пошасте, реаговање на исто се наметнуло као нужност и по питању наше личне стварности.

Званични извештаји Групе за хитно санирање последица природних и људски изазваних катастрофа НВЦ-а, послужили су нам да их укратко са доказима прикупљеним на домаћем терену, и тиме чињенично стање, нагло погоршано последњих недеља дана, дефинишемо као Тачку Црвено. Ви добро знате шта то значи, и мислим да се око детаљнијег објашњења тога не би ваљало задржавати јер је сваки минут, сваки трен драгоцен, и времена немамо на претек. У супротном знате шта следи, али за сада не треба дизати панику иако ћемо и о томе дати неколико примедби у последњој тачки данашњег дневног реда.

Дакле, како би се прекинула неизвесност у вези разлога као и доживљених последица, и јавност обавестила о детаљима ових непријатних догађаја који се попут епидемије шире како у нашем, тако и околним царствима, и то без тенденције смањења, већ напротив са појачаним степеном понављања, молимо јавност да пажљиво саслуша ову објаву.

Услед све учесталије појаве експлодирања људских тела, које се иницијално дешава у горњим деловима организма, прецизније – глави и пределу груди, без икаквог правила везаног за време и место одигравања, Стручни тим за националну заштиту животне средине, људске конзистенције и ментално-физичку профилаксу, предлаже мере које морају бити спроведене под строго контролисаним условима, и у трајању најмање од једне до пет декада. Уколико се резултати покажу успешним, њихова примена може бити суспендована много раније, а текуће ванредно стање укинато. Мере подразумевају следеће:

Сви уџбеници и књиге, без обзира на језик на којима су писане, биће трајно уклоњене. Акција ће се спроводити систематично, како по јавним установама које их држе, тако и везано за физичка лица. Библиотеке и архиве су дужне да у року од 72 сата избаце из својих просторија и складишта сваки формат писане речи. У то се не убрајају само документа старија од два века, али се подразумева да иста буду прецизно евидентирана, сложена, спакована и

послата Служби за прошлост, при чему ће о детаљима Установе бити још данас обавештене. Исте морају својим корисницима који су позајмили њихова издања послати обавештење о обавези повраћаја узете литературе. Уколико је корисник не врати, његово име мора бити достављено Служби за оглушујуће. О судбини невраћених књига и њихових корисника одлучиваће иста Служба, тако да се одговорност о кориснику и књизи након протекла датог рока скида са Установа литературе.

Сва електронска писана издања потпадају од данас под надлештво Службе за виртуелну интелигенцију. Сваки покушај извлачења података, њиховог преснимавања, приватног чувања, или дистрибуције биће блокирано, а онај ко то накнадно покуша биће пронађен и адекватно кажњен. Сва писана издања објављена на порталима других Царстава биће електронски блокирана од исте службе, док ће она у папирном облику у случају покушаја илегалног преласка границе бити конфискована, и особа стављена на листу Легалних прекршилаца закона о царским разграничењима.

Свако писано издање у било ком формату, и без обзира да ли се ради о делима намењеним одраслима или деци, похрањено у кући, стану, местима за одмор, чак случајно затурено по превозним средствима мора бити однето на предвиђене пунктове у већим и у мањим насељеним местима. Могу се чак оставити било где јер ће Службе за рашчишћавање нежељености то покупити. Одбијање или неодрживање овом позиву, биће адекватно опоменуто.

Сва штампана издања у облику новина, магазина и часописа престају са изласком још данас. Штампарије ће у већ наведеном року од наредних пар дана бити размонтиране. Владници тих установа морају се јавити Служби за промену идеја, а о њиховој даљој преоријентацији могу се у оквиру службе направити засад привремени договори који ће се у догледно време установити као коначно решење.

Сви учбеници из којих се учило, како по нижим тако и високим школама, биће такође уклоњени у складу са наведеном одлуком.

За свако непридржавање донете Уредбе која ће у поподневним часовима бити преведена у Закон, следе одговарајуће казне. Извршаваће се на лицу места, и нису новчаног карактера.

Новинари, сада ми можете поставити питања уколико има неких нејасноћа, пробаћу да одговорим на све. У великој сам журби па бих молио да будете кратки.

– Али, Господине Врховниум, како ово одједном? Зар те експлозије нису биле самоубилачке акције?

– Господине Врховниум, молим Вас господине, шта подразумевате под адекватном опоменом, казном, мислим да нисмо разумели шта то значи?

– Молим Вас, шта ће бити са књигама, архивама, документима?

– На основу чега ће се држати предавања, функционисати образовање?

– Господине Врховниум, да ли сви ови догађаји у нашем Царству имају икакве сличности са догађајима у другим Царствима? И тамо су колико знамо предузете сасвим другачије мере, сасвим супротно од овог што сте Ви овде навели?

– Извињавам се Господине...

– Доста са питањима! Тишина! Ми заиста немамо времена за предугачка објашњења. Грађани нашег Царства морају да схвате да се ми налазимо у веома незавидној ситуацији која прети да угрози националну сигурност, чак и опстанак! Мислим да сте апсолутно несвесни да је овде реч о нечему веома озбиљном! Могу рећи само неколико ствари – То нису биле самоубилачке акције, већ је у питању вирус, вирус преобила информација и знања, од којих су нека била апсолутно непотребна, и због којих је долазило до експлозије глава, или пак комбинације глава и срца. Оно што не знамо јесте одакле је дошао, али је добро да знамо начин како да спречимо његово ширење. На срећу, наша Служба за лабораторијске симулације успела је да користећи добровољце из Врховног Савета Царства утврди, не морам сад да наводим имена али били би импресионирани да чујете, а и они су скромни па не желе да се то рашчује, да превише знања и информација није нимало добро за свакодневно, а ни стручно функционисање. Зато је најбоље искористити правни лек укидања литературе и тако спасти

силне животе. Уосталом, знате и сами да се то није десило ниједној познатој личности на било којој функцији или пак некој јавној личности, што ће рећи да је правило о умерености свеважеће, и најбоље у свакој животној ситуацији. Као што знате, некада су то били појединачни случајеви, некада групе. Најчешће су у питању били млади људи или веома уважени научници, а ми не можемо тако губити ни младост, нити већ доказане умове.

Друго, адекватна опомена значи да ћете бити опоменути три пута да се ослободите свих књига које имате, а након тога наступа Црна тачка, а добро знате шта то значи. То је вртлог из кога нема изласка, тако да не би ваљало шалити се главом.

Питали сте шта ће бити са преузетим архивама, али вам на то нећу одговорити јер је то царска тајна. Предавања ће се држати на основу већ стеченог знања, чега је ипак и превише, јер да га није било, ни оваквих инцидената не би било.

Кад ме питате о томе шта повезује наш проблем са оним у НВЦ-у, рећи ћу једно – последице су исте, али узроци различити. Њихове мере, како ви кажете супротне од наших, спроводе се управо из разлога што су њихове експлозије глава настајале услед нагомилане празнине у њима. Знате и сами по законима физике да празан простор испуњен ничим уз температуру врења условљава дизање притиска након извесног времена. Њихове главе пуцају због празнине, наше главе експлодирају због препуњености. Зато се толико и разликујемо, зато толико често и ратујемо, зато смо толико често и нападнути од њих, јер – они нама завиде. Њихове мере свакако не могу донети велики напредак јер су за знање и добар резон потребне не само књиге него и добре генетске предиспозиције, што нам нико не може одузети. Нама предстоји период олакшавања и растерећења јер очигледно ни премного не доноси увек добро. Немојте се бојати да ћемо овим угрозити своја знања, јер она немају где да исцуре. Ми смо чврсто и стабилно Царско тло.

Ја, Врховниум, обећавам вам да се ништа лоше неће десити, и да ће нам привремено одсуство књига само спустити притисак толике навале знања, а онда када се стекну добри услови, следи повратак старим вредностима које сада морају да се замене неким новим. Свака промена води добром. У књигама су и реалност и снови, а снове треба подредити реалности и њеним нужностима.

Узгред, није напоменуто а то сматрамо уступком свима онима који из неког разлога не могу да се помире са овим што је одлучено – Можете добити отпуст из Царства и заувек отићи из њега. Повратак назад ће бити забрањен. То је ваш избор и у њега се нећемо мешати, али накнадних предомишљања нема. Књиге не можете понети одавде јер их неће ни бити, но себе можете извести и превести се у друго царство уколико мислите да је тамо боље. Увек узмите у обзир да је тамошње тло поприлично нестабилно, да можда нећете бити поштеђени немирног живота и веома извесне преране смрти ни тамо, јер као што видите, они тек уводе књиге у свој закон. Са оним одавде и оним отуда, бојим се да ће смртоносних исхода тек бити а број жртава немерљив, међутим, свако одлучује о својој судбини.

Данас, 37. дана месеца Хипокризијуса, текуће године, ја Врховниум, издајем наредбу о активацији ванредног стања које подразумева примену наведених мера без могућности икакве корекције и приговора. Хвала вам пуно на стрпљењу и разумевању и надам се да ће донета одлука бити успешно спроведена, управо по сугестијама нашег Савета о срећи а у спрези са осталим надлежним службама. Од сада ме нећете читати, већ само гледати, минимум 99 пута дневно зарад лакшег усвајања информација. Хвала још једном!

БИЛО ЈЕДНОМ У УЖИЦУ

Нема лека за носталгију. Можете пробати разне магичне напитке, спрејове и сирупе, али не вреди. Не попушта, па макар се кљукали и таблетама за смирење као пилићи концентратом. Код блажих облика, довољно је бар некад обићи породицу и пријатеље из старог краја. Чисто да се шепурите колико сте сад успешни, након што сте оне који су вам били блиски оставили иза себе, па отишли да товите касицу-прасицу еврима и доларима. Мало се наслађујете дивљењем сиромашних рођака, баците им коју ситницу из „Новог света“ и већ сте спремни за повратак по још цакова сребрњака. Али, шта да радимо код терминалне носталгије, где нема чак ни привременог олакшања тегоба? То је већ озбиљан проблем, јер прошлост се не може вратити назад; отишла је у историју са видео касетама, телефонским говорницама и друговима и другарицама. Још памтимо те тренутке са фотографија које нису биле дигиталне; где су паркови имали дрвеће, а људи осећали национални понос и патриотизам. Није то толико давно било; тек пре само неколико деценија. Нисам баш старац Фочо од стотину лета, па да причам о временима док Турци нису освајали серијама, већ ратовима. Тачно, било је то прошлог миленијума, али нисмо ми Горштаци, па да живимо вечно. Мени је кренула четврта деценија постојања и полако напредује, тако да ме мозак још увек прилично добро служи. И даље није толико испран, иако ме засипају прашковима са свих страна. Због тога одолевам изазовима и рекламама оних који су поклекли и кренули даље. Међутим, мој ослонац је у мом граду, јер је Ужице за мене јединствено и незаменљиво.

Мислим да не прође ни једна недеља, а да ме неки познаник не пита: „Зашто си још увек у Ужицу? Што не пробаш да нађеш посао у иностранству?“ Брод није ни почео да тоне, а пацовчићи већ поскакали у воду и запливали преко океана. Срећом, нисам неки пливач, тако да ми та опција никад није била привлачна. Добро, онда, зашто се не преселим у неки већи град у Србији, где компаније и фабрике ничу као озрачене печурке, а улицу можеш да пређеш једино ако закажеш десет дана раније? Можда звучи чудно, али за мене путовање до посла које траје три сата не звучи толико забавно као овим новопеченим Београђанима. Бар да нисам провео неко време у нашој метрополи, па да поверујем у све те приче о меду и млеку који тамо теку. Али, тај мед није био награђен на ужичком Сајму, нити се од тог млека прави наш ужички кајмак. Можда спадам у мањину зато што сам локал патриота, али бар сам део одабране елите. Боље бити ужички чварак, него београдски хамбургер. Ипак је чварак чин и то војни, а брза храна те само засити и ништа више. Оно са чим могу заиста да се похвалим јесте чињеница да сам завршио студије у Београду, а да ни једном нисам саставио пуних седам дана ван мог Ужица. Та моја скупоцена навика, да бар једном недељно преспavam у мом рођеном кревету, коштала ме је више од свих кајгана које би Свети Петар направио у студентској мензи, али је вредело. Једном Ера, заувек Ера.

Шта ме то толико везује за ово место? Можда чињеница да ме сва лепа и она мање лепа сећања увек враћају на ужички крај. Можда лица оних који више нису са мном, али су и даље остали у мојим мислима, па је довољно да погледам само једну клупу, чесму или стазу и да поново оживе. Сећам се када ме је деда носио километрима, од Вујића брда, преко Мендиног и целе Капетановине, па све до Сењака, у нади да ћу довршити чоколадицу „Животињско царство“ коју ми је редовно куповао. Као да је знао да ћу заувек остати угурсуз, кад је реч о исхрани. Нисам заборавио ни киоск преко пута музеја поред продавнице Тара, где би ми стално куповао стрипове и жваке Чунга Лунга. А, онда се подсетим и да сам био вероватно последња генерација која је имала прилике да црта кредом на тргу током тих дечјих дана, уз будан поглед огромне статуе нашег друга Тита. Сада се наш председник Тито крије иза музеја и посматра средњошколце као матори перверзњак. Оградил смо се од историје, а можда и она од нас. А, нећу никад заборавити ни све видеокасете које сам узимао из Видео ра-

дионице, Синеме и видеотеке Арт. Ни све филмове које сам погледао у биоскопу „Партизан“. Памтим и мајчине коментаре да је Ђетиња некад имала мирис реке и да су се купали у њој, на шта бих одговорио да је зато сад Ђетиња у оваквом издању. Чак су ми и штетне ствари биле занимљиве. Сећам се када би се љубичаста фарба из „Цвете Дабић“ излила у реку, па бих био импресиониран како то лепо изгледа. Годинама касније сам чуо да Ирци у Чикагу фарбају реку у зелено на дан Светог Патрика. Пих, већ виђено, покупили идеју од нас Ужичана. Да... Мој град, који има и свог Супермена који је ушао у Гинисову књигу. Место где је живео вишеструки шампион Југославије, Миодраг Прљевић, уз ког сам лично направио прве билдерске кораке. Носталгија...

Наравно, ништа не траје вечно. Ужице се изменило, баш као и ми; растемо и развијамо се, али истовремено старимо и расипамо се. Не морам ни да мрднем, а ипак настају промене око мене: мењају се називи земље у којој живим, Ужице се одрекло Титовог имена, а називи улица се усклађују са тренутним вредностима. А ја? Остао сам овде; упоран као Роки или тврдоглав као мазга, зависи ко коментарише. Нашао сам посао преко интернета, тако да нисам морао да се померим из завичаја. Некад зарадим далеко изнад просечне плате, а понекад само довољно за пар комплет лепиња код Шуљаге. Али сам задовољан. Сарађујем са познатом америчком списатељицом, Керол Ђино, удовицом оскаровца Марија Пуза, творца „Кума“ и сценаристе „Супермена“. Чак је и лично посетила Ужице, јер није веровала да је заиста толико лепо. То значи да сам и Холивуд довео Ужицу на ноге; шта ћете, неко је Мухамед, а неко брег. Прошле године сам објавио и прву књигу „Бели хумор и црни бубрези“. Књига је завршила на Сајму у Београду, а аутор је за то време седео код куће у Ужицу. Сад сам покренуо и Јутјуб канал Филмоловац, где се присећам сјајних филмова и времена која можда нису била златна, али су свакако била за медаљу. Обилазим свет не мрдајући са једног места; то може само прави Ера. Е, баш толико и желим да останем овде; једну еру. Ни мање, ни више. Таман.

БОЈАН ЉУБЕНОВИЋ

АГЕНЦИЈА

Јутро после антирежимских демонстрација био сам толико уморан да сам телефонску слушалицу подигао тек после четвртог звона.

– Хало, ко је то?, упитао сам храпавим гласом.

– Извињавам се што вас зовем овако рано, али ми у нашој агенцији радимо непрекидно, па понекад изгубим појам о времену, рекао је непознат глас са друге стране.

– Каквој агенцији, ко сте ви?

– Полако, доћи ћемо и до тога, настави непознати мирно. – Нисте баш задовољни синоћним митингом, јел да?

– Напротив, рекох, више сам него задовољан.

– Разумљиво, организатори увек тако кажу, али било је знатно мање грађана него што сте очекивали, зар не?

– Било је више људи него икад! – скоро подвикнух, сада већ потпуно разбуђен.

– Наравно, наравно, помирљиво рече непознати. – Али погледајмо истини у очи, из вечери у вече оштрица вашег бунта је све тупља, одзив демонстраната је слабији, страх чини своје...

Заустих да га опет прекинем, али изненада схватих да је човек у праву. Антирежимске демонстрације које већ неколико недеља организујемо полако јењавају и прете да пропадну као и многе пре њих.

– Шта ви у ствари хоћете? – упитах.

– Наша агенција има вишедеценијско искуство организације антирежимских демонстрација. Можемо да вам помогнемо да ваши протести поново оживе и убрзо доведу до промене власти.

– Јел? А како то?

– За почетак ћемо зауставити негативну кампању коју режимски медији воде против вас. Сада вас називају издајницима, рушитељима државе и још горим именима, зар не?

– Тачно, али шта ви ту можете да урадите?

– У медијима имамо своје људе и можемо да средимо да то моментално престане. Штавише, извештаји о вашем протесту појавиће се на насловним странама и биће изразито позитивни.

– Занимљиво... – промрљах.

– Поред тога, можемо да учинимо да полиција против демонстраната више не примењује силу. Зауставићемо и нападе хулигана на вашу колону.

– И међу батинашима имате своје људе?

– Наравно.

– Морам да признам да то звучи невероватно...

– То није све. У року од пар дана неколицина истакнутих представника режима поднеће оставку и придружиће вам се.

Овај део ми се баш свидео. Када би се у владајућој странци отворила таква пукотина наш циљ био би на дохват руке.

– Можете то да гарантујете?

– Да. Као и то да ће један истакнути бизнисмен почети да финансира ваше активности.

– Зашто би то урадио?

– Зато што је и он наш дужник. А вама новца већ понестаје, зар не?

Опет је био у праву. Каса из које финансирамо протесте већ је скоро празна.

– У реду, рекао сам, мене сте убедили. Али морате да знате да одлуке не доносим сам.

Уже руководство протеста чини седморо људи, што значи да ћу морати да убедим бар још тројицу...

– Заправо само једног, рече мој саговорник. – Двојица у вашем штабу су наши људи.
Из неког разлога нисам био изненађен. Одговор на наредно питање знао сам пре него што сам га и поставио.

– Ко сте ви? Како се зове ваша агенција?

– Агенција државне безбедности.

– Тајна полиција?

– Да.

Неко време сам ћутао.

– Шта ви имате од тога што ћете нам помоћи?, упитих на крају.

Човек се благо накашља.

– Видећете кад дођете на власт.

ОНОМАД

Причао ми човек коме сам род по оцу, а ради се о његовом рођаку с мајчине стране. Наш јунак је живео на селу и, за дивно чудо, желео да тамо и остане. Воли своје њиве и воћњаке, има стоку, сопствени извор и шуму, све што је потребно једном домаћинству. Стасао момак за женидбу, треба му друга и помоћ, али девојке ни за лек. Није да се женска деца не рађају на селу, него кад порасту неће да се удају за сељаке.

Крене он од села до села да тражи своју срећу. У неком подалеком селу, у планини, нађе девојку која је била спремна да се уда за њега и вољна да живи и ради на селу. Невоља, ако се то може тако назвати, била је у томе што је она имала дете. Замисли се момак, понуда мршава, нема куд, и реши да се ожени њоме. Његовима не би право, али руке онемоћале а земља иште снагу, зажмурише и прихватише шта им живот нуди.

Дође млада са својим миразом, како су са презиром говорили људи у селу. Она се прихвати кућних послова, спрема по кући и око куће, а он ради у пољу. Дете чува овце и козе и помаже око свега другог што може. Почеше да праве нову кућу. Не би задуго, стигоше заједничка деца: дечак, па девојчица. Његови се радују, јер за све има посла. Њени пресрећни, поштују зета, па и они помажу колико могу.

У прво време, највише су му се ругали другови, док су пили пиво испред сеоске задруге. Те, какву је недостојну жену нашао, па шта ће му то, на шта ли ће све да изађе. Нема девојака ни за њих, али су они паметнији. Никад не би хранили туђе дете. Не можеш да изађеш на крај ни са рођеним, а камо ли неким ко зна чијим...

Ено их и сада тамо, само што пиво купују у продавници, пошто је задруга затворена. Одавно не помињу момка с почетка приче. Углавном причају о девојкама из свог и околних села — како су биле лепе, које су им се свиђале, са којима су хтели да се жене. И шта су све могли да постигну, да се оне нису удале у град.

СВАКО ПЛАЋА СВОЈЕ

Зауставише се испред кафане. Из службених кола изађе њих петоро: четворица колега и колегиница инжењерка. Мушкарци пружише корак, а она, као да се нећкала.

Дан је био необично топао, помало су дехидрирали, а и огладнели након шипчења по њивама.

Скупина се убрзо нашла за столом. Нико да отвори мени листу. Списак и није био подужи, тек на једној страници, унутар корица. Кад се конобар огласио питањем шта желе, момци су се брзо огласили. Знали су шта ће и појести и попити, а госпођа Сока се премишљала. И би, и не би. Те ово ће, те оно ће. А минути цуре. Далеко је да чека да се врате свак' својој кући. Ипак ће да поручи. „Ја ћу само сендвич”, зачуло се из њених уста, са нагласком на САМО. Некако је ухватила, своју скривену од других, лутајућу мисао да је добро да је су-пруг, колега у струци, остао у станици. Да је и он пошао, дуплирао би се трошак. Атак на кућни буџет.

Мушки део дружине је брзо баратао кашикама, а Сока се понешто мучила са шунком. Изгледа да је била пресушена. Да је била слана, пожалила се наглас. Ем јој је музика била прегласна, ем је болела глава, сад јој ни сендвич не прија. Да заврше с ручком, обиђу још једно огледно поље успут па да почне да се радује викенду.

Утом, ето конобара. Spreма се да преда смену, па да наплати и сведе дневни рачун. Један од колега, да предухитри другара који се редовно први хватао за новчаник, у друштву, јер му је већ постало непријатно у сличној ситуацији, изустио је: „Свако плаћа своје”. Нико се не побуни. Било је најправедније. Конобар је брзо ишао од једног до другог, наплаћивао вешто, од сваког добио и бакшиш и на крају изусти цех и за госпођу Павловић. Кад је није шлог стрефио. Како је, игром случаја, била последња у реду за плаћање, видела је да је њен рачун највиши. Не би јој јасно. Дрхтаво извади новчаницу из дамске ташне и упути се журно, прва, према вратима, готово демонстративно.

Само што су ушли у запрљана кола, изусти: „Могла сам онда и ја пасуљ“.

Слатко се насмејаше. „Сама си бирала јеловник.“

„Мангупи једни, могли сте ми рећи, ви сте тамо већ свраћали. Сигурно сте знали“, прозва их и остатак пута занеме. Бар се више није жалила ни на шта. Да ли ће убудуће да избегава одлазак на терен тек ће да виде. Ако ништа, научила је лекцију.

БЕЗ РАЗВРСТАВАЊА

„Док провериш, анализираш и поправиш, могао си више пута да импровизујеш и ставиш тачку“, у брк рече себи најтише могуће и настави по старом. Зачућујуће је дејство навика. Чак и кад знаш, из искуства, како ће се дотична ситуација завршити, у који ћорсокак ће се сместити, као да друге стазе нема, ти упорно ходаш истом. Тек када судар лица и бетона заболи, тргнеш се на трен. Закључак како даље мора бити твој, не његов, не њен, не њихов.

Јутро је било празнично тек за део популације. Поврх тога недеља. Сунце је са пола своје снаге улазило кроз прозорска, благо забрљана, окна. Није му много помагало да разби-стри главу. Кад се зет појавио, замоли га да купи новине, класично – „Политику”. Након мање расправе о томе шта ће му кад већ неко време не прати, ни у траговима, дневну штампу, а скоро да избегава и ТВ, био је упоран да су му новине потребне. На инсистирање да се сазна разлог зашто, рече да жели да погледа смртовнице.

„А што?“

„Да видим.“

„Шта да видиш?“

„Себе.“

Да је настала тишина, мало је рећи. Туга се споплитала са неверицом. Зар је дотле дошло? Како је само тренутак немоћи остао без рационалне мождане помоћи. Соба напречац поста тамна и поврх сунчаних зрака који су се преламали на стакленим деловима намештаја.

Домаћица веш за прање разврстава по врсти материјала, боји тканине, издржљивости на високу температуру и постојаност. Опран и испеглан убацује у фиоке, ормане, ставља на полице, убацује у гардеробере – како год; шминка и накит се распоређују у организере, обућа у ципеларник... а овде су се неки лончићи накратко измешали и направили невероватну збрку, непојмљиву обичном уву. У позним годинама не помаже ни велико спремање. Помоћ медикамената је такође безначајна. Мала је вајда од свих могућих помагала, када захуктала кола крену незауостављиво низбрдо. Сурвавање је стално. Може бити дан боље, дан горе, али као пре – никад. Шта рећи када бака која гура према деведесетим изусти са страхом у гласу, када јој стомак отврдне, да није можда затруднела, и дода да мора то да провери јер, „само јој то још треба“.

Ваља задржати осмех на лицу старина. Биће повремено свесни своје изнедрене глупости. Док је на вербалном нивоу, да се некако борити, а када се ниво пресели на физичку равн? Онемоћалост и тела и духа на истом су прагу. Једном прекорачена граница, повратка нема.

ДУШАН МИЈАЈЛОВИЋ АДСКИ

СВАКОЈ ГУЗИ ФОТЕЉА ПО МЕРИ

Господо, ми од данас идемо новим путем. Тачно је да је ово осмо дељење наше странке. Као што и сами знате, дељење је срж успеха. Код сваког дељења неко мора да добије, а неко да изгуби. Ма, дајте колега Брстинућу, у политици нема пата карте. Лишће се брсти док је зелено, то јест, народ се заводи док је слућен. По пројекцији нашег Главног одбора прво нападамо нашу мајку странку, а потом кћерку странке на власти; знате и сами да су и они имали више дељења. Представе нам морају бити најбоље. Мутибарићу, зар једино теби ово није јасно?! Учествовао си у сваком дељењу код њих и код нас, а правиш се да ме не разумеш. Од данас заборави на дељење. О програму морамо мудро да ћутимо, све док не узјашемо, пардон, не освојимо власт.

Ми, први из последњег дељења, морамо победити. Да би се победило, морају се имати јасне пројекције наших будућих функција и добре представе за народ. Колега Дрп, немојте опет о програму, одложимо то за касније, после победе. Извините, мислио сам да мислите на наш политички програм. О програму сваке представе још како ћемо разговарати. Зашто?! Зато што су нам представе за народ најбитније. Пројекција је успешно завршена, наш Главни одбор је успешно пројектовао сваку будућу фотељу. Видећете, од фотеља до имена и презимена, све је у пројекцији одрађено до умоболности. Народски речено, према гузи и фотеља. Ко не буде ангажован у свакој представи, на његово место ћемо предложити нову задњицу, пардон, особу. Зато, памет у задњицу, пардон, главу. Извините, много ми се по глави мотају фотеље и задњице.

Представе морају обухватити и чланове ваших породица. Ово је борба за најбоље фотеље, у противном, седећемо у оне обичне ако и до њих дођемо. Размишљајте о вашој породици, фамилији, а и шире. Све ћемо их запослити, макар и по двоје седели на једној столици.

Вратимо се представама. По пројекцији странке, у питању су бине, авлије, свињици, штале... Свака представа мора да остави дубок утисак на моралног и неморалног грађанина. Нама није битно ко заокружује листић, него за кога. Господо, морамо да говоримо као да жуборимо, а да нас нико ништа не разуме. Знам да то није лако, али се исплати. Поток заводи жубором, девојка грудима и задњицом (образ више није у моди), момак кит... пардон, кинтом, а ми, ми заводимо визијама, обећањима... На нашим представама мора да буде свега и свачега, то јест, говоранције, голотиње, музике, пића а по потреби и траве; тога у овој земљи има изобиљу, мислим, траве и оваца. Свака представа мора максимално да се искомпликује, да народ не помислити да смо прости к'о пасуљ. Добро Грашићу, сви знамо, пасуљ са царским ребрима није прост, али, данас то није на дневном реду. Такође, добро знамо како твоја Мица изгледа и како пева. Без ње, и то обнажене, не долази нам на било коју представу, било да смо на даскама или у неком кокошињцу.

Подразумева се, ако смо у неком сеоском домаћинству, представа ће се одвијати по пројекцији Главног одбора, то јест, морате мазити свиње, краве, итд. Само вам тако ја могу постати првак. А онда, земља је наша, свако ће од вас постати паша у свом атару. Добро Сулејмановићу, бег или ага. Господо, био сам јасан. Имамо одличну пројекцију, на реду су представе, а о програму кад освојимо трон. И памет у главу, данас је тешко ушима веровати, очима, очима више да верујете, наравно, кад су наши противници у питању.

ОДЛОЖЕНА СМРТ

А изгледало је да ће све добро да се заврши. Деда Живота је био на самрти. Већ су почели да праве планове у вези са имањем; да деле; да траже купце; да уговарају.

Невоље су почеле око гробног места. Фамилији ту ништа није помагало; молбе, преклињања, претње – на гробљу су остали неумољиви. Места нема, били су категорични, за оне који све потребне услове нису испунили. Ако су баш толико упорни, нека оду до господина Крунића, али – што су од њих чули, чуће и од њега, нека се не зававају.

Када их је Крунић некако примио, одахнули су. Сада та комедија сигурно мора да се заврши – тако су мислили.

Њима је јасно, рекоше му скромно, да се без чланства у Партији не може добити посао. То је у реду. Може да се разуме и што без тога човек не може ни стан да добије. Схватљиво је што се не може ни низ других ствари. Они све то уважавају.

Али не могу да схвате како човек на самрти не може да добије гробно место само зато што није ушао у Партију. Ухватила их је паника – они из управе гробља неће да попусте, а деда Животу само што не посети Свети Аранђел! Где да га сахране кад већ једном умре?!

Додадоше да су они, иначе, сви чланови Партије. Чак су у њу и децу уписали, још пре него што су их уписали у школу. Очекују, зато, да Партија понекад и њихове интересе заштити.

Господин Крунић их је гледао испод ока. Чланови су Партије, рекао је, а не схватају тренутак у којем живе, у који су уденути њихови ситни животи. Да им је до Партије стало, не би му ни долазили да краду његово драгоцену предизборно време. Уместо што ту пред њим богораде, нек ухвате деду под руку и доведу га у Општински одбор да га учлане. Оне ће лично да га упише. Ако је деда цео живот провео у мраку и незнању, не значи да такав треба и у земљицу црну да оде.

Чим се учлани, Живота ће добити своју парцелу, па може мирно да умре, а они своје послове да посвршавају. То је највише што он, Крунић, за њих и деду може да учини, а сада мора да иде, чекају га код „Три сељака“. Какви су они његови, ако не пожури, неће му оставити ни кошчицу да оглође.

Фамилија се покупи и изађе из зграде.

Успут су већали. Знали су да деду неће моћи да убеди да се учлани. Он, краљев војник, како је за себе говорио, пре би, њима у инат, умро без гробног места. Да узму будаке и сахране га у авлији, не иде због света, а и забрањено је.

Једино што им још преостаје јесте да се постарају за његово излечење. Овако болестан је још пргавији и задртији. Можда ће мало смекшати кад се опорави, ако се сви око тога потруде. Постоји и малецна могућност да се и времена промене па му за смрт, поред болести и старости, ништа друго неће бити потребно. На крају, само да добију у времену – можда ће смислити и нешто паметније.

Чим стигоше кући, земљосаног Животу пренесоше у најсветлију собу. Умише га и обријаше. Снахе га придигоше и дадоше му да једе пилеће чорбице. Синови и унуци се растрчаше на све стране да купе лекове што их је лекар одавно преписао.

Живота од запрепашћења исколачи очи, на шта се сви уплашише да му је позлило па се око њега још више узмуваше.

После два дана већ је могао сам да седи и да заповеда из кревета шта да му донесу.

Седмог дана је изашао у авлију.

Осмог се играо с праунуцима.

Деветог је на хоклици седео испред куће, о нечему дуго размишљао, а онда се насмејао и гласно рекао:

„Децо, нећу у Партију!“

Сутрадан је обукао одело спремљено за сахрану и одшетао до града. Само док су ови на власти, мислио је успут, има да га његови држе као мало воде на длану! Доживеће бар стоту у здрављу и весељу.

На митингу који је тога дана у граду Партија организовала многи су се чудили крепком старцу у народној ношњи, који је највише плјескао и најгласније извикивао паролe.

ДАНИЈЕЛА МИЛАНОВА

КАФКА У СРБИЈИ 2

Као хорор. Онај део филма на самом крају, пред одјавну шпицу, када схватиш да се мора наставља у неком наредном делу!

Они долазе!

После пет безуспешних преговора и неоствареног договора, који су као тежак камен падали у камен и тонули, без трага, шести пут је, ипак, био успешан – на њихову срећу и моју (неописиву) жалост. Не баш жалост, пре бих рекла – јад и разочарење. А успео је само зато и једино због тога што је слушалицу мог омрзнутог телефона зграбио драги ми колега, који није имао никакве проблеме са датумима, временом, личностима, јер није био жена. Резао их је у пола реченице, и направио договор. Лакнуло ми је када сам донела одлуку да се на тој промоцији и не појавим. Да бих ту ствар утврдила и добро утемељила одлуку, на лице сам ставила дебео слој маске од бундеве, мајсторски се камуфлирајући, помало од других, претежно од себе. Када је зазвонио телефон, по ко зна који пут и када сам се, коначно јавила, само сам чула речи...

Стигли су! Питају када ћеш да дођеш!...

Правила бих се блесава, да не чујем добро, да не разумем шта ми каже, да је погрешан број, да телефон уопште и није звонио, истрчала бих на улицу и искључила струју целој згради... да подметнутом колеги, баш тог петка није био рођендан. Али, тог дана нисам могла да га одбијем.

Навукла сам прву испеглану ствар из ормара, одстругала стврднуту наранцасту смесу са лица и најбрже што сам могла јурнула по мраку! Чарапе су ми биле исцепане, и имала сам велику дилему да ли да подеротину усмерим спреда или позади. На срећу, та необичност била је скривена туђим погледима, где год да је ставим, али мом сазнању и хладноћи, није!

Имала сам грозан осећај да сам гола. Тај осећај се уклопио у читаву ситуацију, савршено. То, да сам слеђена, није био утисак. Била је то лед ледена стварност. Та стварност ме звиждула по леђима, а спустила се и ниже.

Почело је.

Седим преко пута, пажљиво гледам. Глумим да пажљиво гледам, заправо се бавим анализом, не дела, већ аутора. Један је аскетски тип. Са упалим образима, косом и брадом годинама не шишаном.

Други, сушта супротност. Заобљен и једар, крупних и округлих очију и запрепашћеног погледа. Подсећа на сумо рвача. И понаша се тако.

Ја, по боји и понашању, по мало подсећам на леш. Ваљда сам се смрзла, мало од хладноће, од гостију, до сржи, скроз.

Да бих се, бар мало, загрејала, завукла сам се у ћошак. Никада до тад тамо нисам залазила, чак ни у Основној школи. У време када је то наставницима било веома популарно, за ученике, често коришћено место. Сад сам се сама определила баш за тај угао. Да бих била на одговарајућој температури и удаљености.

У читавој тој гужви, два врло уморна и по прилично гарава ока. На још гаравијој глави. Капирам да је то њихов возач. Који је у комбинацију очигледно улетео у последњем тренутку. И још увек не схвата где је, ко су они, ко смо ми и шта га је задесило. Гледа погледом очајника према вратима, и планира бекство, чини ми се. Или то бекство планирам ја. Онда укапирам да сам му дневницу за вожњу већ исплатила, и да нема шта да изгуби осим глагољивих путника. Померам се, са столицом, према вратима, да ми се гарава не измигољи и изгуби у непознатом правцу. Заузима добар стратегијски положај да могу све да држим под контролом (или само наивно верујем у то) и враћам се у песничку реалност.

После нашег увода, на који су, наравно, имали низ приговора, добише, тачније, узеше реч! Прво су хвалили један другог, наизменично, прилично дуго. А онда, кренуше на политику. Песници, све у шеснаест, дробе актуелну политичку ситуацију, анализирају, дају предлоге – могућа и немогућа решења... Уважени локални политичар гледа и ћути. Не знам да ли слуша и успева ли да их прати, мада мислим да је то немогуће. Сваког часа очекујем да скочи и почне да декламује стихове. Кад већ песници бистре политику, шта онда остаје политичару? Сонетни венац, можда?... Кад завршише беседу о нашој суровој стварности, бацише се на стихове са хвалама и одама између њих.

– Мој пријатељ је пуно тога створио! Педесет, можда чак и шездесет превода...

Осамдесет!

Тако је, драги колега! Готово деведесет!

А мој колега, песник, има у рукопису тридесетак књига...

Педесет!

Благо вама што нас вечерас слушате... Ми смо, знате, надахнути ствараоци, велики уметници...

Једном ми се десила невероватна ствар! Написао сам критику, дао је за новине, и већ заборавио на наслов. Прошло је неко време... пар година... а онда, крећем на пут, и привуче ме леп наслов у Културном додатку. Сјајан наслов! – помислим – Ауууу, како добар наслов, баш ми се свиђа! Кад боље погледах, доле потписани – лично Ја!!!

Свака ми част!

...

После два и по сата, док људи у сали дремају, шофер хрче, а локални политичар ломи прсте на рукама, пуцка зглобове, грицка заноктице и презнојава се, Песник и Писац рецитију, одушевљени целокупним амбијентом.

...

Бежи мацо од мене

Не показуј ми нокте непостојеће

...

Врати пужу рогове,

Видео сам ти ружно лице

...

Клик – клак

Чује се нешто

А сви мисле да је сат

...

Политичар, оросио лице сузама. Устаје и каже, обазриво, да их, случајно, не увреди.

Затвориће се сви локали. Већ је касно...

ПРОГЛАСИЋЕМО ОВО МЕСТО КАФАНОМ! – дочека се спретним ђулетом, из ужарене цеви песничког грла, врли Песник.

Даљи ток стварно не памтим. Када сам се освестила, тј. дошла к себи, поред мене је била празна флаша вискија, обезнањени људи по столовима и поду. Писци су стајали и рецитовали, урлали, викали, махали рукама растерујући невидљиве муве као своје најопасније непријатеље. Дубоко у ноћ, далеко у јутро... трајало је ... и тако у бесконачно.

Ваљда се зато, за неке писце каже да су „ванвременски“.

Каква ОДРЕДНИЦА. Таман, таман, потаман!

А ја ћу да се повучем из културе. Решила сам. Има ту, у близини, лепих и плодних њива и дивних обрадивих површина. Мотику у руке па на тракторче.

Да запевам и за појас заденем. Ма каква песничка култура! Одо' ја у културне пољопривреднике!

...Бог да ме види, Бато мој!

ВЛАДИЦА МИЛЕНКОВИЋ

ИЗЛОЖБА

Како нисам имао посебног дара за цртање, а имао сам и вољу и жељу да научим, уписао сам основни курс. Купио сам и неколико стручних књига за почетнике да бих у слободно време стекао више знања о свом новом хобију.

Међутим, упркос мом преданом раду и жељи за учењем све је ишло некако траљаво, моји цртежи били су технички лоши, и јасно се видело да неког посебног напретка нема.

Они који су моје радове видели имали су обичај да се насмеју и кажу да их подсећају на карикатуре. То су биле пресудне речи, па сам одлучио да се посветим цртању карикатура. Све оне деформисане ликове који су настајали на папиру, исцртани мојом руком, почео сам да називам карикатурама.

Али, таман када сам помислио да сам нашао себе у том правцу, од једног чувеног колеге добих тако лошу критику да сам у том тренутку у његовим очима себе видео као карикатуру. Међутим, као природно тврдоглава особа, која не одустаје лако, одлучио сам да направим изложбу карикатура. Па макар ми била последња.

Одмах сам се ангажовао и нашао простор у галерији свог пријатеља. Одштампао сам позивнице и поделио их свим градским моћницима, у власти и ван ње. Инсистирао сам да морају доћи, јер такву изложбу не би смели да пропусте. У поверењу сам им више пута нагласио да ће долазак на моју изложбу карикатура бити ствар престижа и догађај који ће се дуго препричавати. И заиста, сви су пристали, нико није желео да баш он буде тај који ће остати.

Мом пријатељу галеристи није било јасно какву то изложбу правим без рамова и каталога, нити зашто толико касним са доношењем радова, али сам му рекао да не брине и да су ствари под контролом. Он је сумњичаво вртео главом и гунђао, али је веровао да ће све бити у реду. Па побогу знамо се толико година.

И напослетку, дође време за изложбу. Док се галериста у неверици хватао за главу, утицајни грађани нашег малог града почели су један по један да пристижу. Зверали су около тражећи на зидовима моје радове. Ја сам их дочекивао и претварао се да се ништа чудно не догађа и да не примећујем њихову збуњеност. Познајући их, знао сам да се нико неће усудити да пита где је поставка, јер су се плашили да не испадну глупи у друштву.

Када су се напослетку сви појавили, обратио сам им се:

– Поштовани политичари, бизнисмени, судије, лекари, полицајци, писци и новинари, драги моји најважнији суграђани, молим вас станите поред зида, одатле се најбоље види изложба!

Док су се померали и заузимали своја места поред зида, као да се спремају за стрељање, још увек су кришом гледали около не би ли уочили где је изложба скривена.

Тада сам рекао:

– Нисам веровао да ћу на изложби имати оволико карикатура и уз то још врхунских. Драго ми је због тога и неизмерно сам вам захвалан. Када се томе дода колорит боја којима сте намазане, драге моје карикатуре, мојој срећи нема краја. Једним потезом успео сам да „нацртам“ испред себе нешто до сада најпровокативније и најсмешније у мојој цртачкој каријери. Публику нисам позвао јер верујем да им је карикатура попут вас преко главе, а и не бих баш волео да ми моткама полупају експонате. Да не бих више дужио, проглашавам ову изложбу отвореном!

„Аплауз“ који је потом уследио за мене је био болан, али сам испунио обећање. Била је то изложба карикатура која се дуго препричавала!

НАТАША МИЛИЋ

КАКО ЈЕ ЗАПИСАНО

„Направио си ово да мене зезаш, а?“

Зоки одмахује главом, а ја бленем у насловну страну „Ресавског писмоноше“, најчитанијих новина у нашем малом граду.

„Кад бих ја умео да смислим све то!“

Истина. Зоки једва да је основну школу завршио, не краси га блистави ум. Син је незнаног и, биће, у одлучном часу пијаног јунака. Надарен за чишћење тавана и мемљивих подрума, ненадмашан у проналажењу и продаји старе хартије. Нашем газди, Мики Распућину, одан је роб, а мени не мање одан друг. Новина што ми је гура под нос мало се разликује од било ког броја штампаног последњих година. Насловницом доминира фотографија замандаљене фабрике коју, наводно, купује неки пети странац, а ту су и локалне и разне белосветске вести, све тазе као да их доставља писмоноша.

Никад нисам заиста читао „Писмоношу“. Редовно га купујем искључиво зарад задовољства да га на киоску преузем из Виолетине руке. И сад само листам и на свакој страни проверавам оно онеспокојавајуће у горњем левом углу. Сутрашњи датум! Јутро је и ја знам да тако шта не бива ни у Београду, где се ноћу продају новине за наредни дан.

„Погрешно су написали датум, па шта?“

„Неће бити. Види читуље. Или огласе. Пишу о Котлићу на Морави, а то ће тек да се одржи. Победиће неки Светолик из Кушиљева, а не Пера Дебели као прошле и претпрошле године.“

Гужвам новине, жуте као да нису из будућности, већ са нечијег прљавог тавана, поменим у себи Зокијеву надалеко знану мајку, а наглас га упозорим да ће му пресести сва спрдацина на мој рачун, само ако је помислио да се са мном спрда. Тад приметим да је на последњој страни нешто записано. Протрнем јер сам познао рукопис и тај број!

Како да не познам кад сам у четири године гимназије сваки писмени задатак од ње преписао! А број сам месечно једаред окретао из говорнице у Пошти... и ћутао као заливен.

„Гле, Викицин број!“, јави се Зоки.

Он зна број, наравно. Виолета му је сестра по матери. И њен отац је незнани јунак. Сумња се на чувеног коцкара из Паланке, што уопште не звучи невероватно кад знате како Вики разбија матиш. Права је штета што није могла да студира штогод. Није тупа као Зоки нити рођени губитник као ја. Сироче сам, уопште не познајем родитеље, а судећи по месту на ком су ме оставили, вероватно нема ничега што би вредело да о њима знам.

„Одакле ти ово?“, питам Зокија.

„Не пушташ да кажем најважније. Ово су само једне новине, а тамо их има на тоне!“

„Где?!“

„На спрату изнад ‘New Yorka’. Мика хоће да прошири кафану, па ми је тражио да горе почистим. Знаш да је то била кућа предратног кулака? Горе већ деценијама нико не залази. Мислио сам да ћу јурити пацове и голубове, а оно... Дођи да видиш!“

Зоки ме као бесан гони до ‘New Yorka’, Распућиновог кафића, ресторана и стриптиз-бара. Или, ако се не лажемо, смрдљивог ћумеза без вентилације, у ком се точе виски и шампањац, а на пишање иде у чучавац или иза зграде.

Газда нам је у најмрачнијем расположењу. Синоћ му је неки млад мајмун покварио стриптиз тако што је пробао да главну звезду макне са подијума. Дохватио је девојче за кукове и подигао у вис, а како је она била сва науљена, исклизнула му је из шака, пала и ишчашила раме.

„Неће радити бар сто дана, сто стрела га убило дабогда!“

Распућин је ојађен, псује и тугује, али га не напушта пословни дух.

„Је ли, Зоране, што ми не пошаљеш Викицу? Свакако затварају ону њену трафику. Де, не мршти се! Нисам мислио да се свлачи, она то ионако не би умела. Није то за сваку. За почетак нека је за шанком, а после како хоће. Треба ми ново лице.“

„Нисам чуо да укидају трафику“, вели Зоки и полази на спрат.

Посрћем за њим као пијан, замагљеног погледа, неспособан да пробавим вест.

„Дај ми њен број!“, виче Распућин, али Зоки се прави да не чује.

Можда и није толико глуп. Пре две године му рекох да има лепу сестру, а он ће ти њој у лице (и то преда мном): „Еј, Викице, Лаки би те јебо!“ Није слагао, али ја од срамоте дуго нисам смео да је погледам.

На спрату за тренутак заборавих свој јад. Зинуо сам и укопао се пред призором који ме је дочекао. Ко би рекао да је простор изнад „New Yorka“ толики! Споља се чини да су ту два стана, највише три, а сад ми личи на низ кутија са вишеструким дном. И свака је, од пода до плафона, испуњена новинама. Домаће и стране, дневне, недељне или месечне, илустроване, свакакве! Сложене су у уредне гомиле међу којима је остављена пртина. Човек би овде могао нестати као у лавиринту.

„Нема фабрике картона која ће ти ово откупити!“, кажем Зокију, а он се кези као блесав.

„Па ово и није стара хартија! Обрати пажњу, све су из будућности! Има их можда до краја света. Нисам мислио да ће увек бити новина.“

Тражим „Вреле гуме“ или било какав часопис о колима. Да ли ће увек бити аутомобила? Мада, кад боље размислим, треба наћи нешто од чега се живи. Згодитке на лутрији, на пример. Играћу на мало, нећу привлачити пажњу. Ионако за новине знамо само Зоки и ја. А он, мазгов, брине за опште добро:

„Види, овде су све на ћирилици! Да неће Руси освојити свет?“

„Ма, јок! Наши ће. Срби ванземаљског порекла, они што су освајали друге планете док смо ми, народ најстарији, заснивали живот на овој!“

Гледа у мене без трептаја, као да се пита говорим ли, ипак, нешто озбиљно. Пуцнем прстима крај његовог левог ока: „Пробуди се, успавана лепотице! Руса је много на свету, па мора бити гомила њихових новина. Зато су ти у оној соби све кинески или већ нечији знаци, ко зна шта? Пуст ти то, него мисли шта је нама чинити!”

„Да обавестимо владу?“

„Јебала те влада! Зоране, брате мој рођени, теби и мени се срећа досад није ни у шали осмехнула, а ово је прилика!“

Причам му о лутријама и банкама у које ћемо склањати паре од клађења, а све ми се мисли враћају на сутрашњи примерак „Ресавског писмоноше“ и на Виолетин број. Ко ме га је писала? Зашто? Зар ће она, тако паметна и фина, радити за Мику Распућина? Каква мајка, таква ћерка. Тако ће о њој говорити. Њен брат и ја ћемо се коцкати и све ће бити онако како нам је у колевци досуђено. Клађење, преваре, шарена лажа из будућности, продавање магле. А и та магла припада Распућину. Строго гледано, он је власник зграде, па је ово сулудо откриће, баш као и наша будућност, његова имовина. Зокију и мени би више ваљало да овде стварно лежи стара хартија.

Палим цигарету и неколико секунди пуштам да ми палидрвце изгара међу прстима, а онда га спустим до дна новинске гомиле коју нисам стигао ни да погледам. Боље је тако. Чекам да хартија прихвати и да се просторија испуни димом, а онда се повлачим и вучем Зокија ка вратима.

„Шта је то? Шта сте направили?“, урла Распућин.

Зове ватрогасце, чупа косе и не чује како ми Зоки шапуће:

„Упропастио си нас! Уништио си нам будућност!“

„Не будали. Како бих ја могао мењати било чију будућност?“

„Спалио си новине. Све уништио! Знаш ли да то можда значи крај света?!“

Смејем се од срца.

„А можда само неће бити онако како је записано!“

ПРСТ

Једном је председник једне велике земље окупио на пријему колеге државнике суседних земаља и у жељи да их што топлије угости понудио се да им лично исече комад врхунске пршуте из своје приватне сушаре. Узео је омиљени ловачки нож и зајапурен кренуо да деље сушену полутку. Његовој супрузи се овај домаћински гест није нимало свидео, јер наравно, где још иде да се председник хрве са сушеном полутком, али ово је био патријархалан домаћин човек и врсан ловац који се често није либио да сам транжира свој улов, те је пожелео да своје вешто баратање сечивом демонстрира и уваженим колегама. Супруга му је претходно из друге собе јавила телефоном да нипошто не сече полутку сам, јер не само да није имала осећаја за његове мужевне хобије, већ је била и вегетаријанац, па је нагласила да неће присуствовати овој излишној церемонији. Показало се да је њено негодовање било на месту. Док се трудио да одсече лепи танки лист пршуте, несрећни председник је успео да посече сам себе. Рана је била повелика, дубока и настало је крволиптање. Послуга се успаничила и позвала доктора који се створио готово истог трена. Брзо су се упутили у најмодернију приватну клинику. Скромни Отац нације се узјогунио и изразио жељу да иде у обичну здравствену установу, јер оно што је добро његовом народу добро је и њему. Одвезли су га до државне болнице, где се случајно затекла хрпа новинара који су га усликали како улази подвијене руке. Додуше, нису видели да је он изашао на споредни улаз и да су га одмах потом спровели у модерни ексклузивни болнички центар.

– Председник повређен на службеној дужности! – утркивали су се медији да објаве важну вест.

У међувремену, прва дама се прибрала и давала изјаву за новине – њен уважени супружник се, док је делао за добробит своје земље, гадно посекао, такорећи прокрварио за отацбину – Рана је огромна, има крволиптање – рекла је кроз сузе, а његови најближи сарадници су је тешили.

Министри су сазвали хитан телефонски састанак.

У болници, најмилији колега председников, министар финансија, лелекао је на сав глас, покушавао да целива рану, дизао очајне погледе ка небу, и неутешно ридео. Призор је био јако потресан, јер сви око првог човека, укључујући и медицинско особље, плакали су као киша и жалили председников прст.

Председник је показао одважност. Блед и усправан трпео је стоички ову жртву за народну добробит.

Крв је пробијала кроз завоје, и бацала присутне у праву хистерију.

Један колега је љубио руку, други је тепао – Издржи прстићу – док су доктори обигравали око председника, а медицинске сестре бесомучно клонпарале на све стране.

У болници се случајно, или намерно, нашао и један надарени књижевник, те је читав догађај преточио у стихове, прави мали панегирик председниковом прсту. Скоро истог момента стихови су преплавили интернет и штампу, па су тронуте учитељице задале деци да науче ову песму напамет. Приређено је велико школско такмичење у рецитовању и приредба у част председниковом прсту.

Као по команди, по свим школама кренуле су приредбе, а по државним установама су се такмичили ко ће више ожалити пострадали екстремитет. Директори јавних предузећа били су нарочито ажурни – у моменту кад се страшна вест пронела, зауставили су процес производње и увели сат времена жалости председниковом прсту.

Одмах је настало утркивање међу директорима, па су најсензибилнији прогласили нерадно трочасовље. Кад су страначке колеге схватиле колико су директори одани, нису могли

а да се не прикључе општем болу, јер бол првог човека мора бити општенародна бол, наравно, док се супротно не подразумева.

Потпредседник странке је кроз сузе изјавио:

– Ја не могу да издржим овакву тугу. Ми напросто морамо сви да саучествујемо са мукама нашег Оца, главе наше куће. Најбоље ће бити да прогласимо дан жалости.

Неколико незахвалника насмејало се на ову бриљантну идеју, али су остали бесно залајали на њих и искључили их одмах из својих редова.

– Најбоље ће бити да ове издајнике добро запамтимо – констатовао је потпредседник.

– Наравно, морамо да пазимо на њих – сложили су се остали.

– Али могли би да побегну – приметио је неко.

– И после споља да роваре – досетио се потпредседник.

Сложили су се да је за опште добро најбоље да их затворе.

Чак је и председникова метреса дала допринос општој жалости јер се појавила у ноћном проводу сва у црном. Иначе, као што и сама вели, мада јој црно најлошије стоји од свих боја, а стејмент за сезону је лила, она ипак не може а да не поднесе жртву и да не буде слоњена због болова Оца нације.

За дан жалости припремљени су пригодни програми и потпредседник Владе је схватио да пожртвовани и одани народ не може довољно да се најадикuje за двадесет четири часа, па је жаловање продужио на тродневно. У то име организована је парада, приредба на стадиону где су музичке звезде гостовале без хонорара и организован је слет.

Интернетом је кружила слика председниковог ушивеног прста, а народ избезумљен болом храбрио га је жељама за брз опоравак – Само напред, чувени прсту! Не дај се! – Желимо брзо зарашћивање јуначких рана! – Што пре се опорави па да опет запретиш непријатељима нашим, легендо! – и сличним мотивационим порукама. Наравно, било је и издајника који су се дрзнули да се подсмехну овом трагичном догађају, али то је само помогло да буду лоцирани и приведени лицу правде.

Вести су обишле свет. Државници земаља као да су били затечени несрећном судбином уваженог им колеге, па су мало оклевали, али су полако један по један почели да шаљу и објављују изјаве подршке и саучешћа чувеном прсту, и жеље за брзо зацељење. Неке земље су и саме увеле дан жалости у намери да покажу колико су блиске и пријатељски настројене.

Ипак, најважније од свега је, да упркос свим жртвама и недаћама, ова прича има срећан крај. На дан скидања конца са уваженог екстремитета, организовано је општенародно весеље: ватромети, поново парада и слет. Свима је лакнуло, а непријатељи су опет морали да погну главе, престану да ликују и сакрију се у своје рупе.

ДРАГУТИН МИНИЋ КАРЛО

ПОДВОЈЕНА ЛИЧНОСТ

Веселин је опрезно, осврћући се, ушао у ординацију психијатра.

– Докторе, ево дошао сам – промуцао је.

– Видим, него шта вас мучи? – доктор је одмах прешао на ствар.

– Ја сам изгледа подвојена личност, како ви кажете хомо дуплекс. Има ли ту излечења?

– Како сте подвојена личност, објасните ми слободно – храбрио га је доктор.

– Не знам да ли сам Србин или Црногорац. У Црној Гори сам рођен, а, по свему судећи, умрећу овде, у Београду. Као Црногорац, био сам одличан ђак у родном месту, а овде сам уписао факултета као Србин. Као Црногорац сам играо за петлиће Црне Горе, а као Србин за младу репрезентацију Србије. Кад се разболим као Црногорац, дођем на ВМА као Србин. Продао сам, као Црногорац, неку очевину, а као Србин купио стан у Београду. Кад сам у Црној Гори, спокојан сам јер нас НАТО чува, а кад се вратим у Београд, дивим се Путину. Тамо устајем на „Свјетлу зору“, а овде ми је мила и она, како беше „Боже помози“. Тако, докторе, не знам где ће ми душа, или ове две душе – испричао је Веселин у једном даху.

– Ако те, земљаче, неко разумије, то сам ја. Пушти сад душе, човјек их може имати стотину, а стомак је један. Нијеси ти подвојена личност, но је овај живот подвојен. Него ајде дома, здрав си ка дрен – дао је доктор коначну анализу.

Веселин је бодро изашао из ординације. Осећао се као излечен човек. Ако хоћете и као излјечен човјек.

АЗИЛ

Овде ми је било толико лепо, да сам заборавио и кућу и родни крај. Лепо сам се смеистио и одмах нашао пријатеље. Неке културне и доброћудне људе. Није истина да избегавају странце, напротив, сви желе да се друже. Тако сам стекао небројене пријатеље. И то неке важне личности: научнике, генерале, политичаре, докторе, уметнике... Посебно сам често ручавао са једном бившом примадомом светског гласа. Убрзо смо закључили да смо сродне душе. Додуше, ја никада нисам певао, осим једном у полицији, али сам се дивео њеном гласу, кад би запевала усред обеда, што је мало нервирало остале госте.

Стекао сам и поверење једног угледног политичара, који ми је, у пола гласа, често одавао и неке државне тајне. Имао сам утисак да државни удар само што није. И то на челу са њим. Добро је, мислио сам, ако дође на власт, моћи ћу ваљда и ја да добијем неко лепо намештење. Поготово што сам га безрезервно подржавао у тој намери.

Једном чувеном бизнисмену сам лично скувао кафу, јер, као и сваки богаташ, није имао ситног новца код себе. Потапшао ме је по рамену и рекао: Ово ти нећу заборавити. Надао сам се да неће.

Мало ме је збуњивао један ћудљиви и ћутљиви филозоф, који ме је, у ретким приликама кад је био расположен за разговор, уверавао како је свет једна велика лудница и да смо све ближи некаквој апокалипси. Покушавао сам да му улијем мало оптимизма, али, или нисам могао или нисам умео.

Моја комуникативност је довела до тога да сам био јако омиљен у окружењу. Приликом сусрета, сви би ме поздрављали и тапшали по рамену. Осећао сам се божанствено. Ово је, дакле, оно што сам читавог живота прижељкивао. Као да сам живео у земаљском рају. А онда...

Једног дана, човек у сивом оделу, непријатног израза лица, и један униформисани дебељко, позвали су ме у оближњу канцеларију. Човек у сивом оделу је почео:

– Господине, имам за вас добру вест. Ваше време овде је истекло...

– Како истекло? Па, тек сам се привикао, овде ми је савршено – промуцао сам. Човек у сивом оделу ме је строго погледао и наставио:

– Ваше стање последњих месеци је веома задовољавајуће, тако да нема више потребе за третманом у овом нашем психијатријском азилу. Практично, ви сте излечени. Ево вам документа и – довиђења.

Осећао сам се као Адам и Ева кад их је Бог истерао из раја.

А онда је почео да ме обузима неко лудило...

СУМЊИВА КЛАСА

Лука Лабан у *Професионалцу* каже: „Сава је за мене најбољи сликар!“

А ја вам кажем: Нушић је за мене највећи антропобирократски истраживач! То како је он уочио и описао борбу за „класу“ у државној управи – то је ванвременско; боље рећи: свевременско. Попут слика са гомиле камера то се „зумбира“ у фебруару. Не, нема везе са парењем мачака. Има везе са оценама. А дрма још пар месеци као нешто између језе и оргазма. Хоће ли се оцена разменити за класу, као роба за новац? Шта ли пише у новој систематизацији радних места – полутаинственој „трговачкој платформи“ која се ишчекује попут новозаветног јеванђеља, а на крају буде набијена на (...) огласну таблу? Ова мисао се роји – „румнира“ – и троши неуротрансмитер серотонин у мозгу као што летећа средства авиопревозника троше керозин из резервоара. (С тим да авион не падне у депресију, а човек падне! Чиста физиологија!) Класа се сада зове *звање* и *платни разред*. Али, ради се о померају у класно-слојној структури друштва.

– Јест, баш ми се допада реч *померај*, јер се завршава са појмом РАЈ – прича ми мој извор. – Елем – наставља он – ових дана испуњени су сви услови за „НУШИЋИЈАДУ“ (да се забавимо о јаду); још да се при'ватимо „Златног ћурана“... Макар у службеном ресторану, ако не у Јагодини. И макар се у социјалној стратификацији друштва уздигли лифтом, до шестог спрата. То јест: до поменутог ресторана. И то је нешто, имајући у виду да нам је још „теткин мали“ укинуо накнаду за топли оброк, а сви после њега мисле да тако баш и треба!(?!)

Мислим се: пређи на ствар; да не кажем: на твар. Ускоро сазнајем да је у некој институцији „једна (не)обична (полу)српска баба“ ширила причу о „сумњивом лицу“. (Она је ендемска појава у бирократској служби, а подсећа на митско биће влашке магије звано Мума Падур; државне чиновнике – како извор наводи – само њена пензија може спасити једнога дана; ако тај дан живи дочекају! Тим пре што се учланила у Партију, да би запослила сина и догурала – богме – до Кућног савета зграде у којој живи!?!). Елем, упозорава она људе – а један се баш „примио“ – да се не друже са њим, то јест са „сумњивим лицем“, јер могу да остану без „класе“.

– Наопако, зар да изостану „класе“, па да се вратимо у „бескласно друштво“? – рекох свом извору.

Нешто се морало предузети! Сместа сам се препознао у додељеној улози „сумњивог лица“. Слаби карактери ће се сами снаћи – они ће „сумњиво лице“ избегавати чак и демонстративно, пред камерама. Да се види! (А главну камерманку изиграва бивша секретарка – да не кажем: тајница – бившег министра, гувернера и вечитог асистента, кога водим под „кодним“ именом *Мамино Зубато*). Ти амбивалентни, карактерно дефицитни покушаваће чак да колегама врате пригодне поклоне интелектуално-богословско-психолошке природе, попут књиге за којом су својевремено вапили, трагајући за Смислом, а сада вапе: „Класу, класу, господару, не видјесмо давно класу!“ Који руководилац, међутим, неће пасти на њихове полтронске чари и податну страшљивост? Мало је таквих интегралних руководилаца; пардон: руководилаца од интегритета. Мени је увек жао јаких карактера (добронамерно претпостављајући да и таквих има). Зар да они остану без класе? Решио сам, с тога: пошто прихватим улогу „сумњивог лица“ – сам ћу се повући из комуникације. И чудо ће се десити: сви ће добити класу! Јер нико неће комуницирати са „сумњивим лицем“! Као друштвени патриота бићу срећан – има да допуним залихе серотонина у мозгу, а због овог развоја „класне структуре“ има и да пишким *фирнајз* од среће (што би рек'о један наш „*Мудрац који седи*“). Мени „класа“ ионако није суђена... Ионако ме дванаест година држе у првом (платном) разреду...

Ако некога пецка савест да ли ћу због социјалне (само)изолације „сумњивог лица“ да изумрем, најпре као друштвено, а потом и као физичко биће – ја га разрешавам те потенци-

јално депресивне мисли: што мање „сумњиво лице“ прича овде – више ће да прича у спољном свету! А и писаће да би ћутао и обратно: ћутаће да би писао! *Друк*–лагери ионако трче да пренесу све што чују; успут-ниспут нешто изоставе, а нешто и додају: што због ниског коефицијента апстрактне интелигенције, што због своје субверзивне људске природе, тако да је боље да човек сам запише своје мисли и списе преда „тамо где треба“. Уосталом, може се комуницирати невербално, помоћу тајних знакова; тим поводом, „сумњиво лице“ одлучно саопшти:

– Јављаћу вам се – (дез)интегративне колегинице и колеге – очима (и ушима?), а не устима; обрвама, а не језиком! Али, тако дискретно да ни камере то неће моћи да „зумбирају“. Уосталом, тајни знаци и приличе „сумњивом лицу“!

А у замишљеном дијалогу са (не)људским ресурсима рече им и ово:

– Ако физички изумрем, немој да се неко превари да дође да ме испрати! Зар да будете виђени на сахрани „сумњивог лица“? И тада мислите на своју класу! Класа је све: „она те носи, она је живот“...

***

Ко год да си – експлицитни или имплицитни читаоче – наслов ове приче нека те не збунује: Бидо је написао Нову класу, па смо мој „извор“ и ја – ко год да смо – морали да смислимо нешто ново; тако испаде „СУМЊИВА 'КЛАСА'“...

ВЕСЕЛИН МИШНИЋ ЛАРИ

ВРХУНАЦ УСПЕШНО ПРОПАЛЕ КАРИЈЕРЕ

Од када сам јавно попљуван у најтиражнијим новинама, све се у мом животу преко ноћи променило. Постао сам позната градска фаца, незаобилазни гост на свим пријемима, журкама затвореног типа о којима се отворено говорило, на рођенданима успешних људи нисам морао да доносим поклоне. Било ме је свуда. Појављивао сам се на слављима, јубилејима, митинзима, и свакојаким окупљањима. Био сам радо виђен гост у VIP ложама, штрајкачким одборима.

На модним ревијама.

Промоцијама било чега.

Рецимо нове линије џема и мармеладе.

Такмичењу у традиционалном плетењу чарапа и назувака. Свуда ме је било у изобиљу. Из дана у дан.

Позивају ме и на сахране виђенијих људи.

Тада или носим крстачу, венац, или држим пригодан говор, иако човека никада у животу нисам срео.

То су привилегије неочекиване популарности на јавној сцени. Посрећило ми се. Случај ме испљунуо попут катапулта међу елиту.

Знаш да ниси елита, али кога је брига.

Твојих пет минута славе потом трају годинама. И када би неко поставио питању откуда наједном таква популарност, нико не би умео да објасни. Ја поготово.

И даље сам у души онај помало плашљиви шалтерски службеник, али очито је да имам талента за глуму и претварање. Како другачије да објасним очигледни напредак на развојном путу моје личности.

Било како било, препустио сам се инерцији која ме је вукла напред, и збиља је добро док се нешто у животу дешава, јер то нас и покреће у нове авантуре и ка новим изазовима. Статичност убија и ту лека нема. Мало, мало, зову ме да присуствујем неком важном догађају. Нема значајније јавне трибине где се не појављујем, или као учесник у полемици, или седим у првом реду као уважена званица.

Неки дан сам гостовао у култној квиз емисији на националној телевизији, познатој под именом: „Лицем уз наличје“.

Налазио сам се у својству члана жирија, а то за још увек ровитог новинара није била мала ствар. У неку руку, то је био врхунац моје новинарске каријере. Па и пљувачке, јер ове две професије су везане једна уз другу као сијамски близанци. Оно, нико не би ни под присилом могао да се сети нити једног значајнијег новинарског текста који сам написао, али ко је о томе водио рачуна. Из неког разлога и кад се неко мишљење о вама устали, људи напросто зазиру, или су на опрезу, и настоје да вам се додворе, верујући да тако чине добру ствар и за вас и за себе. Чињеница је, ако желим искрен да будем, нисам баш успео да створим претерано угледно име као новинар, верујем да сам већи успех постигао као пљувач. И то је гола истина. И даље понешто пискарам, ту и тамо када се укаже потреба, мада ти моји текстови и даље немају неког одјека у јавности. За сада се прате моји јавни наступи. Нема више потребе да се било коме намећем, доказујем и да скрећем пажњу на себе.

Довољно је да се негде појавим.

Ту и тамо осване у неком престижном таблоиду понеки трач о мени.

Трач је јако битна појава у свачијој каријери.

Без трача нема успеха. То је јасно и будалама. Појављивање на јавним местима ствара у јавности представу да си збиља нека важна личност. Некоме ко је у врху и ко о свему одлучује и све контролише, због нечега је битно и твоје присуство. Ко је тај баја само Бог зна.

Сада се опуштено мешкољим у удобној фотељи са осталим члановима жирија ове емисије о којој све знам, и коју од њеног појављивања помно пратим као гледалац.

Нисам ни слутио да ћу једном бити у својству члана жирија било чега, што је била велика част за свакога, а поготово за мене.

Свакако, очекивало се од мене да касније у својим новинама у облику коментара професионално испљујем ову квиз емисију, водитеље и све њене учеснике.

И доиста, квиз „Лицем уз наличје“ као емисија забавног типа је обиловао изненађењима и занимљивим гостима. Тако је емисија и најављивана у рекламним блоковима целе недеље унапред.

Неће бити наодмет да опишем овај догађај, који је како се тврдило, померао неке границе уобичајеног телевизијског новинарства.

Ништа није било усиљено. Ништа намештено.

То се мора нагласити.

Камера је зумирала моје лице, а вешти сниматељ је ухватио моменат када сам са осмехом плунуо најављивачицу, што је додатно улепшало слику мога представљања публици у студију и ширем аудиторијуму, дакле гледаоцима крај малих екрана.

Мислио сам, после ове емисије, већ од наредног дана, неће бити оних који ме неће препознати на улици, на пијаци, где год се будем појавио. По први пут сам био поносан и на себе и на свој новинарски, али и људски перформанс. Време је било да идем степеник више и корак даље. То се од мене и очекивало.

Има да банем уздигнута чела у редакцију „Пљуваонице“, најтиражнијих наших новина, које наводно нису таблоидне, а сви знамо да јесу.

Баш ме занима хоће ли главни уредник смети да оде као када сам се први пут као анонимус онако ненајављен бануо у редакцију и када сам помало силецијским понашањем покушао да зарадим неки позитиван поен за моју будућу биографију. Занимало ме је хоће ли имати куражи да ме одбије кад мој нови, допуњени CV бацим на његов радни сто. Доста ми је ових локалних новина, и губљења времена у њима. Стекли су се сви услови да кренем даље и да се напokon домогнем жељене позиције, можда не баш уредничког места, али за почетак нека то буде и мала рубрика, колумна о било чему, само да једном завршим као новинар у редакцији „Пљуваонице“. Човек мора да има јасне лимите и да зна колико може да иде узлазном путањом у било чему. Нема веће грешке него преценити своје таленте, и своје могућности ако их има и поседује.

Пут до жељеног врха никоме није присут ружама, и зашто би онда био мој. Имао сам стрпљења, нисам трчао пред руду, и резултати су дошли као коначна награда за уложени труд и прегалаштво.

И други су се бавили плувањем, али њихове каријере плувача ни изблиза нису биле успешне као моја. Ето, морам да кажем, срећа ми се неколико пута осмехнула, и ја сам понуђено оберучке прихватио. Било би неумесно да набрајам све оне виђеније градске фаце које сам испљувао, а још мање би било укусно да скрећем пажњу на оне који су мене истом мером, некад и страственије плували. Када се једном у њему нађете, из тог круга се не излази. Ћутиш и пливаш. Порази се очас посла претворе у победу. Све има на овој кугли земаљској неки свој, рекао бих зацртани пут и кретање.

Нека врата се морају на време затворити, ја бих рекао баш свака која нас везују са прошлошћу, иначе и промаја може да буде кобна. Ја сам успешно заборављао на прошла времена безнађа и очаја, и живео сам само за данас и сутра.

Новинари су одувек били родоначелници плувања и тај податак се никада не сме заборавити.

ПРАДЈЕД МЕ ИЗЛУЂЕ НАЧИСТО

Наша кућа је стара, велика, од камена зидана – кула. Градио је још давно почивши пра-дјед Новица. Много тога се на њој и у њој мијењало – фасада, кров, столарија, подови, начин гријања, а о намјештају да не говоримо, палили је и рушили до темеља, а она поново израстала на истом мјесту и увијек чувала у пространом дневном боравку на источном зиду кандило и икону светог Ђорђија, а на западном, тачно наспрам иконе, прадједову велику фотографију. То су једино скидали молери када се кречи и то и они са неком чудном побожношћу. Прадјед је и земљу искрчио, и воћњаке засадио, и путеве поправио, и изворе прочистио, и воденицу саградио... све је његових руку дјело. Причало се како је био страх и трепет за Турке у ратовима за ослобођење, како су и аустријски жандари зазирали од њега, како је био строг, правичан и непоткупљив, спреман свакоме помоћи, а никоме не опростити лоповлук, лаж и глупост. Радио од првог зрака до мрклог мрака, стицао и имао, био брз и оштар на ријечи, попу поп, а бобу боб, с људима људски – свакоме истину у брк па га људи и вољели и прибојавали се. Са слике гледа озбиљно, достојанствено и строго. Имаш осјећај да пред тим погледом ништа не можеш сакрити. Чело високо, нос орловски, бркови дуги и уфитиљени, рамена широка... Ми смо се у кући поносили њиме, али се и прибојавали да га било чиме не осрамотимо. Није лако било бити крв и образ Новичин. Када бих год направио нешто неваљало говорили су ми: „Како ћеш пред прађеда?“ И заиста, ако бих направио било какво неваљалство, по недјељу дана нисам улазио у дневни боравак, а када бих скупио храбрости да уђем, чинило ми се да он све зна и не опрашта. Тако је бивало и када бих крадом брао трешње код стрица Ратка, и када бих јагњад упустио у туђу ливаду, и када бих млађем од себе ударио чвоку, и када бих добио слабију оцјену у школи, и када нисам са друговима подијелио оно што ја имам а они немају, и када сам се шепурио због добре оцјене или нових ципела... углавном прадјед ми није дао жива мира, никако да ме пусти да будем нормалан човјек.

Елем, замомчио се ја отправе и одлучио да скупим друштво и направимо луд тулум. Да све буде на нивоу, наснимам ја музику све нешто латиницом и модерно до лудила, купим виски, кокаколу, кент... Скупило се друштво – лудница. Пије се, пуши, пјева, шизи, опустили се до даске. Све мирише на виски, а дим би могао ножем сјећи. Има их који добро заплићу ногама и језиком, жвалаве се и дрпају, неки бљују испред куће... тулум и по, прави цумбус, кажем ти. Послије поноћи некако се разиђоше. Сестра и ја се одмах дадосмо на посао да уклонимо све трагове дивљања јер да виде овај јавашлук дјед и баба би некако прогледали кроз прсте, али и отац и мајка ништа нису опраштали.

Када смо све довели у ред, сестра стаде као укупана: „Ууу, прадјед Новица, куку мајци, а ја у минићу!“ Ја се охладих и скљоках у фотељу. Сестра побјеже у своју собу. Не могу поглед да одвојим од прађеда. „Шта вам је ово?“ учини ми се да пита. „Тулум, славимо...“ промуцах као из мртвих. „Славите, онако да се уокате. А славите ли Божић, Васкрс, Крсну славу, светог Петра и Илију, Малу и Велику Госпу...?“ Оборих поглед и слегох рамена. „А шта оно неразумљиво арлаучете?“ „Пјевамо на енглеском,“ превалих преко одрвењелог језика. „Па, куку мени, зар не знате пјевати на свом језику? Знате ли ону 'Не помаже вода, мајко, са Корита Иванова / лијек су ми, мила моја, медна уста Јованова', куд ћете љепшу пјесму кам вам у памет?“ Ћутим као заливен, али Новица не престаје: „Шта се оно жвалите и дрпате?“ „Па волимо се и љубимо,“ одговорих скоро кроз сузе. „Па волите ли се ви због себе или да други виде? Баш ви мислите да се и ми нисмо вољели у шумици, на планини, крај ријеке, увече у башчи, али не ради публике већ ради срца. Е, црне љубави, да те Бог сачува.“ Лијепо га видим како се у чуду прекрсти. Поћута мало па настави: „А шта оно пијете, црни сине?“ „Пијемо шкотски виски,“ слегох раменима. „И вама љепше пиће које муљају од јечма, ражи, овса, кукуруза чиме смо ми хранили стоку, него ракије од онако плаве шљиве, жуте крушке,

румене јабуке, па кајсије, дуда, дрењине...? Нека вам је Бог на помоћи, дражи вам туђи бућ-куриш од свога рајског пића,“ опет се прекрсти. „Што се онако наждерасте да бљујете око куће?“ „Па веселили се,“ једва превалих преко језика. „Нико од мене није више волио ракију и весеље, али се за деведесет година никада нисам укокао да бљујем, човјек мора знати гдје је црта иначе не би био човјек. Да си се ти онако унередио, тачно бих те се одрекао.“

Не издржах даље, него некако истетурах из себе, одох у шталу и легах на сијено, али цаба, Новица звоца ли звоца те шта ће ти сестри она бесукња, те што ће ономе минђуше у носу, те што је онај онако ишарао врат, те коговићка је она цура, знам ли ја да је она никоговићка и да није за нашу кућу, знам ли ја да је њен прамдјед подвио реп и побјегао са Вучијег дола... Не знам када сам и како успио заспати. Мјесец дана нисам улазио у собу и када сам коначно поново ушао, нисам могао прадједа погледати у очи. Тачно ме излуђе, кљуца ме, да простите, у здрав мозак. Да ми је наћи некога да га носи себи и са оном кубуром са Скадра и Обилића медаљом, добро бих платио. Не да ми човјек да слободно дишем, да будем модеран и савремен, да будем прави Енглеz или Американац – истетовиран, издепилиран, нафуран, нафиксан... да будем онако као сав нормалан и прогресиван свијет... Спашавајте, људи, ако Бога знате, ако ви не помогнете, никад од мене човјека!

ДАНИЈЕЛА НИКОЛИЋ

ОСИГУРАНО РАДНО МЕСТО

Госпођа Милица Красић била је дугогодишњи радник у једној основној школи. Почела је да ради као благајник школе, завршивши давне 1979. године Средњу библиотечку школу. Годинама уназад, тзв. Мица шефица просветним радницима је исплаћивала плате „на руке“, све док тај посао нису преузеле лоповске банке и поште. Милица се изненада разболела и тражила је начин да некако оде у заслужену пензију. Године старости није имала одговарајуће, рано је почела да ради, имала је доста стажа, али опет недовољно за пензију. Шушкало се да ће је једнога дана заменити ћерка која још увек студира и посао јој је неопходан.

Једнога дана оде Миличина ћерка Јана да пита за посао на мајчино место. Питали је тамо чиме се бави, да ли студира, колико јој је година. Јана је тада била на другој години студија и имала непуну двадесет једну годину.

Директор упита: „Колико ти је година?“

„Ове године пуним двадесет једну“, одговори Јана.

„Ооо, баш си порасла за своје године. Па ти си велика девојчица! Само, знаш шта, за овај посао – посао благајника, потребно је више година живота, велика одговорност у раду, зрелост – рече директор.

Дођи на разговор када напуниш двадесет шест, за једно пет година. У питању је рад са новцем, знаш!“

Девојка устаде са столице на коју само што је села и онако безвољно напусти директорску канцеларију.

Кратко након тога, дође на место благајника нови радник, нова радна снага, преко везе, наравно... У питању је син директора Дома за ученике у њиховом граду, који је основну школу у оно време једва некако завршио. Завршио је редовно Средњу медицинску, смер лаборант, а ванредно шест година завршавао Средњу економску школу у Куршумлији. Хоће да се жени, па му треба посао, објашњава свима његов отац, који чим му је син коначно матурирао по други пут – нашао му је запослење. Када је Миличина ћерка Јана то чула, није могла да поверује у то. Одмах је похитала до школе, до директора како би проверила да ли је то тачно. Директор потврди и рече девојци да не брине, да је то само привремено, док она не дипломира, као, то је ипак њено будуће радно место...

– Нећеш ваљда факултет да напустиш да би радила у школи! Само ти дипломирај и ништа се не секирај! Чим дипломираш, а ти дођи!

Овог пута Јана напусти канцеларију привидно весела.

Пролазе године, Јана углавном полаже испите, мада има и испита на којима се и није баш прославила и које је полагала и више пута. Један од тих њених професора био је и рођењни брат директора школе у коме је њена мајка радила до пензије и он је давао све од себе како би Јана одужила што више, падала на испитима, разочаравала се и како би јој живот учинио што тежим. У једном моменту је чак хтела да батали факултет, да прекине и напусти факс, иако је била на четвртој години студија. А све то, тај редовни професор је радио како би јој доказао да је његов син, а њен школски друг из Средње школе боље прошао у животу, и пре ње дипломирао, иако је она у то време била „ мозак“ за њега и на њега одувек гледала, „с висине“.

Али дошао је и дан када је Јани коначно заказана одбрана дипломског рада. Дипломирала је са деветком на Економском факултету у Нишу. Већ сутрадан отишла је у „мамину школу“ да части и да се похвали директору како је дипломирала, завршила са свим обавезама и да пита да ли и даље важи онај договор за радно место. А и сам директор јој је рекао да чим дипломира, одмах дође.

Овог пута директор јој није помињао године старости и, зрелост“ за посао благајника. Само јој је службено, онако хладно честитао и пожелео да се што пре запосли у некој доброј фирми где ће бити и добро плаћена.

– Молим?

– Жао ми је, али то место више није упражњено. Након годину дана, радник којег сам примио је стекао право да добије решење за стално што се и догодило. А ви, забога, не бисте ваљда радили посао благајника?! Та, ви сте дипломирани економиста! Ја вас не бих ни могао адекватно да платим! То радно место је за четврти степен стручне спреме, тако да... Ви, једноставно, нисте за то. Ви ћете наћи адекватно место на неком бољем месту где је неопходно знање дипломираног економисте. А не овде, сигурно... Јако ми је жао што је дошло до неспоразума, али ја јарко желим да вам помогнем, у сваком случају. Ако вам било шта треба, слободно ми се јавите. Увек ћу бити ту за Вас. Ви сте понос нашег града, академски грађанин...

– Уважени директоре, дозволите да Вам се обратим. Ми се очигледно нисмо разумели. Ја сам дошла да заменим Вас, да питам за место директора, да коначно и ја седнем у фотељу. Па, доста сам се начекала!

– Али, како на моје место?! Ја сам још увек жив, Богу хвала.

– Данас, сутра, кад Ви одете...

Директору се од оваквог разговора толико слошило, да је Хитна већ након пола сата дошла да интервенише. Верујте, безуспешно, јер је човек доживео пети инфаркт.

Сутрадан је на челу школе била нова персона, Миличина ћерка, Јана.

НА НИВОУ

Паклена врућина, црногорско приморје, приватни смештај. Кућа велика са поприличним бројем соба. Већина гостију гледа да се не задржава превише ни у кухињи, ни у собама осим колико је то, заиста, потребно. Једне вечери се на прилазу кући заустављају два аутомобила готово полегла под теретом. Долази нова тура гостију. Два брачна пара са по двоје деце. Неколико гостију седи на пространој тераси и ужива у хладној лимунади. Заинтересовано посматрају придошле, бучна деца и још бучнији родитељи. Поздрављају се са домаћинима, кажу да су понели нешто хране, где да је сместе да се не поквари. Домаћица им показује заједничку кухињу. Један летимичан поглед на гепеке који су били повезани канапом јер нису могли да се затворе говори да ће, за све што су понели, бити потребна повелика остава.

Из гепека провирују гајбе са „шиљом“, бабурама, парадајзом, краставцем, купусом, луком, љутим папричицама, кромпиром, боранијом... Омања кванташка пијаца је, изгледа, стала у те наоко мале гепеке. Домаћини су запањени толиком количином намирница које су гости понели, ипак, рекоше да их одложе у подрум. Добрих сат времена је трајало изношење и смештање наочиглед гостију које је ово забављало. Након поврћа требало је распоредити повеће количине сира, кајмака, конзерви, тестенина, супица у кесици, слаткиша и свега што су се могли сетити да понесу, а овде би могло да недостаје. Врхунац је била кантица са киселим купусом коју су, такође, унели у хладан подрум. На запрепашћење домаћина, шта ће им, по богу, кисели купус на мору, рекоше, деца воле.

Какогод, све је било истоварено, а гости смештени у собе. Недуго затим кренуло је половање по кухињи. За вечеру су снаше спремиле проју у два огромна плеха и развиле питу са сиром и зељем које су, наравно, понели од куће. Нико од гостију није могао ни да привири у кухињу, сем да у кратким паузама попије воде, или узме понешто из фрижидера. Спремање је трајало до касно у ноћ, а наставило се конзумирањем „лагане“ вечере на тераси. Деца су вриштала, откидала комаде пите, трпала у уста као да су побегла из глади, очеви су попуњавали и последњи центиметар простора у троструким стомацима хвалећи пуним устима изнесене ђаконије.

Наредних дана се слична ситуација понављала; од раног јутра се мутило, поховало, динстало, пекло, филовало... Ускоро су гости у широком луку избегавали кухињу, а у собе су одлазили само да преспавају. Миомириси кулинарског умећа су допирали и до плаже која се налазила у близини. Чим би се завршило са доручком, требало је спремати обилан ручак, а након њега би се приступало припреми вечере.

Интересантно је да се домаћице ни једном нису ни сквасиле у мору, а камоли пливале, осунчале, или бар мало одмориле на плажи. Очеви и деца су свраћали да подмире неутаживу глад коју су осећали после морских радости. Врхунац је наступио када су решили да за ручак имају сарму, домаћице су тражиле од власнице пансиона највећу шерпу коју има да у њој крчкају мноштво сарми које су тог јутра завиле. О мирису киселог купуса који се мешао са врелим летњи ваздухом, не треба ни причати. Негде пред крај крчкања, једној од њих је зазвонио мобилни:

„Како да не, уживамо као никада до сад. Еве нас у ресторан, пијемо си коктели и чекамо конобара да нас послужи, јесте да... па тако је, заслужила сам да уживам као дама. Да... после ће идемо на масажу, а увече на романтичну вечеру. Хаха, све ће ти причам кад дојдемо...“ заврши разговор снајка доливајући слободном руком воду у шерпу да сарме не загоре.

ДИНКО ОСМАНЧЕВИЋ

ФУДБАЛСКО-НОГОМЕТНИ МЕЧ

Фудбалска, а и ногометна утакмица, између Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине, завршена је неријешено, резултатом 5:5! По пет аутоголова постигли су и једни и други. Додуше, један погодак остао је споран, пошто је једна страна тврдила да је био офсајд, а друга, да је то ипак било залеђе. Како утакмица није донијела побједника, вриједне награде су припале судијама. Меч су, иначе, судиле искусне и необјективне судије из Међународне заједнице, којима није први пут да на овакав начин дијеле правду. За крај, поменимо и то, да је утакмица играна широм Босне и Херцеговине, на дјелимично разминираном терену, а без присуства публике, пошто млади већ одавно за срећом трагају ван граница своје земље.

PS: Немојте ме питати зашто нису играли шах!

ЂОРЂЕ ОТАШЕВИЋ

ДВОБОЈ

Полицајац полако подиже испружену руку у којој држи пиштољ. Затвара једно око и нишани. Пуца. Промашао је.

Криминалац полако подиже испружену руку у којој држи револвер. Затвара једно око и нишани. Пуца. Ни он не погађа.

Полицајац гађа по други пут. Опет промашај.

Криминалчев други метак пролеће далеко од полицајчеве главе.

Ни након четрдесетак минута пуцњаве ниједан од учесника у двобоју није повређен.

Као писац ове приче одавно сам могао да одлучим да један од њих двојице падне смртно погођен. Или барем да буде рањен. Ипак то нисам урадио. Зашто ризиковати сврставајући се на једну или на другу страну! Власт може зачас да се промени, а никад се не зна ко ко ће тада бити полицајац, а ко криминалац.

ЂЕБЕ

Када сам био мали, волео сам да ми деда пре спавања прича приче. И то оне страшне. Плашио сам се док сам их слушао, али то нисам хтео да покажем пред дедом. Чим би он изашао из собе, покривао сам се ћебетом преко главе. После страшних прича једино сам тако могао да заспим.

Мог деде одавно више нема. Пред спавање обично упалим телевизор. Чекам вести. Погледам их и легнем. Увек се покријем ћебетом преко главе.

ГАЈБИЦА

У парку, кроз који сам сваког дана пролазио, једног јутра се појавила преврнута гајбица. У ствари, појавио се човек који је на њој стајао и нешто гласно објашњавао свима који су туда пролазили. Нико се није заустављао да чује о чему он то тако жустро говори.

Једном сам застао поред њега силом прилика – одвезала ми се пертла на ципели. Задржао сам се ту десетак минута. Био сам изненађен његовом општом културом, а још више изврсним познавањем наше и светске политике. Његова критика власти и политичара могла је да буде објављена у престижном часопису као научни рад. Да нисам журио, слушао бих га и дуже.

Следећег јутра га није било. Ни његове гајбице. Све је било потпуно исто као и пре. Власт и политичари поготово.

ОБАВИЈАЊЕ

Као што винова лоза обавија чокот, тако срастају политичари и криминалци. Некад су једни чокот, некада други. Плодови зру током целе године. Сласти има за све.

ГУТАЊЕ

Страшни лав је упао у наше двориште. Накострешио се и рикнуо: „Овај део дворишта, који зовете својом светом земљом и најскупљом српском речи, више није ваш већ комшијин. Он га, ионако, одавно користи, а има и деветоро деце“.

Они најхрабрији су одмах истрчали пред лава с ножевима и шрафцигерима. Нису имали неко озбиљније оружје. Пре него што су успели да га убоду, прогутао их је у сласт.

Други су сматрали да је мудрије не изазивати га већ му се треба покорити. Тек што су погнули главу да му се понизно поклоне, остали су без ње.

Трећи, видевши то, истрчали су на стражња врата и дали се у бег. Лав их је стигао у три скока и прогутао.

Пошто су сви поједени, нико није остао за поенту. Зато у овој сатиричној причи нема сатире.

БЕГ

Понекад ти се учини да је отпор бесмислен, да је свака критика узалудна. Толико је тога. И овде и тамо.

Помислиш да је најбоље побећи на другу страну.

Па побегнеш. Ту није лоше. Уопште није лоше. Ништа не видиш и не чујеш. Једино те мучи дилема да ли си с оне стране нечега или с оне стране ничега.

ЉУБИЦА ПЕРОВИЋ

ПРЕКИДАЧ, ДУГМЕ ИЛИ ТАСТЕР

– Склоните се од тастера и померите ту кесу! – с висине ми каже портир, или каколисе-већзове, у пошти и важно стаје поред свог тастера. Ма брига ме за твој тастер, идем ја у оближњу банку – мислим.

– Госпођо, зашто сте притиснули тастер на улазу и звонили? – прекорно ме пита сличан какосе-већзове у банци, само нешто пристојнијег изгледа. – Када будете излазили, притисните тастер поред врата – пословно ми даје даља упутства. Него шта, наравно да ћу да изађем! Зваћу ја телефоном за информацију која ми је потребна – мислим ја даље.

– Уколико желите информацију, притисните тастер један. За стање на рачуну, притисните тастер два. За наручивање чекова притисните тастер три; за кредитно одељење притисните тастер четири... Сви оператери су заузети, молимо зовите касније – изговара ми на телефону метални компјутерски глас.

Уморна од тастера које смо некада звали дугме или прекидач, легнем да спавам. Сањам како ми онај исти метални глас говори: – Уколико желите да угасите светло, притисните тастер поред кревета! – онда оно двоје каколисе-већзову, из поште и банке, трче и не дају да притиснем прекидач док не кажем „тастер“. У сну ми моја баба Лепосава каже: – Ма дете! Стисни то дугме, па све те будале угаси! – Ма баба! Ништа ми ту не вреди ни дугме, ни прекидач. То морам да урадим на тастеру! – објашњавам назадној баби.

КЕСЕ

Не знам да ли су кесе предмет обожавања свих жена, али за Београђанке су кесе – фетиш! Продавцима на београдским пијацама је слабост суграђанки према кесама одавно позната, па своје артикле рекламирају виком: „Женееее, кесееее!“ Не вичу „мушкарци кесе“ или „децо кесе...“ Готово да се нађете увређеном да сте Ви, једнако што и кеса. Али, у овом случају, љубав побеђује сујету.

Чувају се све кесе. Оне обичне се немарно одлажу у кухињу или шпајз за паковање ствари, за одлагање смећа... Такве кесе, чак и поцепане, савршене су за пуњење украсних јастучића! Нарочито нас радују украсне кесе. Њих ћемо несебично, да би поделили радост, брзо проследити даље. С њима будите посебно пажљиве. Добро прегледајте садржај кесе да не би на парастос однели кесу с поруком „срећан рођендан“, или, пријатељици која се управо развела – „срећна годишњица брака“!

Остале квалитетне и лепе кесе се брижљиво савијају и чувају у орману или некој фиоци. Оне су сјајан модни детаљ сваке Београђанке која држи до себе. Кесе говоре много о својим власницама. Лепа, шарена кеса мора да се уклопи уз неку од боја на гардероби; бела – говори да је све могуће; црно-бела је наравно вечно актуелна; а црна кеса – за вечерње изласке, значи врхунску елеганцију. Постоји и тип жена које се емотивно везују за једну кесу. Њих ћете препознати по кеси која је изгубила боју и чврстину, али не и свој значај за поносну власницу. Трајност ових кеса говори о квалитету, постојаности; а о власници – да не подлеже моди и тренутном хиру. Квалитети за свако поштовање!

Немојте веровати жени која не носи кесу, или носи више од једне. Први тип жене је немаран, не купује за своју породицу на успутним распродајама или губи кесе; а други тип је расипнички! Купује и превише, и то где год стигне! Постоје и жене које крију своје кесе у торбама. Њиме тек не треба веровати јер су лицемерне и крију своје слабости.

Онај ко је измислио кесу је први који је заслужио Нобелову награду! Одете у радњу да купите најтиражнију књигу, или књигу нобеловца, це-де нобеловца – Дилана... Упакују их у

кесу, или им кажете: „Не, хвала, имам кесу!“ Сви заврше у кеси! Како би све то изгледало да нема кесе?

Мушкарци су већином мрзитељи кеса. Њима кесе служе да их ставе на главу у случају изненадне кише, што чине и неке од жена којима фризура с кесом значи више од саме кесе. Ретко је, али се догађа. Лепота изнад свега, али испод кесе!

Према свему наведеном можемо да закључимо да жена никада, никада не би бацила ни једну кесу. Можда само у случају крајње нужде, заразе, велике опасности... Мушкарци не подnose кесе па их одмах – како их не би гледали – бацају у ђубре! Деца нису тако велики потрошачи да би за једну-две купљене ствари узимала кесу. Па ко онда баца све те кесе које се вијоре по крошњама дрвећа, шетају по граду, чекају на улици у заседи да нас саплету? Хајде, ако сте паметни, одговорите на то питање!

ДУШАН ПУАЧА

ЦРВ СУМЊЕ

Црв сумње доживео је тежак тренутак.

Након једног бушења у празно, у њега самог се увукао црв сумње. После толико година савесног рада све му је било под знаком питања.

Отишао је код лекара, на ивици нервног слома, тврдећи да је увлачење црва сумње у њега самог чист плеоназам.

– Најбољи лек за чишћење тела и душе је клистир – предложио је лекар терапију.

Излечен, сада буши као нов. Само, с времена на време, кад предосети кризу, оде лекару и прими клистир.

ДИОГЕН

Диоген је словио као чудак. Стално је нешто ронђао себи у браду ходајући бесциљно по Атине. Једно приликом, након свађе са комшијама, упалио је фењер у сред бела дана и кренуо улицама Атине. Питали га шта тражи, а он једноставно одговорио: Тражим човека!

Ко зна, можда је и тражио, али, нашао је винско буре. Било је овелико, и пуно доброг вина. Нема лошег пића, има само лоших пијанаца, а ја нисам тај. Ревносно је почео да празни буре, како би себи обезбедио стамбени простор. И у историји ће остати познат по томе што је живео у бурету. А могло је и другачије.

Није било лако попиту толику количину, али, био је у доброј кондицији. Омамљен од пића, легао је у „исушени“ део бурета и уживао у сунчаним зрацима који су додатно доприносили поспаности и опуштености. Није имао добар преглед спољне ситуације, зраци су му ударали право у очи. Али, топлота сунца му је пријала.

Тада се догодио и историјски сусрет.

Александар Велики је у часовима доколице обилазио Атину, размишљајући о новим освајачким походима. Све је то испуњавало његов его. Чак и понизни, поданички поздраву Атињана.

На благом узвишењу угледа буре, а из бурета вире нечије ноге. Зачуди се насталој сцени и наравно, упита свог асистента, који му је био у пратњи, истина на одстојању од десетак метара, чије су то ноге.

– Већ се прочуло да у бурету живи чудни, самосвојни филозоф Диоген. – саопшти му асистент, задовољан што је дао прецизан одговор Александру.

– Идем да га упознам, баш ме занима тај лик – рече Александар и крену узбрдо.

Дође до бурета из кога су вириле ноге Диогена, ширио се воњ неокупаног станара бурета и чуло лагано хркање.

– Поздрав великом Диогену, чуо сам за твоје филозофске мудролије. Шта могу да учиним за тебе?

Онако бунован, нечијом сенком заклоњеног сунца, није видео ко му се обраћа и није баш најбоље разумео његове речи.

– Склони ми се са сунца! – била је његова прва реакција.

Александар, изненађен начином обраћања и игнорисањем његове величине, а негде у души милостив према филозофима, окрете се и оде.

Кад је Диоген чуо ко је то био, ухватио се за главу. Због глупе атинске демократије пропала му је шанса да се коначно скраси у условима који би му омогућили боље размишљање а и бољи живот.

У апсу!

ВОЛТЕР

Ала сам ја жедан! – рече у летње поподне Волтер своме домаћину. Одакле толика слобода изражавања! Знаш ли ти колико је твоја изјава двосмислена. Ма не двосмислена, него више мислена?

Волтер се благо насмеши и обузе га задовољство што није савременик кардинала Ришелјеа.

Било би ту свашта и домаћин је био у праву.

– Тражење воде је чиста провокација! Можда си хтео да кажеш да овде нема воде. А воде нема зато што је суша. А суша је зато што је јако сунце. И кад њега доведемо у сумњу, дођемо до Краља Сунца или његовог наследника, тако да то води у велеиздају и вешала.

– Са друге стране, тражење воде значи да си жедан, а жеђ је изазвала обилна ждерачица, уприличена криволовством. Убио си срндаћа из краљевог ловишта, а то је такође кажњиво. Вешала не гину.

Не, хвала, нисам жедан! – рече Волтер, – само ми се учинило на моменат.

Не проговоривши ни реч, мимиком се опростио од домаћина и журно кренуо кући.

Умало да га убије прејака реч.

РАДОМИР ПУТНИКОВИЋ

ДРАГИ БОЖЕ

Зовем се Лука, имам пет година, не, скоро шест. То ти пишем ако не знаш за мене. Кажу да ти све видиш и чујеш, а ја не знам како све знаш.

Моја мама те често помиње. Каже драги Боже. То увек каже кад тата псује. А мој тата често псује. Псује кад не добије плату на време, кад треба да дамо паре за струју, кад тата мата промаши кош па изгубимо утакмицу а нарочито псује оног министра који стално путује по иностранству и тамо много говори. Тата кад види његову слику у новинама, каже зар тај шупљоглавац да представља државу и мене у свету. А онда псује. Једанпут је чак некако помеху и тебе. Мама се због тога страшно наљутила. Казала му је шта тебе брига што тамо неки новопечени политичар иде по свету и лупета. Зар не видиш да је откачен, он не представља ни тебе ни мене! Чак ни Бога не поштујеш, како мислиш да набавимо нова кола? Никад нисам видео маму тако љуту. Сакрио сам се под кревет. За мном је дошао и мачак Драгојло. Тата је одмах после отишао у гаражу да поправља кола.

Ето, то ти пишем. Немој да ти је много криво на мог тату. Помози му да се не љути и да не псује. Тако мама неће морати да те стално зове и каже *Драги Боже* и свима ће нам бити лепо.

А још и ово да ти кажем. Тата је најмирнији кад лежи испод кола и поправља их. Мама каже да није на земљи већ на небу. То је ваљда тамо где је твоја кућа па ће и са тобом понекад да се дружи.

Сад морам да престанем да пишем. Нема више места на хартији.

Воли те

ЛУКА

У ПРОДАВНИЦИ МОЗГОВА

У радњи, на полицама, поређани су мозгови разних величина, упаковани у пластичним фолијама. За тезгом седи продавац, један дрипац обријане главе и уфитиљених бркова. Улази купац.

„Молим, да погледам робу... Какав избор имате?“

„Да ли купујеш за себе или за пријатеља?“

„Како се усуђујеш! Зар до данас ништа ниси научио о дискрецији?!... Колико кошта онај тамо?“

„Седам сомова.“

„Коме је припадао пре него што сте га набавили?“

„Припадао је једном књижевнику који је писао романе у три тома. Радио је на њима по неколико година. Стоји већ дуго овде, бајата роба...“

„Ко данас чита романе у три тома!... А колико овај кошта?“

„То је свежа роба, управо смо га добили. Господин ће бити задовољан њиме. Припадао је једном познатом политичару, који је за живота био министар за аграрну реформу, начелник Института за живинарство и свињогојство, председник друштва за гајење голубова летача и директор завода за унапређење кулинарства... Био је истовремено функционер свих ових организација двадесет и три године. Мало је склеротичан, артерије су му запушене, али је још увек употребљив. Ради кад се промућка. Ако се напоследку покаже да је неупотребљив, можете га задржати као колекционарски примерак. Може вам стајати у витрини, с породичним сувенирима, поред бакине слике.“

„Рекао сам, без интимности!“

„Цена му је три хиљаде. Багатела!“

„А онај тамо, лево, на последњој полици?“

„Њега продајем с великим попустом... Не бих вам га препоручио. Није у најбољем стању, прилично је истрошен. Припадао је једном донжуану. Мислио је само на једну ствар, радио је дању и ноћу.“

„А овај, први на другој полици?“

„Двадесет сомова!“

„Колико кажеш?! Двадесет хиљада!... Зашто кошта толико?“

„Припадао је једном фудбалеру. Употребљаван је суботом и то само деведесет минута.“

„Узимам га. Упакуј!“

МАРИНА РАИЧЕВИЋ

ДОБРО ЈЕ...

Пробудило ме Сунце. Прво што помислих – Добро је, ту је, сија још увек. Спуштам стопала на под – Добро је, и гравитација је ту.

Отетурам некако до кухиње да приставим кафу. Сипам воду у цезву, укључим шпорет, отворим кантицу и имам шта да видим – остала само прашина. Куд ћу, шта ћу... Искључим шпорет и помислим – Добро је, шпорет је искључен на време и струја није много потрошена.

Улазим у каду, пуштам воду, а вода ледена. Бојлер ради искључиво ноћу, значи – Црк'о! Добро је... Могла је струја да ме убије.

Ужурбано се облачим да не закасним на посао. Имам пар кошуља и панталоне. Добро је, не морам много да размишљам шта да обучем.

СТИЖЕМ НА ПОСАО. У канцеларији позната намргођена лица, једва отпоздравише – Добро јутро. Добро је, неће ме питати како сам, ионако знам да их не интересује.

Пауза за доручак и кафу. Кафа – прва од јутрос! Од среће, заборављам да је доручак, направљен још синоћ, остао у фрижидеру. Добро је, не морам да размишљам шта ћу за ручак.

Улазим у градски превоз. Уобичајена гужва. Држим се за рукохват, пребацујем тежину тела с једне на другу док аутобус улази из кривине у кривину. Размишљам – Добро је, овако одржавам тонус мишића.

Поново сам код куће. Тек под тушем, сетих се да нема топле воде и да нема кафе. Одлазим до кухиње, отварам фрижидер и узимам свој несуђени доручак. Добро је...

ПЕТИЦА НА КЛИК

Сунце се појавило иза чупавих планинских врхова... Уводна реченица мог састава на писменом задатку. Добих петицу – к'о врата. Професор рече да није баш љубитељ китњастог стила, али и да не очекује да сви постанемо новинари. Цаба петица када ми се ова опаска залепила к'о шамар.

Данас, сваког јутра, без обзира на то да ли се Сунце појавило, или не иза фабричких димњака који не диме скоро десет година, седам за компјутер да прошетам фејсбук сокаком и видим шта људи пишу по својим дуварима. Углавном не пишу, већ постављају слике кућних љубимаца, фотографије егзотичних дестинација, комичне и застрашујуће објаве које преузимају са других страница, а затим их несебично деле својим верним виртуелним пријатељима. Ту и тамо, наиђем и на неки спот који ми добро дође... Да док шетам, слушам и музику.

Сокак врви од разноразних информативно-забавних портала који су смешни колико су информативни и тужни колико су забавни. Читам наслове – Пашћете са столице када видите како данас изгледа некадашња звезда. Не смем да кликнем. Нисам толики мазохиста... Идем даље... Наслов – Чека нас пакао!... Ништа ново – већ смо у њему.

Пробијам се даље кроз маце, куце, Малдиве... О, ево још једног наслова – Када видите шта данас ради бивши учесник ријалитија, неће вам бити добро. Прескачем, јер ми већ није добро. Идем даље... Коначно једна озбиљна вест – Увођење платних разреда. Кликнем и почнем да читам. Читам, читам, па се вратим на почетак па кренем полако потпуно усредсређена на текст, али нема вајде. Ништа ја то не разумем.

Сетих се свог професора из средње школе. Човек ми рече да не умем да пишем новинарским стилем, али да не умем да читам са разумевањем – то не рече.

Како год, безнадежно изађох из чланка. Хтедох да оставим неки коментар, к'о и сви остали коментатори, али немадох снаге да устанем с пода јер падох са столице.

Време пролази и Сунце полако залази за чупаве новинарске врхове, а ја лежим и размишљам о својој китњастој петици.

САТИРАЊЕ ЈЕДНЕ ЗЕМЉЕ

Ово је Страдија у којој се вековима страда. Мртво море у коме нема таласања; земља у којој се сан министра претвара у дневну и ноћну мору народа; где се спроводи укидање страсти за све, осим за оне жељних власти; позориште у паланци у коме глуматају локални шерифи.

Стварно не разумем зашто толико често користимо фразу наша посла, а не пада нам на памет да се замислимо над тим пословима. Гласам за слепца, знам... Али гласам и даље; држава у којој је размишљање једног српског вола равно размишљању народа коме данга не смета јер му је вођа неопходан. Када будемо научили да без вође водимо властите животе, Краљевић Марко по други пут међу Србима биће поносан.

(Великану српске сатире – Радоју Домановићу у част)

ТЕНЕРИФЕ

Главни уредник Информативног програма Јавног сервиса претурао је по глави разлоге због чега га је Директор звао на хитан састанак.

Прво му је на памет пао Председник. Али био је сигуран да ту није било никаквих пропуста. Сваки Дневник и све информативне емисије Јавног сервиса почињале су и завршавале се изјавама Председника, његовим говорима, његовим конференцијама за штампу, репортажама са свих његових путовања и гостовања. Повремено се истина дешавало да због дужине прилога о Председнику у једном Дневнику није стизао да емитује следећи Дневник, али због тога су га на колегијуму редовно хвалили.

Затим је помислио да није споран неки прилог из земље. Премотавао је по глави све последње прилоге који су емитовани, али није могао да се сети ничег проблематичног. Информативни програм из земље се у суштини састојао од извештавања о активностима Владе и владајуће странке, и ту му је посао био додатно олакшан јер је добијао већ снимљен готов материјал који је само требало емитовати.

Покушао је да нађе пропуст у осталом делу информативног програма, али је ту био некако најсигурнији да је све у реду. Јавни сервис је извештавао искључиво о догађајима у другом, најчешће удаљеним земљама и регионима. Тако да је највише прилога било из Уганде, Мексика, Нове Гвинеје, Обале Слоноваче и Гватемале. Чак је био довољно опрезан, па је прилоге емитовао само уз претходно одобрење Министарства спољних послова.

За спорт је био сигуран да је све у реду, јер су сви прилози из спорта били посвећени искључиво тенису и Најбољем тенисеру света. У инструкцијама је јасно писало да ће се извештавати само о тенису док год Најбољи тенисер буде најбољи на свету. Или док му не падне на памет да промени држављанство.

Уредник је већ био пред вратима Директора па је невољно покуцнуо и ушао.

– Шлихтеровићу, морамо брзо нешто да предузмемо! – дочекао га је без поздрава Директор. – Добили смо наређење да престанемо да узнемиравао грађанство и наше гледаоце!

– Узнемиравамо!? – забезекнуо се Главни уредник. – Али... чиме шефе?!

– Временском прогнозом! – поентирао је Директор. – Ваљда од ових климатских промена, шта ли, ово време није нормално! Тропске температуре, тропске олује, стално неке поплаве, град, суша... Обавештени смо са највишег места да ми нашом временском прогнозом јако узнемиравамо гледаоце!

– Овај... шефе – муцао је Главни уредник. – Па... шта ћемо да... емитујемо... уместо временске прогнозе?

– Ништа се ти не секирај, има ко о томе мисли! – повисио је глас Директор. – На ванредном састанку после дужег већања превагнула је временска прогноза Тенерифа. На тим Тенерифима је изгледа вечно пролеће, температура око 25 степени, ветрић пирка... идеално време.

– Али... шефе – усудио се Главни уредник. – Шта ако гледаоци примете да наша временска прогноза није... реална...

– Море, не лупетај! – пресекао га је Директор. – Толике године им ништа не смета, па ће сад да им засмета временска прогноза! Одмах убацуј временску прогнозу Тенерифа уместо наше, за следећи Дневник!

МИРОСЛАВ СРЕДАНОВИЋ

БОЉЕ СУТРА

У ушима ми запишта. Зарза. Отегнуто. Као звоно немило.
Прилазим вратима. Мучим. Дobar глас сам изгубио. На митинзима подршке. Режимима нашим. Пропалим.
Нишаним оком шкиљавим. Кроз прорез шпијунке. Довољне за мој поглед. Сужени.
Поштар није. Мени гласе доносе птице. Небеске. А за пензију нисам дао доказе. Да сам још у животу.
Комшија не долази. Крава му је цркла. Испуниле су се жеље комшијске.
Војни позивар није. Одавно сам дезертирао. Из живота. За ратове нисам. Ја сам без главе. Бојеве.
Није ни порезник. Код нас се само здрава памет опорезује. Ја сам испод цензуса.
Погребник није. Предодређен сам за масовну гробницу. Гробна места и споменике имају грађани. Заслужни.
Партијски лагатор није. Не рачунају на мене. Нема ко да ме приведе на гласање. Да им спустим у кутију. Ћораву.
Блиски нису. Са њима сам у контакту удаљеном. Размењујемо есемес поруке. Из расејања њиховог.
Просјак није. Они ми више ни на улици не прилазе. Знају да сам њихов. Дао сам им све од себе.
Не зову ме у заједнички подухват. Није то за свакога. Ми имамо истакнуте појединце.
Комунална полиција није. Не возим се јавним превозом. Мандатне казне плаћам. Као пешак.
Полиција није. Не хвата ме на легалу. Ја сам своје животне грехе већ испаштао. Пред Богом праведним.
Не зову ме ни у Европу. Нисам ја за далека пута.
Не приводе ме ни као сведока. Јединог. Пљачке и злочини су јавни. И масовни.
Хитна помоћ не долази. Нисам хитан случај. Моја бољка је трајна.
Није ни разбојник маскирани. Не упада он у празно. Инсајдер му није имао шта да дојави. Да сам добитник на лотоу. Богати наследник из Америке. Девизни пензионер. Носилац националне пензије. Корисник стране хуманитарне помоћи. Нема због чега да ми подвикне. „Паре или живот!“
У мраку ми сину. Упалих светло. Утвара нестане.
Једва се авертих. Па то је било „боље сутра“. Дошло да ме искушава. Пре сванућа. Нисам задовољно. Оде заслужнијим од мене.
Остадох на чекању. Да живим одрживи развој. Живот транзицијски.
Причекаћу „боље сутра“. Доћи ће нам када свакоме сване. А, да се, притоме, ником не смркне.

ИЗБИРАЧ

Ћутање предизборно завлада. Ни пас да залаје на звезде. Падалице.
Ћутање је злато. У то нас рибе неме уверавају. Што их на мамце хватају.
Мафијашима је ћутање одбрана. Уместо њих, њихова дела говоре.
У демократским друштвима нема ћутања. Тамо свако може да каже шта мисли. Себи у браду.
Дадосе ми грађанско право. Да бирам и да будем изабран. За жртвеног јарца.
Западе ме да Њих бирам. Мене, који нисам умео ни родитеље да изаберем. Браћу и сестре. Земљу у којој ћу се родити.

Недостојан сам да бирам Врховног команданта. Ја ни Титову гарду нисам служио. Ни у грађанском рату, пушку нисам огаравио.

Бирам Онога што нас у свету представља. Што изнад облака плови. Са светским звездама се састаје. Пријатељства вечна склапа. У свету нас по њему препознају. С поносом можемо да кажемо да смо поданици његови.

Плате и пензије нам је несебично обећао. Какве никада нећемо имати.

Одлучује о нашим бедним животима. Чудотворац. И после смрти може да нас помилује.

Зором покренух своје тело бирачко. Да се нађем на месту судбоносном. Где се боље сутра бира. Није то избор за мис лепоте. Председника кућног савета. Академијиног бесмртника. Где су намештаљке могуће.

Сврстах се у поредак свечани. Пред посматраче ступих. Испод ока ме гледају. Порекло испитују генетско.

Прст им пружам. За руку хватају. Спрејом прскају. Као да је пљачка, а не крађа изборна.

У одају тајновиту се упућујем. Хамлетовске недоумице ме спопадају. Све их по списку одмеравам. На коме су по вредности поређани. И нуле су заступљене.

Донесох одлуку преломну. Дрхтавом руком заокружих.

Тетурајући прилазим. Свој избор тајни убацујем. У кутију провидну.

Ритуала нема. Ни димова белих. Прошла су времена Стефана Првовенчаног. Када су нашим владарима папе круне натицале.

Гласах за усрећитеље наше. Властодршце миле.

Грешан обавих гласање тајно. Због стида.

МИРОСЛАВ СТАМЕНКОВИЋ

РАШОМОН

Прво је комшија рекао да морамо, без икакве сумње, комплет да мењамо део у колима који служи за примање воде и плина (распршивач, ваљда), јер ћемо беспотребно истрошити сав плин који истиче што је закључио на основу мехурића на делу уласка црева а које иде у карбуратор; шта више, мораћемо да купимо и нов акумулатор, јер по његовом слуху не ради добро, и то под хитно ако желимо да дочекамо зиму.

Продавац је, наравно, продавао цео комплет, јер, ако купимо само његову мембрану, плус замена код мајстора, потрошићемо исто као да смо све одједном заменили а трајаће, наравно, дуже.

Аутоелектричар је рекао да се не замлаћујемо, да на том делу улази само ваздух и да шелну око црева треба притегнути шрафцигером; то што је тај део залеђен ујутру и делује као да се на њега хвата иње, то је нормално јер није загрејан а, ако желимо, можемо да купимо распршивач и он ће га заменити, али и може само да угради неки додатни тастер за ушприцавање гаса и евентуално промени црево које испушта ваздух ако је оштећено.

Тако је то отприлике кад се нема пара.

ОВАЈ ОВДЕ И ОНИ...

Две групе сада сецкају зеленило. Једна *МОЛ-ова бензин-двојка* шишала је травњак како би муштерије сипале што квалитетнији и јефтинији бензин, а друга, то јест *други, соло-артист*, поткресује газдаричину ограду од неког дивљег зеленог ижцикљалог растиња.

Први, за бесмисленост примају неку цркавицу, а други, овај *соло*, само похвале за вредноћу и мало хране. И једни и други, ни мање ни више.

РОЂЕН И КАО „ОБАВЕШТЕЊЕ“

Након рођења постао сам и „обавештење“, на основу телеграма *Хвала на обавештењу*. Телеграм послат од оца. Телеграм који, наводно, мајка и дан-данас чува, а о чијој ме је шту-рој садржини редовно обавештавала када је на нож долазило да свађа са оцем. Тражила је, ваљда, да се на тај начин, као клинац, приклоним њеној страни, поткупљен тим „аргументом“.

Глупости. Она је патолошки лажов, алкохоличарка-таблетоманка; он, неписмени прева-рант, циција, алкохоличар. Сјајно. Шта сам онда ја? Овако: све то заједно збрда-здола. А што се тиче телеграма: смешно. Чак и прихватљиво и, истинито.

ЧЕХОВ

И, ево ме јутрос, 8:59, очекујем позив. Осећам се победоносно, али нимало срећнији.

„Не разговараш са оцем“.

„Не можеш да нађеш посао, јер си свуда познат као алкохоличар“.

„Колико имаш година, а немаш ни кучета ни мачета“.

„Врати ми *мој* лаптоп и мобилни“.

„Немаш ниједног другара“.

„По цео дан само седиш у соби“.
„Нико те не воли од родбине“.
„Потрошио си моју пензију и кредит који сам узела“.
„Иди и бери малине овог лета и зарађуј за цигарете“.
„Ти мислиш да си изнад других“.
„Ја сам те крваво отхранила“.
„Ја одлазим код својих и баш ме брига за тебе“.
„Где год си отишао, свуда си ме обрукао“.
„На послу за тебе кажу да си млитав и да неразумно причаш“.
„Ти си за психијатрију“.
Чеховљева луцидност овде нема прођу.
„Скупи своје ствари и иди где знаш“.
... во вјеки вјеков...

ИМУН НА ШОПЕНХАУЕРА

Након што сам одгледао рекламу у којој девојка хистерично грли кесу са прашком за веш, одлучио сам да постанем срећан.

АЛЕКСАНДАР СТОЈАДИНОВИЋ

ДОКТОР

Амфитеатар је био пун. Докторанд који се спремао да брани рад, опуштено је ћаскао са родбином и пријатељима све док председник комисије за оцену дисертације није рекао:

– Можемо да почнемо.

Докторанд се уозбиљио. У уводном излагању, председник комисије га је похвалио кандидата и истакао како је пријатно изненађен чињеницом да неко за годину дана може да заврши и средњу школу, и факултет, и мастер, и докторски рад.

Посебно је нагласио да су његови научни радови оставили неизбрисив траг у часописима попут „Разбибриге“, „Осмосмерке“ и „Секси хумора“.

На крају излагања осврнуо се на саму дисертацију рекавши да је реч о делу које представља фузију Теорије релативитета, хомеопатије и менаџмента у туризму.

– А сада, колега, да чујемо и вас! Реците нам нешто о садржају ваше дисертације, о методама које сте примењивали и до којих сте закључака дошли?

– Садржај се налази на крају укориченог рада, методе које сам примењивао биле су крајње ненасилне, такорећи гандијевске, а закључио сам да ми је лакше било да напишем докторски рад, него да положим малу матуру.

– Сјајно, – рече председник. – Очекивао сам солидну одбрану, али не овако бриљантну. Молим сада и остале чланове комисије да вам поставе питања. Наравно, ако имају!

– Ево ја ћу! – рече други члан. – Који је други назив за нану?

– Баба. – као из топа одговори кандидат.

– Ма не то, него биљка?

– Да није мајчина душица?

– Мента је оно што сам очекивао као одговор, али свиђа ми се што ствари посматрате и из друге, латералне перспективе, а то је данас реткост. Свака част, колега!

Ту се умешао и трећи члан комисије.

– Колега, испричајте нам неки виц!

– Шетају меда и зека шумом... – поче докторанд, али чланови комисије углас праснуше у смех, не сачекавши крај вица.

– Фантастично, беспрекорно и, пре свега, веома духовито. – рече председник комисије и настави: – Колеге, што се мене тиче, ово је било сасвим довољно. Да ли се слажете?

– Ја немам замерки, – потврди други члан.

– Ја сам одушевљен, – једва каза трећи бришући сузе од смеха.

– Значи, то је то?! Сад сам доктор наука?! – упита домалопређашњи докторанд.

– Тако је, министре. Сад сте доктор наука! – рече председник комисије и подиже чашу у част новог носиоца највишег академског степена.

НОВА СТРАДИЈА

Сви су ми причали да је то земља коју неизоставно треба посетити. И ево ме, најзад сам слетео на престонични аеродром те необичне земље, која је, узгред, већ више од једног века позната као Страдија, а након подужег лутања и посртања, па обнове и повратка себи, сада и као Нова Страдија.

И чим сам прошао пасошку контролу, налетим на чову који седи на трonoшцу, а пред њим сточић на коме он с некаквом бушилицом и чекићем прави рупе на каишима. Зачас се пред њим створи ред, сви приспели путници извукли опасаче из панталона и чекају да им дотични мајстор (који ме је подсетио на некадашње уличне чистаче ципела!) избуши по неколико рупа. Заобишао сам ред, мени не требају додатне рупе, али ми бушач довикну:

– Господине, кајаћете се, у граду је скупље бушење!

Довезем се таксијем у центар града, кад тамо, гле чуда, на сваком ћошку бушач рупа, а око њега гомилица људи који стрпљиво чекају да дођу на ред! Набасам на неку школу, а испред ње ђаци поседали на трonoшце и изводе практичну наставу бушења рупа. Видевши у мојим очима питање, један дечак ми разјасни:

– Ово је, господине, једна од новоотворених школа за бушаче рупа, а има их подоста широм Нове Страдије. То је наша перспектива – настави поносити јуноша – у будућности ће једино бушачи рупа имати обезбеђена радна места!

Нанесе ме пут на монументалну зграду са упадљивом таблом на улазу: *Влада Републике Нове Страдије*. Ја бих да уђем и упитам неког министра каква је то бушоманија (а да се не тражи нафта!) захватила ову земљу, али ме, наравно, заустави портир. Ја му објасним да као странац желим да сазнам које су предности онолике најезде бушења рупа, па да то искуство пренесем у своју земљу. Он ме погледа са висине и рече да нема потребе да се обраћам никаквом министру кад је бушоманија овде свима добро знана ствар. Па настави:

– У овој палати ради наш велики и видовити Вођа, који је дошао на генијалну идеју да је перспектива Нове Страдије у стезању каиша! А да би се стезали каиши, морају се бушити нове рупе. Према томе, за више нових рупа треба више бушача, а то значи више нових радних места. Једног дана, ако бог да, сви незапослени наћи ће ухлебљење као бушачи рупа! – закључи портир победоносно.

Јесте ово необична земља, рекао сам у себи, али њен пут у будућност је без премца. Али за дивљење није било времена јер су ме чекала нова и већа изненађења.

Наиђем на ред грађана који се протезао кроз неколико улица. Сви су они стрпљиво чекали да уђу у зграду на чијим вратима је писало: ННН. Већ увелико знатижељан, упитах једног из реда шта се ту толико чека, можда хлеб или млеко.

– То смо ми одавно превазишли, сад у нас тече и мед и млеко — узврати ми дотични. – Једноставно, учлањујемо се у ННН. Доста нам је било лутања од једне до друге странке, што се каже од немила до недрага. Ја сам, на пример, био у странци деснице ДДД, друг до мене у левици ЛЛЛ, и тако редом. Пошто смо увидели да нови вођа ННН-а води и странку, али и цео народ, незадрживо у нове победе, једнодушно смо одлучили да сви одреда станемо иза њега.

— А шта значе та три слова *Н*? — био сам радознао.

— Назив странке: Народна Назадна Напредна! Вас свакако чуди како то може да буде и назадна и напредна. А све је врло просто: колико до јуче странка је била окренута уназад, величајући прошлост и митове, да би се преко ноћи преоријентисала ка будућности, ка прогресу. А пошто је реч о веома принципијелној партији, уносећи у свој назив *напредна*, никако није хтела да се одрекне и старог имена — *назадна*. Уосталом, ми смо народ који силно воли своју историју. Она је наша учитељица, а то што не напредујемо, није зато што смо лоши ђа-

ци, већ зато што су сви народи око нас љубоморни на нашу прошлост, стално нам нешто изврћу и подмећу, па ми изнова морамо да понављамо исте лекције.

Већ сам ту могао да закључим да је ово земља контраста: да је исто ићи и напред и назад, и лево и десно. И да се стално учи, а никад не научи. Чудно, веома чудно! Али, ваља ићи даље, можда ћу налетети на још већа изненађења. И би тако.

Убрзо избијем на велики трг. Кад тамо, величанствен скуп.

Човек до човека, а у средини се уздиже нешто велико, али шта је, не види се јер је прекривено белим платном. Већ по навици, опет упитам првог до себе шта се па сад овде збива.

— Откривамо споменик Вођи — обавести ме овај, не скривајући чуђење како да ја то не знам.

— Опростите, а кад је умро?

— Зашто умро?! Ено га у својој палати, пуца од здравља. Чини се да нисте одавде, па севап је да вам кажем како је у нас обичај да се вођама подижу споменици док су још живи. Да на време осете народну љубав. Тако смо једном нашем великану за живота подизали споменике практично на сваком виђенијем месту, називали његовим именом и улице и тргове, па и саме градове. Чак смо га прогласили и за доживотног вођу. И чим је умро, одмах смо порушили споменике, преименовали улице, тргове и градове, али шта то њега брига, затворио очи, што се каже, па ништа не види. И наредног вођу смо такође славили, клицали му и певали, сваки је шофер у својој кабини имао залепљену његову слику уместо, да простите, голе женске... Једном речи, волели смо га, али је волео и он нас. Он није умро овде, већ смо га послали у велики свет, који га је, ако ћете ми веровати, чак и више желео од нас! Тамо је брзо и скончао, и сад га се мало ко сећа. Али за њега је било битно, је л' те, да је осетио љубав док је био жив. А оног вођу после њега, који је био пун снаге и полета (биће да нам се због тога учинио подоста чудним), сами смо овде, избравши најјуначније егзекуторе, по кратком поступку... Њему нисмо стигли да подигнемо споменик, што је био велики пропуст. Да нам се то више не би поновило, новом Вођи откривамо споменик на време.

У тај час неки тамо одабрани повуче узицу, спаде бело платно и откри се монументална бронзана људина. Тргом одјекну силан аплауз, завлада неописиво славље.

Схвативши да сам видео и доживео и више него што сам очекивао, кренуо сам натраг у своју земљу, да пренесем епохална искуства. На аеродрому опет налетим на оног бушача рупа, али сам сада без премишљања дао да се и на мом ремену избуши која нова рупица.

И већ сам био у авиону, и већ смо се винули високо у небо. Али, шта се то збива?! Моћна летилица одједном поче да се тресе и пишти, као да ће се суновратити. Па ми ћемо изгинути...

Пробудио сам се избезумљен и сав у зноју. Ипак сам одахнуо. Ја никуд не летим, нити сам био у оној чудној Страдији. Ето, налазим се и даље у својој земљи, па каква је да је, важно је бити жив.

БИЧ

Необичан доживљај, који ће се касније по целом свету проширити као куга, збио се у неугледном градићу, смештеном у скровитој долини, негде у земљама које су, пре овог времена, ретки хроничари обичавали називати хелмским. Не могу објаснити како или зашто сам заборавио име градића а још теже је објаснити како га касније, иако сам очајнички тражио, нисам успео наћи на Гугловим мапама којима не може промаћи ни птица, напослетку сам дошао до закључка да најпрецизнија снимања праве највеће, намерне или ненамерне, грешке.

Одсео сам у гостионици на брегу, сећам се да се звала *Извор*, стрмом улицом, дугом око двеста метара, силазило се на главни градски трг, где су се наслућивале ретке сенке аутомобила, људи и паса, јер била је зора кад сам дошао и сео на прастару дрвену столицу испред које бејаше овалан камени сто а позади неуобичајено велики кавез а у њему лењ и дремљив питбул теријер, гледао ме је мргодно. Препознао сам у њему ретко леп и снажан примерак ове тужне расе и запитао се како је доспео овде а што ће ми објаснити гостионичар, љубазан старчић који је имао младу кћерку са чаробним осмехом и супругу, пуначку, румену и несумњиво снажну жену која се тих неколико дана односила према мени као према сину. Објаснили су ми да је пас градоначелниково власништво, да је шампион у борбама паса у целом округу, да доноси граду велике приходе, они га хране, због положаја гостионице која је одвојена од густо насељеног дела града, те да су заузврат ослобођени пореза.

Усудио сам се да грубо прекинем њихову срдачну причу и затражим да ми се што пре припреми лежај, након чега се девојка благо наклони, осмехну се и рече да ће соба бити спремна за десетак минута што је било довољно да ме газдарица обавести да се у граду одржава ретка и велика свечаност, да би им било драго да као њихов гост присуствујем истој, тим пре што ће кћерка учествовати у програму као извођач неколико песама. Свечаност је уприличена због доласка градоначелника далеког збратимљеног града.

Пре него што се девојка вратила прође поред мене неки јуродиви, смејући се гласно и млатарајући рукама, поклони ми се до земље а затим отрча до кавеза да поздрави пса. Питбул (назвао га је Били), поскочи радосно, махне репом и пружи му шапе. Газдарица објасни да је несрећник ментално заостао, но да је безазлен, детињаст и вољен од свих.

Пробудили су ме пуцњи у подне. Разумех да је је то почасна паљба у част доласка иностраног госта и невољно се упутих према главном градском тргу. Како сам имао изражену одбојност према груписању људи, задржах се целих десетак минута, колико је трајала размена поклона. Домаћин је поклонио странцу неколико вредних, старих одликовања и једну лепу пушку украшену златним везом, вероватно су предмети узети из Градског музеја а странац махну телохранитељу који му донесе узану кутију од црне пластике из које извади бич. Гост објасни да је бич био власништво чукундеде од којег се његов предак никада није одвајао, узгред саветова домаћина да се и он никада не одваја од поклона.

Закључио сам да је градић леп и да су људи срећни, видело се то по осмесима који су овде посебно блистали. Вратио сам се озарен а опет једва савлађујући сан запосео сам лежај.

Након неколико сати спавања пробудила ме граја. Бејаше дошао странац са пратњом, овдашњи градоначелник му је поносно показивао питбула Билија. Странац изјави да је пас нешто најлепше што је видео у граду и да би желео да га купи. Завлада тајац, домаћину усахну осмех, обли га зној, чврсто стезаше бич. У том трену однекуд бану онај јуродиви, смејући се гласно поклони се до земље, поскочи према псу и отвори кавез. Пас радосно истрча и прочета између уплашених људи. Најпре завлада мук а онда видех на домаћиновом лицу бес. Он подиже бич и удари јуродивог по глави. Несрећник се мало занесе, заледи му се осмех на окрвављеном лицу и поче да јеца испрекидано, споро, као да му се кида душа.

Провео сам у том градићу неколико дана. Био сам сведок како се осмеси на лицима његових становника лагано гасе. Нисам успео да се одморим. Споро сам путовао преко земаља хелмских према истоку и где год сам долазио осмеси су се гасили. а све је почело на месту које очајнички тражим на мапама, надајући се да би се, враћањем осмеха на лице оног јуродивог, вратио осмех на лице целог света.

НИ ДВЕ – НИ ТРИ

Рекао сам непознатом човеку, да нам људи умиру као муве! А он! И? Ни две – ни три: Умиру, највероватније, зато што те муве немају главе, па људи умиру као муве без главе! Кад пронађу где им је глава, онда неће умирати као муве. Него као људи.

Никако да угувим човеку у глави да су болнице пуне болесних људи. А он, опет! Ни две – ни три: Па, хуманије је да болесни људи умиру него здрави. И по Женевској декларацији они имају предност пред живима. Живи су увек губитници.

Гледам га испод ока!? А испод ока: крупне јагодице; буцкасто невино лице, надуто као дечји балон; уфитиљене уши као преријска лисица, што показује да овај човек пуно слуша или прислушкује; исколачене очи као сова, из чега се види да се напреже да прати неке ствари; трбушчић показује да човек редовно једе и пије, чак и прекомерно; повијена рамена су знак да спава на некој клупи или асталу.

Показујем му насловну страну нашег најтиражнијег листа. Пише: Човек умро испред Бироа за запошљавање. А он! Ни две – ни три: Добро је што је умро и-с-п-р-е-д Бироа, јер да је умро и-з-а Бироа, било би сумњиво, па би сви помислили да је човек убијен, или настрадао у неразјашњеним околностима. Капираш?, пита ме уснут.

Човече, повиках, ми смо земља која има већи морталитет него наталитет. Јасно?! За неколико година бићемо као Андора, и по броју житеља и по величини. А он! Ни две – ни три: Андора има најчистији ваздух на свету. Шта би нам фалило да будемо као Андора?! Народ има да пуца од здравља! Ух, Боже, овај човек више воли мртве него живе људе!

Напрежем се да објасним човеку да је наша потрошачка корпа све мања и мања. Да у њој нема више ни основнијих артикала за срећан живот, а да неке наше основне потрепштине морамо нацртати, како би деца знала о чему се ради. А он! Ни две – ни три: То што нам је потрошачка корпа све мања и мања, знак је да се неко брине за наше здравље! Јер ако се корпа напуни, људи могу да се искилаве, т.ј. да му отекну бели бубрези. А то би значило повећање трошкова лечења. Или, не дао Бог, непланиране трошкове за сахрану. А о деци?! Цртање је креативни посао. Пикасо је цртањем постао човек. Шта би нам фалило да цртамо оно што нам фали? Нема ништа да нам фали, па ни оно што нам фали.

Гледам овог, Ни две-Ни три! Е, тако, тако... Господин Ни две-Ни три! Гледам нашег лудака, Господина Ни две-Ни три, носи Армани одело, по чему закључујем да се наши лудаци носе по последњој моди. Има трегере, значи, често скида панталоне. Ил' због велике, ил' због мале нужде. Нужда закон мења, а неће гаће! По лептир машини закључујем да није ситан инсект. А, и, да опростите, више ми делује као нека крупна стока!

Набрајам му даље: девалвација, незапосленост, одлазак младих из земље, промашене инвестиције, страни лопови које зовемо страни инвеститори, велике пљачке наше привреде, катастрофалне реформе које влада спроводи, непотизам у врху власти... Ух, заболеше ме уста од набрајање.

А он! Ни две – ни три!

За све има одговор. Чак и за питања које му никада нисам поставио.

Запуши ми уста са две-три речи. Разоружа ме увек кад помислим да пуцам у праву мету. Легне ми на леђа кад рачунам да сам га узјахао! Чудо од човека?! Доктор за замајавање. Убеди ме да је црно бело, док трепнем. А ја? Гледам га и не трепнем.

Побогу, човече, где си до сада? – упитам га, онако заинтересовано. Никад у животу нисам видео неког као ти? Ко те створи овако паметног, оца му његовог?! Па, ти би и Бога убедио да је ђаво.

А он! Ни две – ни три: Ја сам твој човек, човече. Од главе до пете. Ти си мој отац и мајка. Ја сам твоје очи. И твој глас. Сећаш ли се? Ти си онај – који ми је дао свој глас на задњим изборима.

ВРУЋИНА

Дан је топао. Тропски. На улицама пролазници падају у несвест од врућине. И глади. Хладњикаво је једино у кабинетима поседника власти, који цео живот обитавају у заветрини и хладовини. Климе раде пуном снагом. Председник и премијер седе у сакоима. Броје новац од мита страних компанија. Пијуцкају страно хладно пиво и мезе домаћи кулен. Прекида их министар унутрашњих дела и недела склон закулисним радњама. Рашчупан. Без кравате. Мокар од зноја. С врата успаничено каже:

- Јебем ти време! Мозак ми прокувао!
- Не може да прокува оно што немаш – заједљив је председник.
- Или га имаш колико и пиле – подбада премијер.

Сарадници се грохотом улизички смеју.

- Е, јеби га! – бесни премијер јер је прекинут у бројању новчаница. – Где сам стао?

Министар полиције прави се да ништа није чуо или није схватио, ђаво би га знао. Брише зној са чела, наискап испија боцу хладног пива, надланицом брише уста, подригује и жали се:

- Људи, убиће нас ова врућинштина!
- Да је забранимо? – смеје се председник.
- Кога? – збуњен је полицијски.
- Можда декретом? – додају премијер.
- Може, прихваћено – пеца се шеф силе.
- Теби је памет заиста изгорела – констатује председник.

- Сто посто! – потврђује премијер.

Улизице се поново додворички церекају.

Председник се диже и наређује:

- Идемо напоље, међу народ!
- Немој шефе, к'о бога те молим – пузи полицијски, – убиће те врућина!

Председник га не слуша. Друштво из кабинета одлази до кола.

- Где ћемо? – пита шеф обезбеђења.

- У центар града, да нас сви виде – одговара председник. – Позовите новинаре.

- Урађено, шефе! – рапортира секретар за пропаганду.

Колона блиндираних аутомобила, праћена мотоциклистима и четом агената, креће пут циља. Властодршци у центру излазе из возила. Дочекује их паклена врућина и ретки пролазници који траже спас од жеге. Поседници власти проводе пола сата на прометном тргу и покушавају да се рукују са грађанима. Затим се враћају у централну зграду владајућих.

Председник се умива у купатилу, долази у кабинет, седе у омиљену фотељу и обраћа се окупљенима:

- Уби ме ово сунце!

– Јесам ли ти рекао, шефе! – ликује министар унутрашњих послова. – Данас не можемо ни да хапсимо ни да бијемо.

- И мени је глава прокључала – жали се премијер.
- И мени! И мени! И мени! – одјекује као ехо из уста полтрона.

Председник одсечним покретом руке пресеца жагор и, док му се врти у глави од јаког сунца, избебуха предлаже:

- Да повећамо број министарстава?
- Да повећамо – одобрава премијер којем се такође мути у глави.
- Него шта! – одсечан је полицијски.
- Свакако! – одобрава хор климоглаваца.

У влади никоше, преко ноћи, три нова министарства. Тако увек бива када властодршци
изађу међу народ, док сунце жеже.

МИЛОРАД Ч. ЋОСИЋ

ЗАКОН О МОДИ

У једној земљи народ је изабрао председника. После избора председник је често истицао да много воли свој народ и да је председник свих грађана.

А волео је моду. Волео је лепе ципеле, лепа одела, лепу кућу, леп намештај, лепе аутомобиле, егзотична путовања.

Нажалост, у својој земљи стално је доживљавао разочарања када је ишао на неке састанке, прославе, отварања фабрика, путева, мостова, сигурних кућа, домова за старе и слично.

Гледао је народ који је био јадно обучен и није пратио моду. Гледао је гужве испред народних кухиња, домова здравља, болница, контејнера. Гледао је неокречене и запуштене фасаде кућа и старе аутомобиле који представљају опасност у саобраћају.

Али исто тако видео је и одлично обучен народ, пуне шопинг молове, нове аутомобиле. Чудио се што што сви тако не могу да живе.

Дуго је размишљао како да поправи стање у својој земљи. То више није могло да се толерише. Мора да постоји неко решење.

Његови саветници су се дали у размишљање. Један му је предложио да се донесе закон о моди и да се формира модна полиција која ће спроводити закон како би ово стање било решено.

Предлог је прихваћен, пуштен у процедуру, а парламент је по хитном поступку, одбацујући све амандмане опозиције, усвојио Закон о моди.

По овом закону отворена су нова радна места модних саветника за све области. Извршена је обука модне полиције и почела је примена закона.

Први полицајац који је видео једног грађанина скромно одевеног, зауставио га је и упитао зашто није одевен у складу са законом о моди. Рекао му је да тако даље не може да иде, него мора да купи најновије брендове одеће и ципеле или да се одмах скине. Пролазник, немајући паре за куповину, а поштујући закон, скиде се на лицу места и оде го и бос.

Други полицајац је видео да народ, који чека испред народне кухиње, има старе лонце и стари есцајг. Одмах им је наредио да морају да купе нове модерне лонце и нови модеран есцајг иначе неће добити оброк. И препоручио им продавницу која даје попуст ако имају наградне купоне.

Трећи полицајац је видео неокречену зграду са запуштеном фасадом и одмах наредио станарима да хитно поправе фасаду и окрече зграду у року од седам дана иначе ће бити, уз помоћ извршитеља, исељени из својих станова. Рачун за радове на згради биће наплаћен од њихових продатих станова. Уговоре ће потврдити бележници уз попуст. Остатак од цене продатих станова биће им исплаћен после наплате пореза на пренос апсолутних права.

Четврти полицајац је зауставио возача старог аутомобила и наредио му да изађе из кола. Рекао му је да пошто има старо возило мора одмах да купи нови аутомобил ако жели да и даље користи возачку дозволу, коју је иначе задржао. Стари ауто му је одмах запленио и позвао шлеп службу да га одвезе на рециклажу. Рачун за ове трошкове шлеп служба је уредно издала власнику уз плаћени ПДВ а полицајац му је рекао да треба да је срећан што га пушта да иде јер има релативно нову одећу и обућу.

Пети полицајац је на неком протестном митингу, у центру града, видео голу и босу масу народа, коју је полиција већ скинула због непоштовања закона.

Маса народа мирно је протестовала носећи транспаренте са захтевима да им се врате станови, одећа, обућа и прибор за јело, иначе ће отићи пред амбасаде чланица ЕУ. А ту су били и фоторепортери и ТВ екипе. Полицајац је хитно позвао надређене са питањем шта да предузме. Речено му је да протестанте спроведе до центра за мигранте, где ће им нови управ-

ници њихових бивших зграда поделити одећу обућу и прибор за јело из хуманитарне помоћи. Такође ће добити и појачане оброке у народним кухињама.

И тако широм земље, гологузи и бос народ јури нову одећу и обућу, нове шерпе и есцајг, кречи зграде и гура старе аутомобиле. За преглед контејнера нема времена. И не стиже да стане у ред пред народним кухињама.

Занимљива земља. Пуна лепих предела и контраста.

Све је то много разочарало председника и одлучио је да мора помоћи свом драгом народу који није ништа крив. Савест му није дозвољавала да у тим тешким временима окрене леђа свом народу.

Осећао је да мора да заврши започети посао, па ће се опет кандидовати за председника и у наредном мандату.

КРАЈ РАТА

Кад голиц неко спомене унај други велики рат ја се нама сетим тетке Ђуке и њеније прича о томе рату и што је све у њему спопадало. Све ко да се цјели рат водио око ње и да њој напакосте. Ал' таки би овај наш несретни лички крај сво зло на њ, што би рекли ће ће ку-га већ у свој род, вели тетка и распреде своју причу. Рат још није право ни поче, бумбе падале тамо неђе далеко по Биограду а њен Никола доша кући из војске вели распуштило нас неће ни бити рата, овицири се разишли а нами веле идите и чекајте зваће вас. Доша ун кући у војничком оделу са пушком и десетак метака за појасом. Није то пасало ни десет дана кад ево некије пола у војничко пола у цивилно обучени и зову Николу и друге из села ајте бранит краља и отацбину. Којег краља веле људи чуло се да је ун већ у Инглеску отиша, е, е, вели један овицир оша по помоћ тражит од њиевог краља јер уни су род па ће помоћи и нами. Скупе се људи и одоше неђе да нико није зна куда, после уна чула били у некијем кућама у Крбави ту им држали говоре како се треба борит против окупатора ал' још није дошло време те треба чекат. После у село дођоше неки други по двојица-тројица траже ће су мушке главе, веле партија зове у одбрану слободе и борбу против вашиста.

Они што су остали у селу пођоше с њима у неки одред а ови што су чекали у Крбави да дође време кад то чуше дође и њи неколико па и они одоше у одред, досадило им чекати, међу њима и тетак Никола оде како се то тада звало у шуму.

Ту се то мало организовало почеше и акције а ти како и прозваше партизани напали и разоружали неке у Подлапачи па ундак ови из Подлапаче дошли у Пишаћ и Толић па запалили неколике куће, тражили ко је оша у шуму и све тако. Тетак Ниђо кад је у шуми загустило дође кући а није било ни два дана кад треве они што су за краља са шубарама и веле сад ће почети борба сви морају с нами и тетак стави шубару крену са њима. Тако се рат одужио до 45. а тетак неколика пута мењо одела и капе и шубаре и приклања се ће је било мање густо. Е ал' вели тетка дође и крај рата неко то звао ослобођење, неко преокрет а највише народа вели е само нек је прошло. Дошла нова власт у село па ће сад да се види колико је ко допринео у борби и ће је ко бијо. Тетак Никола има едног комшију с којим се био због међе завадио још пре рата, те овај оде и пријави га како је за време рата био колебљив и према ситуацији мења стране час к једним час к другима, мало за краља мало за партизане.

У народном одбору били људи из села и то су углавном знали ал' да не би неко река да нису праведни одлуче да тетку Николи суди народни суд. Скупи се цело село тројица народни судија седоше и тетка преда се. – Еси ти Никола прво оша са краљевом војском? – Есам људи наћерало ме шта сам мога, вели тетак. Све суд испита и утврди а виде уни да нема ништа од тога а знају да је са њима дочека крај рата, ипак одлуче да тетка због те његове колебљивост мало престраше. Устаде председник вијећа и прочита пресуду да се због тога свог колебљивога нпонашања осуђује на казну стрелјања из минобацача.

Одведоше га неђе на ледину дадоше му да ископа одну омању јаму и кад заврши поставише га пред њу. Један уз минобацач оде сто метара даље убаци мину она уз прасак излети и оде ко зна куд, у тај ма тетак се пресамити и паде у ону јаму и оста лежати. Сви се слетише уз смиј па завирују озго и вичу устај Ниђо брате та ти си наш увек си био уз свој народ ми се мало шалили, добар си ти чоек и све тако се шале са њим. Тетак лежи скаменио се и гледа горе на њи па уздахну и рече: – „Морете ме сад јебат, кад сам мртав“.

АЛЕКСАНДАР ЧОТРИЋ

КЊИЖЕВНИ УЗОРИ

У чувеној париској Бастиљи чамео је, такође, чувени француски списатељ Маркиз де Сад. У затвору је у доба Руске царевине, с другим бедним људима, био један од најзначајнијих светских романописаца и мислилаца писац Фјодор Михајлович Достојевски. Горке затворске дане искусио је љубитељ слатког живота планетарно познати ирски књижевник Оскар Вајлд. У комунистичком Совјетском Савезу, на једном од острва архипелага, у Стаљиновом логору је био заточен писац и каснији нобеловац Александар Солжењицин. Станислав Жежи Лец не би постао најпознатији светски афористичар да није побегао са стрељања на које су га нацисти довели из једног логора. У пожаревачкој апсани тужне дане је проводио највећи српски комедиограф, раб Божји Бранислав Нушић. Нобеловац Иво Андрић у младости је био у шибенској, па у мариборској „проклетој авлији“, на почетку Првог светског рата. Југословенски комунисти и пандури су иза решетака држали песника Симу Пандуровића, који се тамо нашао одмах после ослобођења. Младе године потоњег великог књижевника Борислава Пекића појели су скакавци у ђумезима сремскомитровачког и нишког казнено-поправног завода. Венац година у голооточком логору свио је будући српски академик Драгослав Михајловић. Драмски писац Александар Поповић прошао је кроз личну драму такође на Голом отоку који му је одузео пет година младости. Године у казамату провео је и за комунисте неподобни словеначки афористичар Жарко Петан. Милован Ћилас је због свог писања у затворима Брозове државе и њене нове класе сабрао девет година. Вунена времена на својој кожи осетио је један од најзначајнијих српских песника Гојко Ћого. Пред комунистичким судијама сужањ је, и то у два наврата, био књижевник Вук Драшковић.

Присећам се судбина ових писаца и размишљам. И ја сам књижевник, слободни уметник у Србији године 2019. Тешко размишљам, јер сам гладан. Данима већ немам ништа ни у стану, ни у џепу. Стојим у супермаркету с корпом у руци у којој је печено пиле. Немам новца да га платим, а глад је јака.

Па, ако су поменути били робији, можда вреди да ризикујем.

СТЕВАН ШАРЧЕВИЋ

МОНСТРУОЗИТЕТ

Отварам очи и видим разбојиште – лешеве побijених крвопија размазаних по белини плафона.

Тренутак касније последњи Мохиканац се буди испуњавајући собу излуђујућим зујањем.

А соба пуста, неуредна, досадна...

Мушка соба!

Новац окреће свет. Јах...

Али овде се ништа не врти.

Склапам очи. Ништа ново, ништа вредно.

Нећу устати, нећу ризиковати. Нећу доживети још један Армагедон.

Жмурим, правилно дишем, мислим о досадним стварима... Ништа... И даље сам будан.

Проклето будан... Устајем.

Ударам цеваницу о ниску столочицу и пар тренутака имам забавно подсећање на религиозне и фамилијарне ласцивности. Сунце је упекло и наслађујем се мишљу да сам прилично добро преварио дан.

Купио још мало времена...

Новац покреће свет... Знам... Али овде нема баш никаквог покрета.

Музичка кутија се из чиста мира оглашава металном, сладуњавом мелодијом и ударам је песницом. Умукла је престрављено... Тако је боље...

Стављам цезву на ринглу (двострука порција) и поглед ми прелази преко креденца. Једном ћу и то ђубриште морати да средим, али не данас. Не данас. Поздрави из Врсара, новогодишње честитке, разгледнице...

Ама, ко још то чува?

Бесно ударам по имбецилној изложби торнадо покретом.

Дубровници и Ровињи се разлећу на све стране и откривају. Откривају...

Шта?

Некако се назире сјактавост на местима где су поздрави са Охрида заштитили мистериозни предмет од богатог слоја прашине који га прекрива. *Ствар* ми је неодређено позната. Пружам руку, али ме прекида непријатно шиштање. Окрећем се и видим да вода из цезве кипи на све стране. Притрчавам, дохватам врелу ручку, прљим прсте. Кипућа вода прска по босим стопалима. Тражим кафу унезвереним погледом. Усијана пара бије у лице...

Успевам најзад. Комплетирам операцију и седам за сто. Окрњена шољица је преда мном. Поглед је хипнотички привучен на површину креденца. Мистериозни предмет није нестао. Тамо је и никакви портали га нису пренели у паралелну стварност, нити на неку егзотичну локацију. Безобразно се кочи у својој тајанствености и све више покушавам да одвојим поглед. Узалуд! Тамо је!

Прекривен велом старовременске прашине, чучи тамо попут демона и, закleo бих се, буљи право у мене! Постаје ми непријатно и тешко покушавам да окренем главу.

Не иде.

Оно и ја се гледамо.

Кафа је недирнута, цигарета догорела у пепељари...

За тренутак се враћам у реалност и засигурно знам да је то нека сасвим обична ствар. Никаква ванземаљска реликвија нити резервоар душе неке древне сатанистичке секте.

Али...

Зашто се ја не сећам *Тога*?

Зашто не знам ништа о томе чудноме обрису лептира... или слепога миша?

Да! Највише личи на слепог миша!

Следећег виспреног тренутка досећам се да је решење једноставно – треба само обрисати прашину. Мозак доноси одлуку, али тело одбија послушност. Не устајем, не прилазим, не додирујем!

Проклетиња ми делује равно на абдомен. Стомак ми се грчи од нервозе...

И још нечега!

Под баражном вагром повлачим се у кењару и закључавам врата за собом. Осећам да *Оно* игнорише чврсту површину која се испречила међу нама и док истоварујем синоћни хамбургер, знам да ме види, осећам да ме пробада... Повлачим воду и несигурно дрхтавим рукама откључавам врата.

Тамо је! Није се трансформисало у вампира, није почело да лебди, нити да сија мистичним сјајем. Једноставно чучи на крденцу и уништава ме својом савршеном глумом обичности!

Цигара је гранчица пепела, кафа је хладна. Седим и упркос врућини облива ме ледени зној. Избегавам да гледам у *Оно*, али осећам да није обострано. Дуги минути пролазе, ужас који ме обузима све је неиздржљивији. Тамо је! Не морам да гледам да бих знао!

Проклето, проклето, проклето...

Не, ово никуда не води. Морам нешто учинити, али шта?

Скачем, претурам по ормарима и најзад се јавља спасоносна идеја. Проналазим две виљушке и одважно их дохватим у руке јуначке. Окрећем се и храбро се суочавам са монструозном појавом. Корак по корак, опрезно напредујем и најзад – пажљиво дохватим *Оно* убојитим оружјем. Не опире се, не скичи, не удара ме! Уплашио се; уплашио се моје непоколебљивости и одлучности! Држим пажљиво, окрећем се и полазим према отвореном прозору. Тријумфално се осмехујем и – бацам га!

Пратим погледом *Његов* пораз и идућег тренутка махинално схватам да освета стиже силином урагана!

Јер, док *чудовиште* пада са висине трећег спрата, одиграва се чудесна трансформација. *Његов* плашт спада у виду најфинијих зрнаца прашине и сјај перлица све се више открива на светлој баршунастој основи! Бакарна копча нагло испливава пред моје забезекнуте очи и ја *препознајем* проклету звер.

Израња из прошлости попут сабласти.

Уз бљесак, у мојој глави се јавља сећање, јасно као оштрица бријача; слика кестењасте бујне косе коју је проклета *шнала* придржавала. Сећам се крупних очију и сензуалних усана изгубљених негде у прошлости. Осећам топло тело задовољне жене која се буди крај мене. Очајно посматрам ударац о бетон и разлетање лажних бисера и бакарних делова по улици пода мном.

Проклето, проклето, проклето...

Њена шнала!

Готово вриштим од бола коју производи сећање на време када је Љубав покретала свет.

Враћам се до кревета и покривам се преко главе.

Срећом, овде се ништа не покреће. Овде ништа не мрда.

Овде сам сигуран. Тако проклето сигуран...

ЂУРА ШЕФЕР СРЕМАЦ

ПОГРБЉЕНА СТРАДИЈА (ПОСТИЗБОРНА ПОЧАСТ)

Опет ме изненадио мој стари прика, паор Пантелија. Улових га пре неко вече поред гранатог ораја, близу бирцуза, како лепи плакате.

– Јеси л' то ти, црни Панто? – зинем од чуда к'о свраче на југовини.

– А ко би други био, мој побро?

– Ама, чим сам те вид'о, ништа ми не беше јасно. Не иде ми под шешир што дангубиш по селу с тим папиретинама, рајснеглама и чекићком. Канда си одлепш'о у детлиће, па кљуцкаш по дрвећу!

– Та, немојте касти! А кад си ти ономадне бициклис'о преко јендека за твоју странку, онда ником ништа, а!? Још ти и гуму испустили тамо неки страначки противници! Лепо се чуло – пшшш!

– Добро, пустимо то. Него, која те невоља натера на будалаштине, у тим годинама?

– Што будалаштине? Сањ'о сам чудан сан. Видим ја као себе ди се грлим са мојим дивним гласачким народом. Сви ме тапшу по рамену, одобравају ми предлоге о лепој перспективи овог нашег Блатњарева, па ми све мило око срца...

– Црни Пантелија, каква перспектива у овој забитој варошици? Та, још ни струју немамо, а ти млатиш празну сламу о некаквој бољој будућности. А како ти се звала партија, у том лепом сну? Какав јој био програм, кад са уживанцијом о томе диваниш?

– Најбољи програм и најлепша 'артија на којој је написана и записана та моја партија. Па још је и измолвана и нацифрана најчиткијим рукописом, са здраво финим црвено-плаво-белим словима, па са грбом... Знаш, и ја сам се слик'о преко цеееле плакате!

– Чекај, куд си навро, Панто! Доста *смо погрбљени и без грба*. Ништа не разумем ту твоју политику. Какве тробојке, трице и кучине? Кол'ко те знам, за последње две деценије слик'о си се само онда кад те комшија у'ватио апаратом голишавог, на гувну, па тужио суду што се без гаћа купаш под орајом, у дрвеној каци, у п'о бела дана!?

– Па, шта ондак – моја авлија, мој орај, ја се брчкам ди ја 'оћу! А и мор'о сам, била тешка оморина, прикане. Нису ништа бољи ни ови данашњи голишавци што се кезиду к'о луд на брашно, са тих папирчина по тарабама. Они ћеду да се боље обуку тек кад и' народ изабере. Кад могу ти голаћи да се сликаду, могу и ја.

– А је л' ти ово иста она партија или странка, враг би је знао, из чудног сна?

– Него шта? Што у сну видим, то на дану у дело претварам. Тако данаске радиду у свакој *странки*. Партија ми се зове НККО.

– Чудна нека скраћеница, пријатељу! Као на некаквом кинеско-јапанском!? Још кад би ми на наш лепи српски то превео!

– Данас су ти у моди скраћенице: ПРДОС – то ти је Партија родољуба дрчне осиромашене Страдије, ЛЕЛЕМУДОС – лезилебовићи и мудријаши опљачкане Србадије, па онда МАСЕРИ – мућкарошка асоцијација сербског економског развоја интелектуалаца...

– Скрати, црни Панто, нећеш до мрака полепити плакате са твојом сликом од по метра. А што све тако некакви прастари називи!?

– Рекох ли ти да сам им'о као некак'о сањалачко претказање, канда ми се јавио глас са онога света да се морамо позивати на нашу јуначку традицију...

– Добро, добро, то ми је већ познато од вајкада. Него – име!? Гукни већ једном ту твоју загонетку!

– А то! Добро слушај кад диваним: странка ми се зове, побро мој – „Нећу Ни Како 'Оћу!“ Па ти види! Баш ми нешто лежи инат! Реко' ли ти ја да ту има лепе перспективе.

– Шта рече, будибог с нама! „Нећу ни како ’оћу“! Е, баш ти здраво лепо звучи! Све онако поштено паорски!

Насмејох се од срца и душе. Прекрстих се и левом и десном, па испратих новопеченог страначког кандидата погледом. И оде мој Пантелија кроз дрворед, крај друма, да закити озеленела стабла орајā великарним фотографијама своје значајне политичке личности, која му се на сан дала. Право приказање, ни да је у боб врач’о! Странка ће му сигурно победити. Ко доживи, приповедаће – унуцима!

POST SCRIPTUM (постизборни):

И ђаво однесе шалу! Мој прика Пантелија буде изабран за победника странке „Нећу Ни Како ’оћу“, огранак „Гробарска се не пориче“. Обистини се паорово предсказање: „Смрт побеђује Живот“. Расписан хитно конкурс због актуелности догађаја, за дизање споменика знаном јунаку – Пантелији, рабу Божјем. Кандидат, нажалост, бацио кашику, не доживе сласти демократске власти. Нека му је вечна пашалучка слава и изборна хвала. За домовину – с Пантом напред! Амин!

СНЕЖАНА ШОЛКОТОВИЋ

ДВА ШАМАРА УМЕСТО ХВАЛА

После напорног пешачења по градским улицама човек је одлучио да мало седи на оближњој клупи у парку. Одмор му је био неопходан тек да предахне. На клупи је била пластична кеса.

– Немарни људи свуда остављају за собом смеће – промрмљао је себи у браду. Подигао је кесу, али у кеси је било нечега. Пажљиво је отворио и видео повећи женски новчаник. Радозналост му није давала мира. Отворио га је да би видео његов садржај. Биле су ту неколико новчаница и лична карта. Млађа жена смешкала се на слици. У том моменту је донео одлуку да документа и новчаник врати власници. Становала је у оближњем месту.

– Учинићу добро дело – помислио је. Све мање је таквих људи...

Сутрадан је већ био на адреси на којој је требао вратити заборављену кесу.

Домаћица се захвалила уз широки осмех позивајући га унутра да га почасте.

– Новац ко новац, али лична карта... – враголасто га је погледала

У лепом уређеном дворишту за столом је седео проседи човек. Жена га је представила као супруга објашњавајући ову изненадну посету.

Човек му је показао на столицу да седи нудећи га ракијом која мамила својом жућкастом бојом.

Једна чашица, друга, занимљив разговор је већ видно забављао ове људе за столом. Очи су им се већ цаклиле што од пића, што од топлоте. Жена се загонетно смешила уживајући да кроз разговор убади по коју безазлену упадицу. И све би то било у реду да муж није одједном скочио као опарен. Она љубазност је нестала са његовог лица. Изненадни бес се појавио у очима одмеравајући час жену час овог младог човека. Устао је изненада из чиста мира, ошамарио жену, а онда изненађеног госта. Чашица му је испала из руке на земљу уз тресак.

– Аааа, довела си швалера пред мојим очима... Видим ја...

Изненађени гост је очекивао бар неку захвалност, али шамар дакако није. Домаћин се разгоропадио, а гост ни сам није знао како је излетео кроз капију. У бежању је изгубио и папучу...

Жена је плакала за столом...

Добронамерном посетиоци је требало доста времена да се смири.

Уместо захвалности, оног уљудног хвала, добио је од домаћина шамарчину...

Дуго се питао да ли некада треба неком помоћи и бити поштен...

КАРТА

У аутобусу општа гужва. Путник до путника стисли се као да су сендвичи на полици. Старији човек са шеширом на глави је једном руком једва нашао места да се држи за држач. Шкрипа аутобуса који се нагло зауставио је прекинула жагор незадовољних путника. Контролор карата је ушао у аутобус и почео свој уобичајени посао.

– Карте на преглед, молим...

Домунђавање и врпољење путника је још више појачавао метеж. Негде на крају аутобуса чула се псовка, негде учтиве речи. Контролор се није обазирао на коментаре, радио је свој посао. Стигао је и до старца са шеширом.

– Карту молим на преглед... – пиљио је у успаниченог старца.

Био му је симпатичан док се врпољио, упорно тражио карту по џеповима.

– Гос'н, купио сам карту, али не могу да је нађем... – старац је направио покајничку фацицу...

– Наставите да је тражите, мора да је ту... – стрпљиво му је говорио контролор.

Старца је облио зној.

Тражио је нервозно по џеповима, гледао је унаоколо знатижељна лица који су очекивали неки интересантан обрт. Али карте нигде...

Аутобус се полако ближио станици у месту у коме је живео старац.

Гледао је час у правцу контролора, час у врата аутобуса која су се нашироко отворила. Искористио је гужву и брже боље је сишао.

Није му промакло насмејано лице контролора који се шеретски смешио као да ужива у збуњености овог старца.

– Старче, карта ти је залутала на ободу шешира. Други пут пази где је стављаш... – шалљивим тоном је додао контролор.

Старац који се доста одмакао од аутобуса, спремно је одговорио не кријући задовољство.

– Знам, знам... Та карта је од јуче...

Са контролоровог лица нестао је смешак, забезекнуто лице нестао је са аутобусом који је пуном брзином кренуо даље...

II
КЊИГЕ

БАЛКАНСКИ ВИГВАМ

(Књижевни клуб „Мирко Бањевић“, Параћин, 2009)

ЕДУКАЦИЈА

Не знамо поуздано зашто је Газда решио да едукује своје гушчије јато. Али претпоставимо да је то била актуелна политика у гушчијем свету и да је едукација била неминовна – зато Газда није остављао простор да се дискутује на тему да ли је ова опходна или неопходна. Но, знамо, поуздано, да је Газда имао дилему где и кога да нађе за едукатора. Јер, едукатор би требало да буде мудар, квалификован, да зна нешто што његово јато не зна, да је посебно оспособљен и осетљив за тему и пројекат – „уз исту храну, више јаја“...

Разуме се да је при конципирању текста Пројекта дефинисан и његов стратешки циљ, да се кроз едукацију добије одговор на питање, тиме и решење којим најједноставнијим механизмима да се дође до коначног циља да гуске кљуцајући исту количину жита снесу више јаја али и оних наоко мање битних, да јаја буду крупнија и да се ношење сезонски не прекида...

Додуше, Газда је једног момента покушао да види да ли у јату има потенцијалних едукатора, али одустаде од те идеје – није то баш модерно, није у тренду да се из домаћег јата траже едукатори: јер, у тим условима и околностима веће су шансе да едукација буде без ефеката, што је свакако требало избећи – на крају можда друга јата имају нека искуства, неке погледе која на комплекснији начин доприносе централном циљу његовог пројекта и зато је за избор едукатора требало тражити неко „страно“ решење.

И зато, пошто саслуша и савет Мудре гуске, одлучи – нека едукатор буде из другог јата, јата Ћурака: то ће бити и ствар престижа међу јатима – дода Мудра.

И тако пада одлука да Ћурка и Ћуран из суседног јата, мада не истог говорног профила и склопа буду едукатори, с тим да се то питање, питање преводиоца, разреши у ходу, ангажовањем специјалног преводиоца.

Додуше би реакције – гуске не би биле гуске када не би продискутовале предметну материју, заузеле став, неке гард, неке исказале своје априори одушевљење или неслагање пројектом и карактером едукације.

Ево како и шта рекоше домицилне гуске о едукацији.

– Осавремењујемо се, постајемо део света, правимо базу за интеграцију са светом ван нашег јата – сносићемо јаја колико и гуске у другим јатима у свету – то рече гуска Мудрица.

– L'art pour l'art – уследи коментар која вечно, никада и никоме не верује, која увек сумња у добре намере свих, посебно оних ван јата – Сумњало.

– Идемо на едукацију да боље кљуцамо – нашали се Шаљивџика.

– Боље ћемо да разумемо цео ланац производње, сносићемо квалитетнија јаја, после чега ће нам се ова боље продавати – изјави Екстра мудра.

Мислећа гуска дода – Добићемо сертификат па ћемо одложити клање – свесна да сваки пројекат има главне и периферне циљеве...

Гуска Менаџерка одћута, замисли само који јој је по реду сертификат.

– Шта ту има да се учи – дода Дистанцирана.

И у таквој атмосфери идеја, сумњи, очекивања, нада, поче едукација.

Ћуран и Ћурка – приступише едукацији.

И почеше да објашњавају изокола – шта је гуска, које су јој функције, органи, животни задаци, које су јој надлежности и животни простори, како се гуске хране... зашто и како се кољу, ко их коље...

Гуске почеше да негодују – Па ми то знамо, чему ова прича, каква је ово едукација, знају ли ћурке назив пројекта, знају ли циљеве. Ако су оне ћурке ми смо гуске... Дај нешто ново

што не знамо... како да кљуцамо жито... да ли смемо неколико зрна одједном... да ли да ова стоје усправно или постранце... и читав низ других питања. А то што нас кољу, зашто нас кољу, па перје... све то знамо.

Умеша се и Газда. – Какво је ово понашање, знате ли да је то пројекат развоја, пројекат интеграције са осталим јатима, знате ли који је напор требало Ћуркама да осмисле овај програм?... итд.

Гуске не би биле гуске да нису потпале под утицај Газде. Ућуташе, свака из неког свог разлога али створише услове да Ћурке свој програм истерају до краја.

И Ћурке гускама истераше едукацију, Газда лепо плати и... и... и... гуске добише сертификате и... и... и...

Неко ће сад питати шта се десило са едукацијом, едукаторима, пројектом? – па ништа – гласио би одговор. Гуска је увек гуска, ћурка је увек ћурка а кад гуску учи ћурка ту нема никакве вајде. И до едукације и од едукације све се зна... неки пут, за неке ствари не треба се ни трудити... јер су узалудне. „Зна се ко траву коси, ко јаја носи и брате кога кољу на крају. Па не знам како, колико и од кога био едукован“.

ПРИЧАМ ТИ ПРИЧУ

(„Јеж“, Београд, 2013)

ЕТНО МОРЕ

Због незавидне финансијске ситуације у породици, ријешили смо да овог љета не идемо на море.

Умјесто тога, купили смо базен.

Жена је хтјела слану воду, син разноврсно дно одакле би могао да изрони шкољку или јежа, а кћерка адекватну подлогу за сунчање.

Врећом соли, прегршћу плодова мора и трактором пијеска, успио сам свима да испуним жељу.

Купио сам десетак врста рибица и испустио их у базен, затим наручје алги, пар корала и непар медуза.

Најтеже је било доћи до ајкуле. А онда је требало мислити на безбједност купача, па сам плутајућим кеглама и канапом обиљежио докле је купање дозвољено.

Затим су ту никли сунцобрани и лежаљке, поред њих кантице и лопатице, а мало даље замрзивач са сладоледом и пекара са парчетом пице.

Ускоро се у дворишту наша и палма, и обала, и пучина.

Базен је био комотан да у њему смјестим неколико стијена, два-три чамца, више глисера, брод који се губи у даљини и сунце на заласку.

Да плажа не би имала недостатака, потрудио сам се да посвуда распршим већу количину комараца.

Кратко смо породично уживали на сопственом мору, а онда су почели да пристижу туристи. Најприје домаћи, а затим и страни.

Убрзо се јавио проблем недостатка смјештајних капацитета, али то ћемо већ наредне туристичке сезоне ријешити подизањем једног мањег хотела. А можда и два већа, за сваки случај.

Данас имамо ланац мора у свијету. Наш морски парк броји на стотине плажа, разуђених у безброј градова, које смо саградили о свом трошку и на свом земљишту.

Ето... А све је почело дувањем обичног дјечјег базена у кућном дворишту.

Предлажемо свим незапосленима – који хоће да покрену свој бизнис – да пођу нашим стопама. Нијесу неке паре, али може да се живи.

И што је најважније, куд год пођеш – на своје море дођеш!

ПРОДУЖИ ДАЉЕ

Напапет сам научио најновији Закон о саобраћају. Кад оно, полиција на видику.

И то, на моју велику несрећу, баш сада кад све имам. Од првог до посљедњег дијела опреме.

Док ми се један полицајац лагано приближавао, само сам могао да замишљам цифру којом ће ме ребнути.

Када је био сасвим близу мене, салутирао је по пропису и започео службени разговор:

– Видим, добро сте се опремили.

Машио се џепа и из њега извукао џепно издање Закона о саобраћају. Читао је исти списак који сам и ја користио при набавци.

– Зимске и љетње гуме?

– Имам.

– Резервни точак?

– Имам.

Али, није само то био проблем; имао сам и ланце, и прву помоћ, и троугао, и сајлу за вучу, и флуоросцентни прслук, и резервне сијалице... Све! И то ново, неупотребљавано!

Узалуд сам покушавао да се браним говорећи да ми се то више неће десити. Плавац је био немилосрдан:

– Дакле, ништа не фали?

– Ништа, нажалост.

– Шта сада да ти радим?

Чим је прешао на „ти“, знао сам шта ме чека.

Хтио сам да се нагодимо, да ме пусти, али тај је био један од оних задртих ликова.

– Ти си се баш држао Закона о саобраћају. Све имаш! – коментарисао је узимајући ми податке.

Одустао сам од даљих изговора. Јасно је да имам све што треба. Какав малер!

Ко би се надао да ће ме већ првог дана примјене Закона стартовати „плави“.

Нијесам имао никакво оправдање што на недозвољен начин, на проширеном дијелу магистрале, гдје ни тезгу нијесам закупио, продајем шверцовану робу.

А како бих лијеп утисак оставио да имам ауто и све то у њему, и да су ме негдје у војњи зауставили ради контроле!

Пандур би ме само поздравио и дао ми знак да продужим даље.

Горан Кљајић

РАСТУР

(„Тале“, Бања Лука, 2019)

ЧЕГА СЕ СТИДЕ БОГАТИ

Могао си да мазнеш сто милиона на брзака, на кварно, а ниси?!

Могао си да спустиш цене дионица, на брзину, и тако безвредне да их покупујеш, а после петоструко скупље да их продаш, а ниси?!

Могао си да растераш те урођенике, чак и да их побијеш, ништа ти не би било, а онда да то претвориш у њиве за узгој модификованог кукуруза, а ниси!

Могао си да спалиш пет хиљада хектара џунгле, и добијеш концесију за вађење нафте, а ти се сажалио на мајмуне и папагаје, па ниси!

Могао си да платиш да ти украду податке о најновијим изумима конкуренције, а ти ниси!

Могао си својим бродовима да превозиш хероин и кокаин, и без рада, само за транспорт, да годинама добијаш огромне паре, а ти ниси!

Могао си да организујеш узгој и производњу кокаина у Колумбији, а да не бринеш за продају, и тако зарађујеш easy money, а ти ниси!

Могао си, у рату, да обема странама испоручујеш оружје, а ти ниси ни једној!

Могао си да се ожениш женом која би ти, у мираз, донела пет милијарди, а ти узео једну која је донела једва педесет милиона!

Могао си, на превару, да дођеш до патентних права, која доносе милијарде, а ти ниси!

Је ли Никола Тесла умро сам, у скромној хотелској соби, сиромашан, и уздржаван од рођака?

Је ли?!

Јесте, знаш да јесте!

А, зашто?

Зато што му је Г. П. Морган, на превару и силу, узео патентна права, на свим изумима око наизменичне струје!

И док је Тесла умирао у кревету у сиромашној хотелској соби, Морган се башкарио у златним креветима својих бројних вила!

И шта још?

Знаш шта:

Мало их у Америци зна за Теслу, свеједно што пале и гасе струју свакодневно, а за General Motors и General Electrics – сви знају!

И кад се нешто Теслино продаје, може да достигне пар хиљада, а кад би се продавало нешто Морганово, не би било испод стотина милиона, а много би прешло и десетине милијарди!

Видиш!

Користиш сваку могућност.

Стидиш се само ако је не искористиш.

Јер, онда остали богати виде да ниси за богаташа, јер или ниси паметан, или ниси снажан да искористиш туђу муку и слабост.

Тога се чувај!

Да ти, богати, не окрену леђа.

Ако једном омашиш, реци да те је срамота, стид, што ниси искористио прилику да неког у црно завијеш, и да је то била тренутна слабост.

Једном праштају.

Зато немој да се оклизнеш.

Узимај и шаком, и капом, и законито и незаконито, и од богатог, и сиромашног.

Свака прилика се мора искористити, сваком се нешто може узети.

Само се прилике не смију испуштати.

Јер је то срамота.

Срамота пред великима, моћнима и богатима.

„Фуј, какав млакоња! Нема муда да отима!”

Зоран Сјасојевић

ШЕШИР: СТАРЕ И НОВЕ КРАТКЕ ПРИЧЕ

(„Алма“, Београд, 2018)

ЗАШТО ЈЕ ПАС ПРЕШАО УЛИЦУ?

- То ја не знам, али имам негде тачно записано.
- Ја никад нисам био против тога да он прелази Улицу.
- Па не може он брате, читав свој живот да стоји у месту. Овако, види, овако!
- За бољитак српског народа.
- Па гледајте... Морам прво... да кажем...
- Да би утекао, буразеру, да би утекао!
- Јеј га боли кујац, к'о и мене!
- Ја нисам ништа видео. Ни чуо.
- Видите, пас у животу понекад мора да промени страну, мишљење, уверење. Па кад једном пређе, после му је лакше да се врати.
- Ви лажете и обмањујете све друге псе. Он није прешао Улицу!
- Позивам... гррр... све псе... гррр... да се слободно врате! ГРРРРР!!!
- Питање за вас драги гледаоци гласи: Бисте ли и ви прешли преко Улице да вам се за то пружи прилика?

ХОБИ

Мој комшија сакупља тротинете и воли да их приказује другима.

- Ако нисте знали, тротинет може да развије брзину до двадесет километара на сат и пружи онима који га возе висинску предност од двадесет сантиметара у односу на особе којима се обраћају – исприча ми претходно се испречивши с новим тротинетом испред мене.
- Нисам знао – рекох.
- Хајдемо у моју кућу да вас частим пићем.
- Шта је повод?
- Као прво, овај лепотан – рече показујући на тротинет – а као друго, исписали смо унука из школе.
- Због чега, па мали је добар ученик?
- Комшија, дошло је неко лудо време. Ето, у школама уче децу само како да савијају кичму, и ништа више. И то, замислите, све морају да увежбавају гологузи пред огледалом. Пре неки дан сам се због тога толико потресао да ни тротинет нисам возио.

БУМ!

Док сам скидао са Интернета америчку игрицу о хватању Осаме бин Ладена, прекинула ме је сподоба у карираном оделу што је кроз отворена врата ушла у моју собу. Са собом је унела торбу пуну америчких летећих војника и пустила их да лете око мог лустера и испуштају гованца на мој тепих и мој намештај. Покушавала је да ми их прода за по сто евра сваког. Најзад се сагла и сасула ми у уво: „Српски војник је одличан летач, руски војник дости-

же брзину звука, али амерички војник лети брзином светлости и постаје невидљив. STEALTH!“

Одувек мрзим трговачке путнике, а од рата наовамо осећам и велико гађење према војсци и војницима. Устадох да узмем спреј против инсеката, али се карирани постави испред мене и заузео позу професионалног боксера. Онда сам га молио да своје војнике спакује назад, али он ни да чује.

Изнервиран његовим одбијањем потеглох „калашњиков“.

ВИДИК

Господин Петровић већ тридесет година живи сам и по том питању не би ништа мењао.

Господин Петровић тридесет година тражи добар посао и труди се да одржи позитиван поглед.

Господин Петровић тридесет година ноћу пуши у кревету и користи исти душек на надувавање.

Господин Петровић је за тридесет година успео да набави тридесет књига куварара.

Господин Петровић једе над судопером. За тридесет година променио их је пет. Са ове нове, убеђен је, пружа се најлепши видик.

Драгиша Чолић

ОПАНЧАРСКА ХРОНИКА (ТРЕЋА КЊИГА)

(Ауторско издање, Београд, 2017)

БИСЕРИ 2014. – А У ИЗВОЂЕЊУ ПРЕДСЕДНИКА ВЛАДЕ, ЛИЧНО

„Имали смо више спољнополитичких активности него Јосип Броз Тито у најбољих пет година велике Југославије“ и „Србија је данас уважавана и поштована више него Титова Југославија“ су изјаве које је према „Блицу“ у децембру прошле године – у периоду од само четири дана, изговорио наш премијер Александар Вучић.

Најпре о ономе – „Имали смо више спољнополитичких активности него Јосип Броз Тито у најбољих пет година велике Југославије“. Таква изјава једноставно није логична. Најпре, Југославија је још 1948. године, само неколико година по окончању другог светског рата, када је свет почео жестоко да се дели на два супротстављена блока – западни, на челу са Америком и источни, на челу са Совјетским савезом, скренула на себе пажњу света невиђеном одлучношћу да се супротстави резолуцији ИНФОРМБИРО-а и тиме нас више од четрдесет година пре других земаља источног блока, где је по споразуму у Јалти а потом и прећутном сагласношћу великих сила требала да припада, извукла из тог загрљаја. А какав је то загрљај био и колико је било храбро одупрети му се најбоље сведоче судбине Мађарске из 1954. и Чехословачке из 1968. године.

Захваљујући таквом ставу Југославија је стекла завидни реноме у свету, па није чудно што је од самог почетка идеје о покрету несврстаних, Тито, заједно са Нехруом, Насером, Сукарном... председницима Индије, Египта, Индонезије, постао један од лидера несврстаних, да би 1961. године, Југославија – као једина европска држава чланица тог покрета, била и домаћин прве конференције несврстаних, покрета који је касније нарастао на 120 пуноправних чланова и неких двадесетак земаља посматрача, чиме је тај покрет постао незаобилазни фактор у свим светским дешавањима и мост између два супротстављена блока – источног и западног.

Е сад, покушајте да замислите који обим спољнополитичких активности је то захтевало, упоредите то са организацијом недавно одржаног – успешног, економског самита земаља балканског региона са Кином, па ћете схватити сву апсурдност поменуте изјаве – „Имали смо више спољнополитичких активности него Јосип Броз Тито у најбољих пет година велике Југославије“.

А што се тиче друге изјаве – „Србија је данас уважавана и поштована више него Титова Југославија“, она је надмашила и ову претходну. Од почетка седамдесетих година прошлог века почео сам, због посла, интензивно да путујем по свету и директан сам сведок колико су нас на западу уважавали, на истоку – службено били подозриви и сумњичави, а приватно нам завидели, а у осталом делу света нам се дивили.

Одражавало се то и на наш стандард. Фабрике су радиле, грађевински кранови су зујали, људи су радили – и у производњи а не само у администрацији, плате и стандард су били неколико пута виши од садашњих. Узимали смо и стране кредите – под повољним условима, и улагали их у производњу, а не на враћање постојећих дугова. Било је упозорења чак и тада – 24 милијарде долара кредита на 20 милиона становника! А погледајте сада, троструко више кредита на троструко мањи број становника. Питајте економисте када ћемо – чак и овим темпом који премијер за сада само обећава, достићи стандард који смо имали пре распада Југославије. А онда су дошле разне демократске и напредне владе које су све то, да извинете, сјebile.

Наш премијер не треба да чита само „Информер“ да гледа ТВ „Пинк“ и слуша ново-компоноване аналитичаре – Драгољуба Анђелковића и сличне. Корисније би му било да слуша оне који га критикују, јер он поменуте, укључујући и оне који чине гласачку већину, ће фасцинирати и неким популарнијим темама – рецимо да је лепши од Тита, јер о укусима се не дискутује.

Ствари постају сурово занимљиве – ево, Председник државе, тражи захвалну тему за себе и своју функцију, па у данашњем броју „Курира“ – некада су се Председници оглашавали у „Политици“ и на РТС-у, изјављује да сумња у квалитет Премијерових министара, а за самог Премијера је забринут – чини му се да је много ствари узео на себе и преоптеретио се. Што је најгоре испада да је у праву.